

Življenjska raven med olajšavami in dobrim delom

MAMICAM ZA PRAZNIK — V mnogih delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih po Dolenjski so ob dnevu žena pripravili srečanja. V krajevni skupnosti Center, v Novem mestu so tako srečanje pripravili v petek zvečer v dvorani Zavoda za izobraževanje in produktivnost dela. Pogostitev je finančno omogočila Krajevna konferenca SZDL, pripravili pa so ga člani Društva prijateljev mladine. V kulturnem programu so sodelovali pionirji osnovne šole Katje Rupena (na sliki), glasbene šole Marjana Kozine ter cicibani iz vrta na Ljubljanski cesti. (Foto: J. Pavlin)

NA OGLED NOVA TOVARNA KRKE

Januarja je „Krka“, tovarna zdravil iz Novega mesta, pričela s poizkusno proizvodnjo steklene volne v nekdanji steklarni Inis v Bršljuni. V soboto, 12. marca 1983, bo nova tovarna odprta za vse delovne ljudi in občane od 9. do 12. ure.

V TREBNJEM PODELILI DRŽAVNA ODLIKOVANJA

Pred kratkim so v Trebnjem podelili šest državnih odlikovanj, ki so jih prejeli občani, zaslužni za gospodarski in družbeni razvoj trebnjske občine. Ignac Bukovec je prejel red republike z bronastim vencem, Janez Gartner red dela z zlatim vencem, Ana Gole red dela s srebrnim vencem, Alojz Rozman red dela z zlatim vencem, Terezija Uhan red dela s srebrnim vencem in Vilko Vidčnik red republike z bronastim vencem.

Finančna disciplina peša

Zaskrblijujoče ugotovitve SDK v Novem mestu

Služba družbenega knjigovodstva v Novem mestu ugotavlja, da je finančna disciplina pri uporabnikih družbenih sredstev v štirih dolenjskih občinah čedalje slabša. Odkrivajo namreč vedno več kršitev zakona o zavarovanju plačil, prikrievanja datuma nastanka dolžniško-upniškega razmerja in podobno. Narašča tudi obseg poslovanja z menicami, v posameznih primerih pa tovrstno poslovanje celo zlorabljajo. Prav tako ni mogoče prezreti dejstva, da nelikvidnost tudi na Dolenjskem narašča, z izločevanjem trenutnih presežkov interesnih skupnosti pa se to prenaša na negospodarsko področje.

Od doslednosti vse odvisno

Izpolnjevanje dogovorov in izvoznih obveznosti je za dolenjsko gospodarstvo usodnega pomena, so menili v skupščini zbornice. — Predsednik spet Miroslav Štimac

4. marca so na prvi seji skupščine Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko v novi sestavi obravnavali delovanje zbornice v preteklem obdobju in začrtali smeri delovanja za naslednje štiriletno obdobje s podrobnejšim delovnim načrtom za leto 1983. Za novega predsednika zbornice je bil ponovno izvoljen dipl. ekonomist Miroslav Štimac, podpredsednika pa sta dipl. inž. Avgust Fajfar in Jože Unetič.

V navzočnosti Toneta Kropivnika, podpredsednika Gospodarske zbornice SRS, so delegati menili, da je bilo delo zbornice in njenih komisij ter odborov v preteklosti dokaj

uspešno, da pa bo potrebno v prihodnje, zlasti še letos, vse sile usmeriti v dosledno izpolnjevanje vseh dogovorov in dokumentov, pri čemer je posebno potrebno izpolniti

obveznosti do izvoza.

V razpravi je podpredsednik Kropivnik pojasnil sedanji gospodarski položaj in poudaril, da v prvih 50 dneh letošnjega leta kazalec uspešnosti gospodarjenja ne dajejo ugodne slike. Zlasti ne zato, ker je skupna poraba ušla čez dogovorjene okvire in ker so tudi interesne skupnosti družbenih dejavnosti v vseh dolenjskih občinah, razen črnomaljske,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Površna podoba je varljiva

Janez Zemljarič predsednikom: težave večje, kot nekateri mislijo, zaostajamo p najpomembnejšem — izvozu — Nedoslednost in mlačnost pri uresničevanju nalog

Na splošno gledano, smo se v prvih dveh mesecih tega leta v Sloveniji kar dobro odrezali na področju gospodarstva. Industrijska proizvodnja je narasla za 5,4 odst., tudi preskrbljenost proizvodnje in trga je bila v tem času še zadovoljiva. Vse to nekateri navdaja z varljivim občutkom, da smo težave že premagali.

To samozadovoljstvo pa v tem trenutku prav gotovo ni primerno, saj krepko zaostajamo za izvoznimi načrti. Prav izvoz pa je za tekoče leto ključnega pomena za naše gospodarstvo. Zato bo treba pri uresničevanju teh nalog pokazati več odgovornosti in zavzetosti, je med drugim poudaril predsednik republiškega izvršnega sveta Janez Zemljarič, ko je spregovoril na posvetu s predsedniki skupščin in izvršnih svetov občin pretekli teden v Ljubljani.

Najdalj se je zadržal pri izvoznih nalogah, kjer je sicer slišati opravičila, da je izvoz v prvih mesecih vedno zaostajal. Toda že seštevek občinskih izvoznih planov nikakor ni v skladu z republiškim načrti, zato bo treba te načrte, prav tako v ozdih, še enkrat preveriti. Izvoznih nalog se marsikje še premalo zavedajo, prav tako pa se zanašajo na to, da bodo tudi poslej razpolagali s 56 odst. deviz, česar glede na našo zunanjetrgovinsko bilanco ni mogoče pričakovati.

Prav tako se v Sloveniji ne držimo dogovorov o zmanjšanju vseh oblik porabe, slabša se plačilna disciplina, v obtoku je vse več denarja, ki nima

osnove v resničnem dohodku. V Sloveniji je vrsta občin, kjer načrtujejo za 10 do 15 odst. večje naložbe kot lani, čeprav smo se dogovorili, da bomo obstali na lanskem ravni. Zato bosta na zvezni ravni sprejeta dva nova zakona o obratnih sredstvih in zavarovanju plačil.

Poleg naložbene porabe bo treba krepko oklestiti tudi druge oblike. Družbene dejavnosti bodo že marca znižale prispevne stopnje za toliko,

kolikor je bilo lani presežkov, za se bodo morale prilagoditi denarni možnostim po občinah. Manj uspešno pa je bilo izpolnjevanje nalog pri izplačevanju osebnih dohodkov. K 1222 delovnih organizacij iz Slovenije — ta se je lani v glavnem drža dogovorov — je letos povečalo osebnih dohodkov bolj, kot je dovoljeval dohodek. Tudi rast cen nikakor ni usklajena z resolucijskimi določili in obstaja resna bojazen, da bomo o letno kvoto rasti izkoristili že prvem četrtletju. Vse to sveda vpliva na manjšo konkurenčnost gospodarstva na tujih trgih.

J. SIMČI

Politika neuvrčenosti se je rojevala v boju narodov za nacionalno svobodo in pravico, da v tej svobodi ohranijo samostojnost in narodnostno bit, da sami, brez vmešavanja od zunaj, odločajo o poteh svojega notranjega razvoja in oblikah mednarodnega ravnanja. Ob konferenci neuvrčenosti v New Delhiju v Prilogi objavljamo zapis „Vest človeštva“.

Akcija Dolenjskega lista „Je nagajena prostovoljnost še prostovoljnost?“ govori o vse bolj pogosti praksi, da dobivajo nekateri plačilo ali nagrade tudi za delo, ki je bilo po dosedanjih moralnih načelih vedno opravljeno prostovoljno. Med drugimi je lani dobilo nagrado tudi 22 novomeških sindikalnih voditeljev.

Vse kaže, da bodo Posavje, Dolenjska in Bela krajina kmalu dobili učinkovit in iz enega središča voden sistem za obrambo pred točo. Prispevek o tem podrobneje govori o organizaciji te obrambe, ki bo lahko preprečila katastrofo, kakršno je lani doživelo Bizeljsko.

KONFERENCA ZVEZE PRIJATELJEV MLADINE

Pred kratkim so v Metliki ustanovili konferenco Zveze prijateljev mladine. Izvolili so organe zveze in obravnavali finančni načrt za leto nje leto. Predsednica je Vladimir Skof, sekretar pa Jože Nemanic Skofova je vidna družbenopolitična in kulturna delavka v metliški občini, zato se ni bati, da ne bo del ZPM zaživel tako, kot si je želeli.

Nova priznanja sevniškim konfeksionarjem

Obetaven izvozni zagon
Jutranjke

Sevniška Jutranjka, največja proizvajalka otroške konfekcije v državi, je po zaključnem računu ustvarila lani za 1,4 milijarde dinarjev celotnega prihodka, kar je 39 odst. več kot leto dni poprej. V enakem razmerju se je povečal tudi dohodek in skladi. Okrog 1400 delavcev, kolikor jih Jutranjka zaposluje, je lani prejelo v povprečju 12.740 dinarjev osebnega dohodka, kar je v mejah družbenega dogovora. Zanimiva primerjava kaže, da so skupni osebni dohodki znašali celo manj kot vse datjave, prispevki in obveznosti.

V Jutranjko so te dni prispeli razveseljevalne vesti. Na skopskem sejmu mode je tovarna dobila najvišje priznanje „Biljano“ in zlato plaketo, na sejmu mode v Beogradu pa „Srebrno lane“, kar vnovič potrjuje sposobnosti sevniških oblikovalcev in konfeksionarjev.

Ob naših deviznih zagatah je še posebej pomembno, da v Jutranjki šivajo svoje izdelke pretežno iz domačih tkanin. To je bil tudi razlog, da v preteklosti niso bili prisiljeni več izvažati, saj bi naš trg pokupil še več njihovih izdelkov, če bi jih naredili. Kljub temu se je Jutranjka lani v večji meri usmerila v izvoz, odkar pa v novi pletilnici Inplet na Dolnjem Brezovem delajo nove pletilni stroji, imajo še večje izvozne načrte. Letošnji izvoz naj bi bil kar trikrat večji od lanskega, v letu 1984 pa naj bi presegal vsoto treh milijonov dolarjev.

Pri nadaljnjih načrtih ima pomembno mesto tudi sovlaganje v proizvodnjo surovin. Jutranjka je prispevala znaten delež že pri gradnji Inpleta, sodelava pa tudi v tovarne v drugih republikah, v Derventsko Ukraino, v Perspateks v Resnu ter Incel v Celincu, za kar bo prispevala 37 milijonov dinarjev. Jutranjka je pokazala razumevanje tudi za premostitev težav v domači občini, saj je sevniškemu Jugotaninu odstopila 20 milijonov dinarjev, ki bi jih morala sicer nameniti občinskimi in republiškim rezervam.

A. Ž.

ZBORNİK BRESTANICE — Brestaniško Turistično društvo pod vodstvom Mirka Avsenaka je z izdajo zbornika Brestanice kronalo dolgoletna prizadevanja za celovitejšo predstavitev kraja od nastanka do danes. Prejšnji petek so se predstavitev udeležili avtorji, med njimi dr. Tone Ferenc. Več prilodnjic. (Foto: P. Pere)

Do konca tedna se bo nadaljevalo suho in razmeroma toplo vreme.

Opreti se na lastne sile je velika stvar

Najbolj nas tepejo visoki dolgovi v tujini. Če želimo v rokih odplačevati te dolgove, moramo več izvažati. Najbolj zapletene naloge nas torej v letošnjem letu čakajo na področju sistema in politike gospodarskih odnosov s tujino, pri čemer je na prvem mestu devizni sistem. Ustvarjanje kontinuiranega, stabilnega in dolgoročnega dohodkovnega interesa ter motiviranosti proizvajalcev za izvoz sta osnovna pogoja, da bomo lahko bistveno povečali izvoz na konvertibilno območje.

Zato bo treba nujno ustvariti možnosti za večjo proizvodnjo in izvoz, predvsem delovno in tehnološko. Poraba nekaterih izdelkov bo na notranjem trgu omejena (npr. avtomobilov, bele tehnike, dela proizvodnje tekstilne industrije, usnja in obutve, lesne industrije, pohištva itd.). A to pomeni, da bo treba še odločneje odpravljati neskladja v sedanjih sestavi proizvodnje ter pogumneje zastaviti proces specializacije, kooperacije ter delitve dela in združevanja dela in sredstev tako v industriji, kot na drugih področjih gospodarstva.

V kmetijstvu in živilski industriji, kjer imamo velike možnosti, da z večjim opranjem na lastne sile razmeroma naglo povečamo proizvodnjo in izvoz, moramo to v letu 1983 kar najbolj izkoristiti. Nujno je treba zagotoviti možnosti za uspeh pomladne setve, da bo letošnji pridelek vsaj za 2,5 odst. večji od lanskega. Tako bi zadovoljili več potreb domačega trga, hkrati pa bi lahko izvozili vsaj za 1,5 milijarde dolarjev kmetijsko-živilskih proizvodov.

Pri izvozu storitev in drugem neblagovnem deviznem prilivu bi morali čimprej odpraviti negativne posledice, ki so jih povzročile težave med lanskim turistično sezono. Prav tako bi morali nemudoma poskrbeti za močno in ustrezno turistično propagando ter pripraviti celoten program turistične ponudbe do konca leta 1983.

Najhujše težave so z energijo. Že zdavnaj smo vedeli, da bomo zabredli v krizo, kar zadeva električno energijo, predvsem zaradi počasne gradnje elektroenergetskih zmogljivosti. Zaradi počasnejšega posodabljanja sedanjih in odpiranja novih premovalnikov, razen tistih, ki so v okviru termoelektrarn, je odkop premoga nenehno premajhen. V takšnih okoliščinah je rešitev mogoče in treba iskati ne le v povečanju razpoložljivih virov, temveč tudi v nadvse varčni porabi vseh oblik energije.

Velikanske izgube, s katerimi sta obremenjena gospodarstvo in celotna družba, terjajo, da jih začnemo nemudoma zmanjševati in odločno odpravljati. Organizirano se moramo lotiti sanacije organizacij združenega dela ter njihovega usposabljanja za uspešnejše gospodarjenje ob doslednem upoštevanju načela, naj nosijo vse tveganje in odgovornost za sanacijo predvsem organizacije združenega dela, ki poslujejo z izgubami, to skupaj s partnerji in drugimi dejavniki, ki so odločali o naložbah in dejavnostih, zaradi katerih je prišlo do izgub.

VINKO BLATNIK

Le kolikor dopuščajo možnosti

Razprava o osnutku zakona o pokojninsko-invalidskem zavarovanju bo trajala do konca aprila – Več novosti – Merilo naj bo dohodek

Razpravo o osnutku zakona o pokojninsko-invalidskem zavarovanju je treba voditi, usmerjati in iz nje sprejemati samo take pobude, v katerih bodo upoštevane tudi razmere, v katerih živimo. Zato javna razprava o zakonu, ki zadeva slehernega izmed nas, ne sme postati nabiralnik za želje, je med drugim dejal podpredsednik republiškega izvršnega sveta Dušan Šinigoj v pogovoru z novinarji pretekli teden v Ljubljani.

Na pogovoru, ki ga je pripravila republiška konferenca SZDL, so predstavili temeljne novosti, ki jih prinaša osnutek novega zakona. Predvsem naj bi socialno varnost delavcev zagotovili v delovnem okolju, kjer je delavec postal invalid. Ne bi se smelo več dogajati, da bi tak delavec kot breme prešli na skupnost. To pa pomeni, da bo treba bolj kot doslej izkoriščati preostalo delovno sposobnost. Drugi pomemben sklop novega zakona je zavarovanje kmetov, kjer ne bo več veljalo načelo ena kmetija ena pokojnina. Vsak, ki je zaposlen na kmetiji, naj bi poslej dobival pokojnino, s tem pa se v ta sistem kmet uvaja kot produktivnega delavca, ne pa kot ogrožena socialna kategorija. Čeprav bo za naprej merilo dohodek, ki ga bo posamezna kmetija ustvarila – to bo moč meriti, kjer bodo kmetje povezani v družbeno organizirano proizvodnjo – bodo

za zdaj veljali razredi, ki si jih bodo kmetje lahko sami izbirali.

V osnutku novega zakona je še več drugih novosti, med njimi tudi o predčasni upokojitvi, izenačitvi zakonske in izvenzakonske zveze itd. Skratka, novosti je veliko, zato bo razprava o tem zakonu prav gotovo bogata in raznolika.

Za popolnejšo informacijo naj povem, da zvezni zakon začne veljati 1. julija letos. Zato moramo v Sloveniji dobro organizirati javno razpravo, ki bo trajala do konca aprila. Določeni je tudi že rokovnik, ko bodo potekali seminarji in javne razprave o novem zakonu.

Več bomo o novostih, ki jih

V POSAVJU PRESKRBA Z MESOM ŠEPA

Preskrba z mesom je v Posavju še slabša kot lani navkljub zadnjim povišanjem cen mesa. Občinski izvršni sveti bodo predlagali ukrepe za izboljšanje oskrbe. V Krškem so kmetovalci že sedli za skupno mizo in ugotovili, da je bila lani, ko so dali staro milijardo za kompenzacije, oskrba še 60-odstotna, zdaj pa je komaj 25- do 30-odstotna glede na lansko! Manjka milijarda starih dinarjev, da bi se položaj bistveno izboljšal. Od kod jo dobiti, pa je še neznanka...

SEVNICA: VSE VEČJI POMEN KMETIJSTVA

Marsikdo si ne zna predstavljati uspešnega kmetijstva v hriboviti sevniki občini. A prav ta občina prredi dvakrat več mesa govedu, kot ga pojedjo njeni prebivalci, mleka oddajo kmetje celo trikrat več kot znaša poraba. Nadvse pohvalen rezultat so dosegli lani pri akciji setve pšenice. S 180 oddanimi tonami so zastavljeno načrt presegli 100-odstotno. Letošnja obveznost zato znaša 150 ton. Doslej je podpisanih pogodb za 130 ton.

Pomagali bodo tudi kmetom

360 brigadirjev na mladinski delovni akciji Bela krajina 83 – Vprašanje naselja dokončno rešeno

Programi interesnih dejavnosti in dela brigadirjev na mladinski delovni akciji Bela krajina 83 so dokončno izoblikovani, prav tako pa so pristojni našli tudi trajno rešitev brigadirskega naselja, ki bo v nekdanji kasarni v Lokvah pri Črnomlju. To je še toliko bolj pomembno zato, ker je prav vprašanje, kam nastaniti brigadirje, od prve belokranjske mladinske akcije vsako leto znova porajalo mnogo težav.

Vendar bo potrebno naselje najprej urediti ter delno adaptirati stavbo, kar bo po predračunu GOK veljalo 2,75 milijona dinarjev. Denar bosta prispevali obe belokranjski občini, republiška konferenca ZSMS, obeta pa se tudi pomoč Zveze komunalnih skupnosti Slovenije, ki namenja del sredstev za treditve brigadirskih naselij. Da bodo dela končana do junija, ko bodo prišle v Lokve brigade prve izmene, bodo morali s svojim delom priskočiti na

prinaša zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, objavili v eni naslednjih števil.

J. S.

Od doslednosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

planirale za skupno porabo več, kot do kliča resolucijski okvir. To porabo bo nujno spraviti v dogovorjene okvire, pri čemer pa bi morali delegati gospodarstva na zasedanjih zborov združenega dela v posameznih občinah glasneje zahtevati doslednost. Hkrati s tem naj bi se gospodarstvo zavzemalo za zmanjševanje administrativnih stroškov v vseh družbenih dejavnostih.

V letošnjem letu pričakuje dolensko gospodarstvo še težje čase, kot so bili lani, posebno težko pa bo za 76 delovnih organizacij ki so že doslej poslovale na meji rentabilnosti, pa še huje bo za ugotovljenih 16 štirih dolenskih občin, kjer so kar trije kazalniki uspešnosti poslovanja pokazali negativne rezultate.

Za bodoče delovanje so v razpravi pripravili še tesnejše sodelovanje med zbornico in njenimi organi, njeno strokovno službo, ki je, mimogrede povedano, najmanj številna po obsegu dela v Sloveniji, pa do občin in seveda gospodarstva. Posebej pa so naglasili, da je treba delegate dolenskega gospodarstva bolj strokovno usposobiti za razprave v republiškem zboru združenega dela in da je treba vnovič resno podpreti v zamisel o ustanovitvi deviznodokumentarne kontrole SDK v Novem mestu.

Skupščina je na tej seji izvolila še nove organe ter delegate v skupščino Gospodarske zbornice Slovenije in njene organe. Podprla je tudi kandidaturu Mira Štimca, ponovno izvoljenega predsednika medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko, v izvršilni odbor Gospodarske zbornice Slovenije. Izvoljen je bil tudi 19-članski izvršilni odbor Dolenjske zbornice in člani treh komisij, kot novost pa so izvolili 12-članski svet kot posvetovalni organ, sestavlja pa ga 12 direktorjev oz. predsednikov kolegialnih poslovnih organov največjih dolenskih delovnih organizacij.

R. BAČER

obvestilo

OBRTNO ZDRUŽENJE NOVO MESTO OBVEŠČA VSE OBRTNIKE OBČINE NOVO MESTO, DA JE SVOJO PISARNO PRESELILO NA DALMATINOVO 1 (BIVŠI PROSTORI OBRTNE ZADRUGE HRAST – POLEG HOTELA METROPOL) Z 8. MARCEM 1983.

133/10-83

RIKO RIBNICA,
TOZD RIKOSTROJ,
RIBNICA, Lepovče 23,

objavlja

JAVNO LICITACIJO

naslednjih osnovnih sredstev:

- varilni aparat CO2 MV 5 – 300
- stružnica univerzal VS 51/2000
- stikalnica hidravlična 60 ton
- varilni aparat Lužar
- 2 kom vrtni stroj EVS
- 4 kom računski stroji
- pisalni stroj portal Facit

– peč za centralno ogrevanje TAM (80.000 kal) z gorilnikom in črpalkami, več litoželeznih radiatorjev in drugega vodovodnega materiala.

Licitacija bo v soboto, dne 12. marca 1983 od 12. do 14. ure v Riko TOZD Rikostroj v Ribnici.

Prednost nakupa imajo pravne osebe. Osnovna sredstva, ki bodo odprodana na licitaciji, so na ogled 12. marca od 11. ure dalje. Kupljena osn. sredstva je treba plačati v 15 dneh.

139/10-83

ISKRA – IEZE LJUBLJANA
TOZD INDUSTRIJSKA ELEKTRONIKA
KOSTANJEVICA NA KRKI
Komisija za delovna razmerja

OBJAVLJA

prosta dela in naloge:

1.) VODENJE MEHANIČNE DELAVNICE – 1 delavec

Pogoji:

- strojni tehnik ali strojni delovodja
- 5 let delovnih izkušenj na opravljanju del in nalog struženja in rezkanja
- poskusno delo 3 mesece
- delo se združuje za nedoločen čas

2.) SERVISIRANJE IZDELKOV – 1 delavec

Pogoji:

- elektrotehnik šibki tok ali RTV mehanik
- 3 leta delovnih izkušenj
- odslužen vojaški rok
- poskusno delo 3 mesece
- delo se združuje za nedoločen čas

Kandidati naj vloge naslovijo v 15 dneh od dneva objave na zgoraj navedeni naslov. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh od dneva poteka objave.

138/10-83

ZIMA V RADENCIH 7 – DNEVNI PAKET

- 7 polnih penzionov
- 1 x pregled pri zdraviliškem zdravniku
- 2 x CO₂ kopeli
- 1 x sauna
- pitje mineralne vode
- brezplačen vstop v kavarno Park
- možnost kompenzacije obroka v Moravskih toplicah
- vsakodnevno kopanje v zaprtem bazenu

Za otroke do 7 let prenočišče zastonj.
Za otroke od 7 do 12 let 70 % cena penziona.
Možnost podaljšane bivanja po dnevni ceni paketa.

CENA: 4.235,00 din

Dodatek za enoposteljno sobo: 345,00 din

Velja do 30. 4. 1983
Rezervacije in informacije: Hotel Radin, Radenci
tel. (069) 73-331 ali 73-006

Tiskovna konferenca v ZIS

OKRASKI NAMESTO PIŠČANCEV – Ker v združnem kiosku na novomeški tržnici trenutno nimajo kaj prodajati, sicer pa tu nudijo kuretino, je v ponedeljek prostor zasedel prodajalec spominkov. Marsikdo je kič jezno pogledal, češ: „Mar naj to skuham?“ (Foto: R. Bačer)

POLEG KMETOVANJA TUDI IGRA – Metliška Kmetijska zadruga je ob dnevu žena pripravila kmetičam iz občine prisrčen sprejem. V bogatem kulturnem programu so pozele največji aplavz kmečke žene z Radovice (na fotografiji), ki so se predstavile s skečem. (Foto: M. Bezek)

ŠOLA V NARAVI – Kooperanti Agrarie so se 5. marca šli v Globokem, kjer sta jih strokovnjaka Zavoda za kmetijstvo v Mariboru dipl. inženirja agronomije Avgust Mafis (na sliki spodaj levo) in Franc Lomberger seznanila s sodobnim obrezovanjem in zaščito nasadov sadnega drevja. (Foto: Jožica Teppey)

OD SADIK DO TRAGTVE JE ŠE DALEČ – V teh dneh so pričeli v TOZD Hmeljnik v Novem mestu že prodajati enoletne trtne sadike. Na zalogi imajo veliko sort, največ seveda iz sortnega seznama za pridelavo cvička. Morda bo tudi zaradi teh trt na Dolenjskem kakšna „šmarnica“ manj. (Foto: J. Pavlin)

KAKO OBRZDATI CENE?

Člani sevnškega občinskega izvršnega sveta so se na seji 4. marca med drugim seznanili s težavami sevnške klavnice. Kot je znano, ta v siceršnji mesni krizi še kar zadovoljivo preskrbuje trg z mesom. Zadnje povisjanje cen mesa pa je držalo komaj slabih 14 dni. Že na sejmu na Bučki so prekupčevalci iz drugih republik hudo preplačevali živino. Pri cenah odkupa živine velja nered tudi še naprej, čež vse meje so šli v Srbiji. Kaj storiti, se niso mogli zediniti na tej seji.

Zrasla med največje v Sloveniji

Lani je preko Obrtne zadruge Metlika delalo okoli 1.000 obrtnikov, ki so naredili za 360 milijonov dinarjev prometa – Za delom morajo vedno dlje od doma

Od jeseni 1979, ko je 23 članov ustanovilo Obrtno zadrugo Metlika, je le-ta do sedaj prerasla v eno največjih avtoprevoznih združb v Sloveniji, ki združuje avtoprevoznike iz Bele krajine in širše Dolenjske. Tako je v lanskem letu preko zadruge delalo že okoli 1.000 obrtnikov.

Takih, ki izpolnjujejo pogoje za člane zadruge, se pravi, da dalj časa sodelujejo z zadrugo, da več kot pol prometa ustvarijo preko zadruge, kjer imajo tudi vezana sredstva, s katerimi jamčijo za poslovanje zadruge, takih pa je okoli 400.

„Naša zadruga je v lanskem letu poskovala zelo uspešno, saj je imela za 360 milijonov dinarjev prometa,“ je povedal direktor zadruge inž. Otmar Šturm. „Glavna dejavnost zadruge je avtoprevoznništvo, združujemo pa avtoprevoznike Bele krajine, Dolenjske, Trebnjega in Kočevja. Poslovni enoti imamo v Novem mestu in Ljubljani, v kratkem pa jo bomo odprli še v Posavju.“ V zadrugi je zaposlenih 22 ljudi, od tega 10 v komercialni. Po podatkih iz nedavne skupščine zadruge za svoje usluge in poslovanje zaračuna 5-odstotno provizijo. Od leta 1980 je metliška zadruga tudi član slovenske poslovne skupnosti za avtoprevoznništvo in prav sedaj se dogovarjajo, da bi se zadruga lahko sama ukvarjala z izvozom in tudi razpolagala z devizami.

Seveda tudi metliška zadruga občuti sedanje zaostrene gospodar-

ske razmere in mora delo iskati vse dalj od doma. „Tako delamo v Sloveniji, Hrvaški, ob obali do Splita ter v severnem delu Bosne. Prav na skupščini nam je poslovni partner ponudil ugodno delo na Kosovu, kjer je za dalj časa dela za 50 tovornjakov, vendar je težko dobiti ljudi, ki bi šli tako daleč od doma. Jasno nam je, da se bomo morali, če se bodo razmere še poslabševale, lotiti tudi s kipskim prevozom v povezavi z gradbeniki, za kar pa bi v zadrugi potrebovali nov strokovni kader,“ pravi Šturm. A. B.

ZDAJ DOGNOJITI PŠENICI

Zdaj je pravi čas za prvo dognojevanje pšeničnih posevkov, saj je od tega agrotehničnega ukrepa odvisno razraščanje, zasnova klasa in nadaljnja rast, s tem pa količina pridelka. Posevki, ki so bili jeseni gnojeni s 500 kg NPK na hektar, naj bodo zdaj dognojeni z 200 kg KAN ali s 300 do 350 kg NPK 17 : 8 : 9 ali 400 kg NPK 13 : 10 : 12. Tiste pa, ki so bili jeseni malo ali nič pognojili z mineralnimi gnojili, je treba spomladi dognojiti s 400 kg NPK 13 : 10 : 12 ali 400 do 500 kg NPK 11 : 11 : 16. Kmetijska pospeševalna služba

na hranilne vloge, hkrati pa tako drastično podražile posojila. Na nedavni skupščini hranilno-kreditnih služb so celo menili, da so postale bančne obresti oderuške in da združno hranilništvo ne bo šlo po tej poti, tako, kot ni šlo v času kapitalističnega in nemškega gospodarskega pritiska.

Skupščina HKS je zato priporočila, naj bi hranilno-kreditne službe dajale na hranilne vloge prav tolikšne obresti kot banke, ne bi pa zahtevale tolikšnih obresti od posojil, ki jih bodo dajale, se pravi, da se bodo zadovoljile z manjšim posredniškim zaslužkom, kar je tako in tako ena temeljnih težav združništva. Razen tega naj bi za različne kmetijske investicije veljale različne obrestne mere, odvisno od nalog, ki jih v kmetijstvu še posebej želimo pospeševati. Tako je za melioracije in komasacije predvidena 6-odstotna obrestna mera, za naložbe v prašičerejo, govedorejo, ovčerejo in kunčerejo 8-odstotna, za sadjarstvo, vinogradništvo, humeljarstvo, zelenjadstvo, strojne skupnosti, skladišča in kmečki turizem 12-odstotna, za perutninarstvo pa 16-odstotna. Za naložbe, ki niso prednostne, skupščina HKS predlaga 15-odstotne obresti, za potrošniška posojila kmetom pa 18-odstotne. Ob inflaciji, kakršno poznamo, vsekakor ugodno! M. L.

V SOBOTO SEJEM NA VESELI GORI

V soboto, 12. marca, bo na Veseli gori pri Sentrupertu spet tradicionalni spomladanski sejem. V turističnem društvu in vodstvu krajevne skupnosti upajo, da bo udeležba na Gregorjevem sejmu boljša, kot je bila prej. Zato vabijo vse prodajalce živine, kramarskega blaga in druge ter seveda kupce, da se v soboto oglasijo na Veseli gori.

PO ČEM JE ODPADNI KROMPIR?

Pred časom je bilo slišati nekaj pripomb, češ da kmetje plačujejo odpadni krompir Kolinske po 15 din, sami pa ga prodajajo po 9 din. Kot so nam povedali v Kolinski, taka cena ni nič neobičajnega, saj je v odpadnem krompirju toliko suhe snovi, kot je v sedmih kilogramih svežega krompirja. Torej s to prodajno ceno odpadnega krompirja, katerega hranilna vrednost nič ne zaostaja za svežim, ne pokrivajo niti nabavnih stroškov, kaj šele da bi pokrili stroške predelave.

Kmet se rešuje

Manjše obresti za kmetijske naložbe iz denarja hranilno-kreditnih služb

Kmetije resda ne gredo na boben, znaki gospodarske krize pa so dovolj očitni, da se spet globlje zavemo pomena zadrugskega hranilništva, ki je v sto letih svojega obstoja tolikokrat reševalo kmeta. Hranilno-kreditne službe, ki jih je ta čas v Sloveniji 62, se denarno krepijo (žal pri rast sproti poje inflacija); samo v lanskem letu so se hranilne vloge kmetov zvečale za 33 odst. in presegle skupno vsoto 4,1 milijarde dinarjev, kar je pomemben kapital. Kakšna bo cena tega denarja, se je vprašal marsikdo, odkar so jugoslovanske banke tako zvečale obresti

Inž. M. L.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Ocena kakovosti lanskega dolenjskega vina

V soboto, 26. februarja, je bilo v gostišču Loka v Novem mestu zaključeno dvodnevno ocenjevanje (degustiranje) dolenjskih vin letnik 1982. Vinogradniki pričakujejo v oceni njihovega vinskega pridelka poročilo, vendar jim na tem mestu v podrobnostih ne moremo poročati. Zadovoljiti se bodo morali s splošno oceno, podrobnosti o oceni lastnega pridelka pa poiskati v „Biltenu“, ki bo na voljo v dnevih pridelave. Teden dolenjskega cvička“ v času od 17. do 20. marca 1983 v Športni dvorani v Novem mestu.

Ocenjevanje vina po ožjih vinogradih okoliših

V času od 1. do 20. februarja je bilo opravljeno ocenjevanje dolenjskih vin po posameznih vinogradih okoliših Društva vinogradnikov Dolenjske, in to v Cerkljah, Podbočju, Sentjerneju, Trebnjem, Tržišču (Malkovec), Senvnici, Novem mestu, Skočjanu in Sentrupertu (na Veseli gori). Ocenjevalci vina so bili na teh mestih domačini vinogradniki, ki so dobri poznavalci domačih vin. Na navedenih 9 mestih je sodelovalo 62 članov ocenjevalnih komisij, ki so ocenili 670 vzorcev dolenjskega cvička, 32 vzorcev dolenjskih črnin in 175 vzorcev dolenjskih belih vin. S pritegnitvijo domačih vinogradnikov v ocenjevalne komisije je storjen korak k napredku te gospodarske veje. Tako domačini spoznavajo napake vina ter lahko s svojim vplivom v razgovorih z ostalimi vinogradniki opozarjajo na napake. S tem raste zanimanje za strokovno delo ne samo pri pridelovanju grozdja, ampak tudi pri predelavi in negi vina.

Na vseh 9 mestih ocene vina je pred oceno tajnik društva vinogradnikov ocenjevalce seznanil z določili pravilnika o kakovosti vina (Uradni list SFRJ št. 17/81), in to z določili, ki veljajo za oceno vina. Ta poduk je pripomogel, da so letos vsi ocenjevalci vino zelo enotno vrednotili, razlika v oceni med posameznimi ocenjevalci ni skoraj nikjer presegala 1,5 točke. Večina dolenjskih cvičkov je bila ocenjena od 14 do 16 točk (od možnih 20 točk) dolenjska črnina, zlasti pa dolenjsko belo vino, pa je bilo ocenjeno nekoliko višje, do 17 točk. Vsa preizkušena vina so bila dokaj enakih lastnosti, velikih razlik med

vzroci preizkušene vina ni bilo.

Glavna preizkušnja dolenjskih vin

je bila 25. in 26. februarja v Novem mestu. Upravni odbor društva vinogradnikov je določil, da lahko dajo svoje vzorce na glavno preizkušnjo le člani društva, ki so imeli ta vzorec vina že na preizkušnji v ožjem vinogradiškem okolišju, kjer je moral vzorec biti ocenjen s 15 ali več točkami, in da ima lastnik vzorca vsaj 500 litrov vzorčenega vina v kleti. Kljub razmeroma strogim pogojem so člani društva na glavno preizkušnjo poslali vsega 260 vzorcev, od katerih je komisija pozitivno ocenila 234 vzorcev, od tega 151 vzorcev dolenjskih cvičkov, 21 vzorcev dolenjskih črnin in 62 vzorcev dolenjskih belih vin. Ocena dolenjskih cvičkov je bila od 14,0 do 15,4 točke, ocena dolenjskih črnin od 14,8 do 16 točk, ocena dolenjskega belega vina pa od 14,2 do 16,1 točke.

Na glavni oceni dolenjskih vin so poleg ocenjevalcev iz vrst vinogradnikov ožjih vinogradih okolišev sodelovali tudi priznani strokovnjaki Biotehnične fakultete, Kmetijskega inštituta, Kmetijskega zavoda Maribor, Agrokombinata Krško in pristojne Inšpekcije. Sam sestav glavne ocenjevalne komisije je tako bil na dostojni strokovni ravni in je zato ocena te komisije s strokovne strani neoporečna ter lahko presodi, če je vino primerno za promet ali ne. Glede izenačenosti vzorcev vina na glavni preizkušnji vzorcev lahko rečem, da je bila podobna kot na ocenah „navadnih“ vinogradnikov, kar je včasih očitek nekaterih stalnih pospeševalcev vin (degustatorjev).

Vsi lastniki vzorcev ocenjenih na glavni preizkušnji vin v Novem mestu, katerih vino je prejelo 14,9 in več točk, prejmejo diplome, vzorci z oceno od 14,5 do 14,9 prejmejo priznanje, vzorci od 14,0 do 14,5 točke pa pohvale. Skupaj bo podeljeno 145 diplom, 64 priznanj in 25 pohval. Vinogradniki bodo navedena odličja prejeli na pridelitvi. Teden dolenjskega cvička v nedeljo, 20. marca, ob 10. urah Športni dvorani. Podelitev bo združena s strokovnim predavanjem iz varstva vinogradov, ki ga bo imel strokovnjak tovarne zaščitnih sredstev Pinus Roca.

TIT DOBERŠEK

Sejmišča

NOVO MESTO: Čeprav prvi v mesecu, ponedeljkov sejem ni bil tako živahen, kot je ponavadi. Naprodaj je bilo 189 prašičev in 25 glav govodi. Prašičev je bilo prodanih 142, in sicer od 8 do 10 tednov starih po 5.000 do 5.500 din, od 10 do 12 tednov stari pa po 5.500 do 6.000 din. Lastnika je menjalo tudi 14 govodi; volji so veljali od 110 do 130, krave od 80 do 90 din kilogram žive teže.

BREŽICE: Na sobotni sejem so rejci pripeljali 550 do tri mesece starih pujskov in 10 starejših. Prodali so jih 455; pujskom se je vrтела cena okoli 200 din, starejšim prašičem okoli 140 din za kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Z letalom nad bolezen

Traktorsko kolo je v mokrem vremenu ianako pravi uničevalec talne strukture in s tem rodovitnosti zemlje, da o gaženju posevka sploh ne govorimo. Kako potem opraviti nujna agrotehnična dela, dognojevanje, škropljenje, zapraševanje na velikih kmetijskih površinah, kjer je ročno delo že zdavnaj odpisano? Z letalom ali helikopterjem. To je že dolgo znan odgovor, čeprav v Sloveniji šele sedaj slišimo za prve poskuse uporabe letal v kmetijski namene.

V kmetijskih kombinatih severovzhodne Slovenije so lani dognojevali z letali piper-ponny, ki so last Transdriae iz Zagreba, 1800 ha pšenice ter škropili 2.500 ha sladkorne pese proti najnevarnejši pesni bolezni – pesni pegavosti. Pesa je še posebej občutljiva na poslabšano strukturo zemlje, ki jo povzročajo traktorska kolesa. Na stlačeni zemlji se gomolji radi razkrcijo, poslabša pa se tudi odstotek sladkorja, zato so z letali najprej poskusili pri pesi.

Rezultati so bili presenetljivo dobri, stroški škropljenja pa manjši kot s traktorji, če so bile le parcele posejane pese dovolj velike. Letalo, prirejeno za uporabo v kmetijstvu, ima osemkrat večjo storilnost kot traktor, uporabno pa je seveda le na velikih kompleksih in v ravninskih predelih. Računa se, da morajo biti njive vsaj 20 ha velike, da je uporaba gospodarna. V tej zahtevi tiči tudi odgovor, zakaj se pri nas uporaba letal v kmetijski namene ni (in tudi v večjem obsegu najbrž ne bo) razširila, čeprav strokovnjaki ocenjujejo, da bi z letali lahko oskrbovali tretjino ali celo do polovice slovenskih kmetijskih zemljišč.

V razvitem svetu, zlasti v ZDA, je uporaba letal v kmetijstvu tako rekoč vsakdanja stvar. Naprodaj so različni tipi kmetijskih letal, ki morajo imeti dobre manevrske sposobnosti, počasen let, veliko nosilnost. Kratke in mehke vzletne steze jim morajo zadoščati, upravljanje mora biti poenostavljeno itd. Tudi pri nas v Vojvodini se kmetijsko letalstvo vse bolj uveljavlja, slabše pa kaže z uporabo helikopterjev, ki so na videz za kmetijstvo še uporabnejši, vendar so pri njih druge ovire.

PRIORITETNA LISTA PROSILCEV ZA STANOVANJA, ZGRAJENA IZ SREDSTEV SOLIDARNOSTI V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU V OBČINI KRŠKO

Upoštevač vlog in kriterije za dodelitev stanovanj, zgrajenih iz sredstev solidarnosti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško, je na predlog odbora za solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško, zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško na seji dne 2. 3. 1983 sprejel

sklep

o objavi prioritete liste prosilcev za stanovanja, zgrajena iz sredstev solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu v občini Krško

Zap. št.	Priimek in ime	Št. čl.	Ustanova	Naslov	Št. točk	Stanovanje Objekt
1.	Podbršček Alojz	3	Togrel	Trška g.	675	2/19 Brestanica
2.	Povše Zinka	3	Lisca	Stari grad	660	2/22 Brestanica
3.	Luskovec Milan	3	NEK	Vihre	660	
4.	Kozole Sonja	2	Žito	C. 4. julija	655	G/1 Brestanica
5.	Zalokar Štefka	3	Žito	Dalmatinova	645	1/2 Brestanica
6.	Pirc Marija	3	Lisca	Pijavsko	645	1/16 Brestanica
7.	Šoln Zdenka	4	Lisca	Brestanica	630	3/14 Brestanica
8.	Omerzu Mirko	3	NEK	Brestanica	585	1/17 Brestanica
9.	Štus Branko	3	Celuloza	Strmo rebro	580	
10.	Cvelbar Marija	4	Agrokombinat	Dalmatinova	580	3/9 C. 4. julija 57
11.	Petrovič Jožica	3	Iskra	Dol 20	575	3/7 Podbočje
12.	Ājster Milan	3	Agrokombinat	Rostohar. ul.	575	
13.	Jelen Pavel	4	Celuloza	Sotelsko	570	
14.	Grilc Jožica	3	TES	Brestanica	555	
15.	Pirc Zdenko	3	Celuloza	Kolodvorska	555	
16.	Petrič Miran	3	Kopitarna	Rozmanova	555	
			Privatnik			
17.	Gabrič Zlatko	3	Celuloza	Senovo	555	
18.	Umek Anton	2	Kovinarska	Senovo	555	G/20 Brestanica
19.	Plut Anton	4	Celuloza	Studenc	555	
20.	Navoj Ivan	3	Kostak	Sremiška	550	
21.	Bajc Stane	4	Celuloza	Velika vas	550	
22.	Žibert Ana	3	Agrokombinat	Brestanica	530	
23.	Dvoršek Jožefa	2	TES	Senovo	520	G/21 Brestanica
24.	Zagorc Jože	3	Papirkonfek.	Gubčeva	500	
25.	Kunej Angelca	2	Privatnik	Vel. kamen	500	G/23 Brestanica
26.	Brodnik Olga	3	Agrokombinat	Dalmatinova	500	
27.	Štojs Jože	5	Agrokombinat	Sremiška	490	
28.	Zorc Erno	3	NEK	Rostohar. ul.	485	
29.	Medvešek Bojan	3	Privatnik	N. Tesle	485	
30.	Bogovič Stanislav	2	Žito	Brestanica	480	G/24 Brestanica
31.	Vilič Stjepan	4	Celuloza	Val. nabrež.	470	
32.	Aleksič Ljubiša	2	Agrokombinat	Libna 12	465	
33.	Umek Anica	2	Lisca	Senovo	460	
34.	Tičar Miro	2	Kovinarska	Pod goro	450	
35.	Topolovšek Anica	4	Kostak	Brestanica	435	
36.	Renier Edita	2	OŠ Leskovec	Tovarniška	430	
37.	Macur Stanislav	5	TES	Senovo	410	
38.	Bevc Zorica	3	TES	Sevnica	405	
39.	Zobarič Mojca	2	OŠ Leskovec	Leskovec	400	
40.	Rešek Janez	4	Kostak	Brežice	390	
41.	Urbanč Marjan	3	Celuloza	Leskovec	385	
42.	Hotko Zoran	3	Agrokombinat	Pleterje	380	
43.	Brinovar Roman	3	Privatnik	Senovo	350	
44.	Mohar Albina	3	Lisca	Gubčeva	245	

Stanovanja se bodo dodeljevala po prioritetni listi v skladu s površinskimi normativi, določenimi v 19. in 20. členu pravilnika za reševanje stanovanjskih vprašanj iz sredstev solidarnosti.

Pritožbe je potrebno dostaviti Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško najkasneje v petnajstih dneh po objavi v Dolenjskem listu.

Zbor uporabnikov
Samoupravne stanovanjske skupnosti
občine Krško
126/10-83

PUTNIK, n.sol.o.
Jugoslovanska turistična delovna organizacija
Zbor delavcev
TOZD PUTNIK TREBNJE, n.sol.o.
Trebnje, Pod gradom 10

razpisuje dela oziroma naloge

direktorja tozd

za štiri leta

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. končana gostinska šola in 5 let delovnih izkušenj na vodilnih, oziroma vodstvenih delih na področju gostinstva,
2. pasivno znanje nemškega jezika,
3. moralno-politična uspešnost.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev za opravljanje razpisnih del naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov:

TOZD Putnik Trebnje, Pod gradom 10
— za razpisno komisijo

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa zbora delavcev.

128/10-83

tovarna celuloze in papirja
djuro salaj

Delavski svet
TOZD TOVARNA EMBALAŽE SENOVO,

Brestanica

razpisuje prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA

Kandidati morajo izpolnjevati poleg splošnih, z zakonom določenih še naslednje pogoje:

- visoka ali višja strokovna izobrazba ustrezne smeri in 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali podobnih del v panogi ali
- srednja strokovna izobrazba ustrezne smeri in 6 let delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali podobnih del v panogi
- organizacijske sposobnosti, dokazane z dosedanjim delom
- moralno-politična neoporečnost.

Kandidati naj pošljejo prijave na razpis v zaprti ovojnici z oznako „Za razpisno komisijo“ v 15 dneh na naslov:

Tovarna embalaže Senovo
68280 Brestanica

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po poteku roka za sprejemanje prijav.

130/10-83

Industrijski kombinat
PLANIKA KRANJ

razpisuje prosta dela in naloge v prodajalni Novo mesto

PRODAJANJE BLAGA

za določeni čas.
Pogoji: Dokončana trgovska šola in eno leto delovnih izkušenj.
Prošnje pošljite v prodajalno Planika, Glavni trg 32, Novo mesto.

140/10-83

Razpisna komisija DO FOTOTEHNIKA

Novo mesto
Glavni trg 15

objavlja razpis za imenovanje

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA za 4 leta.

Pogoji: VKV delavec fotografske stroke in 5 let prakse oz. KV delavec fotografske stroke in 10 let prakse. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema razpisna komisija 15 dni po objavi razpisa.

141/10-83

KRKA,
tovarna
zdravil
Novo mesto

prodaja
NA JAVNI DRAŽBI

RABLJENO HOTELSKOOPREMO (ležišča, omare, mize).

Javna dražba bo v petek, 11. marca 1983 ob 10. uri v Zdravilišču Šmarješke Toplice.

FURLANOVA REPUBLIŠKA IN DRŽAVNA PRVAKINJA

Na Okroglem pri Kranju je bilo v soboto republiško in državno prvenstvo slepih in slabovidnih v smučanju. Največji uspeh je dosegla Nežka Furlan, ki je osvojila naslov republiške in državne prvakinje, pri moških pa je bil v skupini A Škrabec prvi v republiki in tretji v državi. Še pogledni v skupino B, kjer je Klančar osvojil dvakrat 4. mesto, Furlan je bil 8. v republiki in 9. v državni konkurenci, medtem ko je v skupini C zasedel Avsenik 2. mesto v republiki, Krapež pa 4.

MLADI DOPISNIK

DOSLEJ NAJSTAREJŠA KNJIGA JE IZ LETA 1817

Člani literarno-novinarskega krožka sodelujemo v akciji „Najstarejša knjiga v našem kraju“. Doslej smo zbrali že več kot sto starih knjig, najstarejša do sedaj odkrita je iz leta 1817. V šolski knjižnici bomo uredili zbirko starih tiskov. Iz zbrancev gradiva se bomo lahko učili o jeziku, vezavi, tisku in opremi starih knjig.

VESNA ERJAVEC
OŠ Žužemberk

ODHOD KURIRČKOVE POŠTE

1. marca je iz Krškega krenila na pot po Dolenjski kurirčkova pošta. Za to svečanost smo v Delavskem domu E. Kardelja pripravili partijski miting, na katerem smo s petjem, recitacijami, harmoniko in godbo uprizorili pravo partizansko vzdušje. Proslave so se udeležili številni gostje, med njimi tudi tovariš Nuncič, ki je obudil spomine na čas borb za svobodo in nato izročil pionirjem — kurirjem kurirčkovo torbico s pošto. Po odhodu pošte smo k spomeniku prvih krških žrtev odnesli venec.

MAJA SUNCIČ
OŠ J. Dalmatin
Krško

O NAŠEM RAZREDU

V razredu je 20 učencev. Uči me tovarišica Anka Travnik. Najraje imam Andrejo Znidaršič, ker mi rada pomaga. Učenci si med seboj veliko pomagamo. Najlepše je taktat, ko nam tovarišica pripoveduje pravljice.

INGRID RAHNE
I. razred
OŠ Veliki Gaber

V KOPRIVNICI DELUJE STUDIO KEKEC

Pred letom dni smo na naši šoli ustanovili radijski studio z imenom Kekec. Vodi ga osem članov uredniškega odbora, ki skrbi za pripravo oddaj. Te potekajo trikrat na teden, priložnostna obvestila pa so tudi pogostejša. Oddaje govorijo o spominjskih dnevih, odgovarjajo na zanimiva vprašanja. Radijsko novinarstvo nam je bolj všeč kot delo za šolsko glasilo. Želimo si, da bi lahko obiskali pravo radijsko postajo in se seznanili z delom njenega uredništva.

ROMANA KOREN
in MILENA SIKOŠEK
OŠ Koprivica

NISO POZABILI NA DAN ŽENA

Noben praznik ne gre mimo naših prizadetih kulturnikov, tako tudi na dan žena niso pozabili. Za učence in delavke so pripravili prijeten kulturni večer. Uvodoma je nastopilo petdeset pevka našega dekliškega pevskega zbora, ki vadijo pod vodstvom Marjance Dobovškove. Zapele so šest pesmi. Nato so mladi kulturni ustvarjalci ob spremljavi kitare in klavirja predstavili življenje in boj žena med vojno in njihov prispevek k izgradnji naše družbe. Prijetnemu vzdušju je botrovala tudi domiselna scena. Kulturniki, ki jih vodi Ivanka Mestnikova, so razveselili tudi žene Doma starejših občanov in Mercatorjeve delavke.

JANJA MOČAN
Dom Majde Šilc
Novo mesto

DELO LOGOPEDINJE ZAHTEVA POTRPEŽLJIVOST

Na našo šolo že več let prihaja logopedinja tov. Rižjeva iz Novega mesta. Otroke, ki ne izgovarjajo dobro posameznih črk, uči govoriti. Nekateri se potrudijo, po njenih navodilih vadijo doma in kmalu odpravijo pomanjkljivost. Drugi pa so površni, že tretje leto hodijo k logopedinji, pa še zdaj ne govorijo, kakor bi morali.

MARJANA CUGELJ
OŠ Sentrupert

moj otrok je drugačen

Otrok s telesno motnjo

Na splošno vse motnje ali prizadetosti pri otrocih delimo na duševne in telesne. Za telesne običajno uporabljamo izraz telesna invalidnost. Vešah so k telesni invalidnosti prištevati tudi okvare sluha, govora in vida, danes pa jih klasificiramo ločeno.

Tako po današnji razdelitvi med telesno invalidnost prištevamo tri glavne skupine:

1. telesna invalidnost kot posledica okvare lokomotornega aparata, to je kosti, sklepov in mišic;
2. telesna invalidnost kot posledica okvare centralnega in perifernega živčnega sistema;
3. telesna invalidnost, ki jo povzročajo kronične ali dolgotrajne bolezni ostalih organov, kar vpliva na normalen način življenja.

Med invalidnosti prve skupine, to je med boleznimi in okvare lokomotornega aparata, prištevamo zlasti: prirojene deformacije; najpogostejše so izpah kolkov, prirojeno krivo stopalo, prirojen kriv vrat; splošne motnje v razvoju skeleta, npr.: nizka rast, previsoka rast, rahitis, itd.; vnetja; akutna in kronična vnetja kosti in sklepov, TBC sklepov; progresivna mišična distrofija: to je napredujoča bolezen mišic, ki povzroča težko invalidnost; poškodbe, ki lahko povzročijo trajno okvaro kosti, sklepov ali mišic.

V drugo skupino telesne invalidnosti to so posledice okvar centralnega in perifernega živčnega sistema — prištevamo: cerebralno paralizo, imenujemo jo tudi možganska motorična prizadetost; epilepsijo (božjastni napadi); poškodovan ali prekinjen posamezen živec kjerkoli na telesu, kar lahko pusti posledice na mišicah, kosteh in sklepih.

V tretjo skupino telesne invalidnosti spadajo tiste kronične ali dolgotrajne bolezni, ki vplivajo na normalen način življenja in ga ovirajo.

V to skupino v glavnem spadajo: različne srčne bolezni; bolezni dihalnih organov, npr. pljučna tuberkuloza, astma; sladkorna bolezen (diabetes); težka, kronična obolenja ledvic, itd. Vse otroke, pri katerih ugotovljamo telesno prizadetost katerekoli vrste, moramo čimprej zajeti v zdravljenje, saj so nekatere nepravilnosti odpravljive, če jih zdravimo takoj po rojstvu (npr. prirojeno krivo stopalo), ali pa posledice okvare lahko precej omilimo (npr. pri cerebralni paralizi). Večina telesnih invalidnosti pri otrocih ima svoj nastanek že v času pred porodom, med porodom ali kmalu po porodu. Z razvojem prometa pa se veča tudi število nesreč, ki imajo lahko za posledico telesno invalidnost. Vsi otroci s telesno invalidnostjo naj bi bili predstavljeni komisijam za razvrščanje. Če gre pri telesno invalidnem otroku za hujšo telesno prizadetost, bo zaradi tega potrebno šolanje pod posebnimi pogoji. Sicer pa otroke z blažjimi okvarami in umsko normalno razvite vedno skušamo vključiti v redne šole.

VLADIMIR BITENC,
defektolog

Sola pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve ne izobražuje le za univerzo

Račani so se prejšnji teden poslovili od 76-letnega Vinka Žabkarja, kmetovalca in borca NOB iz Mikot 14 pri Raki. Žabkarjevi so bili med narodnoosvobodilnim bojem ena tistih slovenskih družin, ki je dala vse za partizane, za gibanje. Vinko je bil od sredine februarja obveščevalca na terenu Šentjerneje in okolice. Aktivni udeleženec v enotah NOV je postal 1. maja 1943. Bil je v 10. in 9. brigadi, ko pa ga je 20. julija 1944 v Velikih Laščah ranil drobec granate v boju z belogardisti, je moral za tri tedne v partizansko bolnišnico Loški potok. Nato je bil dodeljen mizarški delavnici pri Glavnem štabu POS v Črnomlju. Tako je, podobno kot njegovi bratje in sestra, v partizanih dočkal osvoboditev. Na občinskem odboru ZRB NOV v Krškem so Vinka poznali kot razgledanega, nevrjetno načitanega, a skromnega človeka. Tudi v svojem okolju je bil priljubljen, saj je veljal za skromnega in poštenega kmetovalca in tovariša. Kolikor mu je zdravje dopuščalo, je bil aktiven v številnih organizacijah in društvih, predvsem pa v SZDL, pri borcih, gasilcih in naposled tudi pri društvu upokojencev. Vinko Žabkar je prejel dve državni odlikovanji, in sicer red za hrabrost in red zaslug za narod 3. reda.

V Ribnici so minuli teden pokopali Slavko Felicijana, upokojenca in znanega kulturnega delavca. Rodil se je 1911 na Slapu pri Idriji. Izučil se je za fotografa in se že pred vojno priselil v Ribnico. Ker je bil pristaša osvobodilnega gibanja, so ga med vojno Italijani aretirali in poslali v taborišče Treviso, kjer je bil od 1. junija 1942 do 26. marca 1943. Že pred zlomom Italije je vstopil v partizansko vojsko. Najprej je bil v Tomšičevi brigadi, nato pa v 8. in 9. brigadi. Opravljal je razne odgovorne dolžnosti, za svoje delo pa je bil tudi odlikovan z medaljo za hrabrost in redom zaslug za narod. Po vojni je poleg dela v službi in sodelovanja pri obnovi domovine deloval še na mnogih drugih področjih. Bil je med ustanovitelji ribniške družine in dolgo je deloval v njenem vodstvu na raznih odgovornih dolžnostih. Bil je dramski igralec. Predvsem pa je poznan kot slikar amater. Njegova dela krasi mnoge domove pa tudi delovne in druge organizacije. Bil je tudi med tistimi, ki so se borili in se še borijo za varstvo narave, čisto okolje in za ohranitev zdravih voda. Zaradi njegovega vsestranskega in prizadavnega dela bo za njim ostala vrzel, ki jo bo težko zapolniti.

K pisanju me je spodbudil članek „Druga skrajnost, skoraj nič več stipendij za nekatere usmeritve“, objavljen 26. februarja na 2. strani, v katerem piše, da veliki večini še vedno ni jasno, kakšne kadre bosta dali družboslovna in naravoslovno-matematična usmeritve. O programu naravoslovno-matematične usmeritve je tekla razprava ne samo v izobraževalni skupnosti, ampak tudi v raziskovalnih skupnostih in RRS ga je v preteklem letu sprejela kot program za izobraževanje kadra za razvojno-raziskovalno dejavnost. Na drugi seji republiške izobraževalne skupnosti pa so bile sprejete tudi programske smernice za to usmeritve, ki bo dala po štiri letnem šolanju naziv naravoslovno-matematični tehnik. Z izbirnimi predmeti se bodo učenci lahko usmerili v uporabno matematiško, fiziko, biokemijo ali v pedagoško delo. Naj navedem dela, ki jih bodo opravljali po štiri letnem šolanju:

reševanje matematično-fizikalnih problemov s pomočjo računalnika
— dela in naloge laboranta pri pouku fizike
3. — analize in meritve na področju biologije ter interdisciplinarnem področju biologije in kemije v kontrolnih in razvojnih laboratorijih, v industriji, v inšpekcijskih službah ter na področju varstva okolja
— sodelovanje pri raziskovalnem in razvojnem delu na področju biologije ter interdisciplinarnem področju biologije in kemije, v inštitutih, zavodih in industrijskih laboratorijih
reševanje bioloških in kemijskih problemov s pomočjo računalnika
— dela in naloge laboranta pri pouku kemije in biologije.
Torej ta program ne izobražuje samo za študij na univerzi.
Odgovor, zakaj ni večjega števila stipendij za to usmeritev, sem

sama našla kar na isti strani v vašem listu, ko piše J. Simčič s posveta o kadrovske politiki. V preteklem obdobju so nekatere delovne organizacije zelo malo vlagale v lasten razvojni kader, ker je bilo ceneje kupiti licenco, novo stroj ali celo tehnološko. V zaostrenem gospodarstvu pa imajo dobro izdelane kadrovske potrebe le za nekaj profilov. To pa za novomeške razmere ni nič novega, saj je bilo tako tudi v letih 1967, 1968. Takrat tudi ni bilo stipendij za študij tehničnih usmeritev, potem pa smo strokovnjake „uvažali“. Če že ni denarja za stipendiranje, pa verjetno ne smemo kadrovske politike voditi le glede na obstoječo tehnološko, ampak moramo izobraževati tudi kadre za tehnološko na višji stopnji razvoja.

KAM PO OSNOVNI ŠOLI?

Pri odločitvi glede nadaljevanja šolanja smo osmošolci v dokajšnji zadregi, saj ne vemo za vse možnosti šolanja, stipendiranja in še česa. Čas za vpis se hitro približuje, zato smo imeli 23. februarja skupni roditeljski sestanek. Psihologinja iz skupnosti za zaposlovanje nas je seznanila z vsem potrebnim za vpis in z nasveti pri marsikom odgnala bojazen, kako bo po končani osnovni šoli.

MARIJA GROŠELJ
OŠ Vavta vas

Jože Selšek

Minuli teden so se v Ribnici za vedno poslovili od Jožeta Selška, aktivnega udeleženca NOV od leta 1941, enega prvih ribniških povojnih županov, nosilca večjih odlikovanj in znanega družbenopolitičnega delavca.

Jože Selšek se je rodil 29. marca 1917 v Ribnici v družini lesnega manipulanta. Že zgodaj se je vključil v napredno delavsko gibanje, saj mu ni bil všeč položaj delavcev v stari Jugoslaviji.

Po zlomu stare Jugoslavije je bilo njegovo delo še bolj zagnano. V letih 1941 in 1942 do aretacije (11. oktobra) je delal v vaškem odboru OF Gorenja vas. Nato je bil do marca 1943 zaprt v Kočevju. Potem se je spet vključil v delo OF. 8. septembra 1943 je bil vključen v komando mesta Ribnica, nato pa je bil do 2. aprila 1944 v deveti brigadi, od koder je bil dodeljen Glavnemu štabu NOV. Pred koncem vojne je bil še komandir letališča Zadar. Imel je čin kapetana, za zasluge pa je prejel več odlikovanj, med drugim medaljo za hrabrost in red zaslug za narod.

Po vojni je bil med drugim od 1952 do 1956 predsednik občinskega ljudskega odbora Ribnica, upravnik kmetijskega posestva „Ugar“, predsednik gospodarskega sveta občine, član občinskega komiteja ZK, podpredsednik občinskega odbora ZRB NOV itd. Vedno je deloval za napredek naše družbe, dokler ni zbolel in ga ni bolezen zlomila.

Ob zadnjem slovesu so se mu ob odprtem grobu zahvalili govorniki v imenu SZDL, ZRB NOV, ZK, ZRVS, občinske skupščine, Društva upokojencev pa tudi drugih organizacij in organov, v katerih je nesebično deloval.

ODDAJE SO PO ŽELJAH ŠOLARJEV

Na naši šoli se že dlje časa ob petkih zjutraj oglašajo šolski radio. Iz oddaj izvem marsikaj o dogodkih na šoli, o delu krožkov in podobno. Čeprav so zanimive, smo učenci menili, da so oddaje preveč resne, da je premalo glasbe in šal. Naše pripombe so upoštevali, zdaj se oddaje začnejo in končajo z glasbo in šalami.

BERNARDKA TURK
OŠ Šentjernej

Štefan Rus umrl

Zadnje sredo v februarju smo se na pokopališču na Blejski Dobravi še zadnjič poslovili od Štefana Rusa, borca in družbenopolitičnega delavca.

Rodil se je v številni družini pred dobrimi 62 leti v vasi Breg pri Ribnici. Dvanajst otrok je bilo pri hiši, zato je moral Štefan kmalu poprijeti za delo; tako je spoznal tudi krivice, ki so pestile prevojnino delavstvo. Leta 1942 se je povezal z NOB in kot aktivist delal do vstopa med partizane septembra 1943; bil je borcev 9. brigade v sklopu 18. divizije. Vsa Rusova družina je bila na strani narodnoosvobodilnega boja, trije Štefanovi bratje so žrtvali življenje za svobodo.

Po osvoboditvi se je takoj vključil v obnovo domovine, dom in družino pa si je Štefan ustvaril na železarskih Jesenicah. Bil je večkratni udarnik, prizadeven član družbenopolitičnih organizacij, veliko dela je vložil v inovatorstvo. Dobil je več odlikovanj in priznanj, prijatelji, sorodniki, sodelavci pa se ga bomo vedno spominjali kot mitnega, tovariškega, zlasti pa kot poštenega človeka, ki nikdar ni okleval pomagati drugim.

A. Z.

1. zbiranje in obdelava numeričnih podatkov s področja tehnike (npr. kvantitativni študij dela in časa), statistike (npr. proučevanje množičnih pojavov) in finančnega poslovanja
— sodelovanje pri analiziranju, planiranju in optimiranju procesov v proizvodnji in družbenih službah
— reševanje problemov z uporabo matematike ob pomoči računalnika na vseh področjih združenega dela
2. — fizikalne meritve (mehanske, toplotne, električne, optične, meteorološke) v razvojnih, tehnoloških, procesnih in drugih laboratorijih v industriji
— fizikalne meritve in sodelovanje pri raziskovalnem delu v raziskovalnih laboratorijih na inštitutih, zavodih in industrijskih laboratorijih
— meritve in kontrola meritve v neposrednem proizvodnem procesu
— meritve pri delu z radioaktivnimi snovmi
— sodelovanje pri konstituiranju optičnih, elektronskih in mehanskih sistemov, konstituiranje optičnih podsestavov, sodelovanje pri meritvah karakteristik sistemov, sodelovanje pri demonstraciji elektrooptičnih instrumentov in pri izdelavi tehnične dokumentacije

RAZSTAVA STARIH KNJIG

Na pobudo revije Pionir smo se člani literarnega krožka odločili za raziskovalno nalogo „Najstarejša knjiga v našem kraju“. Stare knjige smo razstavili, da so si jih lahko ogledali vsi šolarji. Pri oblikovanju razstave nam je pomagala učenka 4. letnika pedagoške gimnazije.

ZDENKA BREGAR
in MARTINA PAJDAŠ
OŠ Globoko

OB DNEVU ŽENA NA URŠNIH SELIH

Tako polna, kot je bila dvorana združnega doma Uršna sela v soboto, 5. marca, ni bila še nikoli. Praznovanje ob mednarodnem dnevu žena je bilo zares edinstveno. Mladina je pripravila lep recital, kot šopek, namenjen materi, ženi, dekletu. Nadvse je bil prisrčen zbor pionirjev iz Birčne vasi. Zasluga za to gre gotovo tovariščama Faniki in Zdenki, ki sta male junake pripravili za nastop. Obiskal nas je tudi Dolenjski oktet, ki je že od prej „naš“, in nam pripravil lep nastop. In čeprav dvorana še malo ni akustična, je bilo petje z odra čudovito. Žene Uršnih sel smo vsem nastopajočim hvalične za to uspešno prireditev in lepo preživetvo uro.

Žene KS Uršna sela

TUDI PIONIRSKA DELOVNA BRIGADA

Pred kratkim smo se v Brežicah sestali delegati in mentorji pionirskih odredov in člani sveta Zveze pionirjev. Pogovarjali smo se o ustanovitvi pionirske delovne brigade. Štela naj bi 15 pionirjev, ki bi se udeležili delovne akcije v Vipavi. Beseda je tekla tudi o pripravah na sprejem kurirčeve pošte.

SABINA KUKOVICA
OŠ Artiče

Kaj dela dolenjski letalski center

IO DLC N. mesto odgovarja na prispevek, objavljen 17. feb. na športni strani

Pravilnik Dolenjskega letalskega centra v členu 7 nalaga izvršnemu odboru DLC, da obvešča javnost o svoji dejavnosti. Vzpodbujeni z zgoraj navedenim člankom, ki je javnost napačno informiral, smo sklenili seznaniti občane s svojim delom in težavami.
DLC naj bi po samoupravnem sporazumu vzdrževalo Samoupravne interesne skupnosti občin, v katerih

delujejo aeroklubi, včlanjeni v DLC. V pretekli letalski sezoni je DLC prejel od Zveze organizacij za tehnično kulturo občine Novo mesto oziroma Telesnokulturne skupnosti Novo mesto in od Občinske izobraževalne skupnosti Novo mesto 1.038.100 din. Iz drugih občin, v katerih delujejo aeroklubi, je samo metliška družbenopolitična skupnost za Aeroklub Bela krajina prispevala 50.000 din. Ostale občine, Brežice za Aeroklub Brežice in Trebnje za Društvo ljudske tehnike Mirna, niso sodelovale v sofinanciranju DLC, čeprav so dolžne. Novo ustanovljeni Aeroklub Trebnje k sporazumu ni pristopil in pravno ni član DLC. AK Trebnje je prejel avgusta 1982 v podpis sporazum o financiranju, vendar ga do danes ni

vrnil niti sporočil svojega pristopa k DLC.

Stroški dejavnosti DLC so v pretekli sezoni znašali 3.436.000 din.

Razlika od dotacij ZOTK, OIS in Metlike, ki znaša 2.347.900 din, je ustvaril DLC s svojo letalsko dejavnostjo in z dejavnostjo pilotov — članov posameznih aeroklubov v proizvodni delavnici, s čimer si letalci plačujejo letenje.

Iz navedenega je razvidno, da DLC deluje predvsem zaradi dobre organizacije in velike prizadevnosti svojih članov, saj je ustvaril več kot 70 odst. sredstev za dejavnost z lastnim delom. Zamudi tega trpi športna dejavnost, kar je osnovni namen dela DLC, da o pomembnosti organizacije za TO in JLA sploh ne govorimo.

Strokovna dejavnost v letu 1982 se je odvijala po načrtu. Naleteli smo 573 motornih ur in pridobili tri nova dovoljenja motornih pilotov.

Ure so bile porabljene za obvezno trenajo pilotov, za sodelovanje na prireditvah in tekmovanjih, za sodelovanje s TO, JLA in Gozdmin gospodarstvom Novo mesto.

V istem obdobju so piloti naših aeroklubov naleteli 755 jadrlnih ur in preleteli 11.000 km z jadrlnimi letali. Osvojili so 2 srebrni znački C, eno zlato C značko in 1 pogoj za zlašč C, kar predstavlja vrhunske športne dosežke v jadrlnem letenju.

Udeležili so se tudi treh tekmovanj in osvojili eno prvo mesto. V naši letalski šoli smo izšolali 6 jadrlnih pilotov, dva sta opravila državni izpit in pridobila dovoljenje jadrlnega pilota.

V letošnji sezoni je letelo v DLC iz AK Novo mesto 46 pilotov, iz AK Brežice 2 pilota, iz AK Bela krajina 3 piloti in iz AK Trebnje 4 piloti.

Izreden uspeh smo dosegli na področju letalskega modelarstva, saj je AK Novo mesto že štiri leta na prvem mestu v republiškem rangju, dva člana pa sta v državni reprezentanci za letošnje svetovno prvenstvo v Avstraliji.

IZVRŠNI ODBOR
DLC NOVO MESTO

Novinar je obiskal omenjeno sobico v času, ko sem bila v bolnišnici. Pri sestavi članka bi se po mojem moral prepričati tudi na drugi strani, pa čeprav za ceno manj privlačnega čtiva.

Zelim, da bi bralci Dolenjskega lista, ko bodo prebrali mojo resnico, spremenili mnenje o meni in o stanovanju, ki ga je „ustvarila“ tov. Nada s tem, ko ni hotela zapustiti tistega stanovanja, ki sem ji ga nudila za protiuslugo.

Ne vem, kakšna je bila kača, ki jo je naša stanovalka v tistem prostoru, katerega jaz sama ne imenujem stanovanje, zame je bila na vsak način zelo strupena, strupen pa je tudi način tov. Nade, da hote in z blatenjem druge osebe hoče pridobiti človeško usmiljenje in pomoč, čeprav še malo ne želim, da pomoči ne bi dobila.

MARTINA ZAJC
Novo mesto

OB DNEVU ŽENA V ČRNOMLJU

V okviru kulturnih prireditev, ki so se ob prazniku žena vrstile v Črnomlju, ne moremo mimo razstave, ki so jo pripravile delavke mlečne restavracije. S svojimi ročnimi deli so popestrile vsakodnevni prostor svojih gostov in s tem pokazale, da po delu najdejo prosti čas tudi za ročne spretnosti.

PRAZNOVANJE 8. MARCA V KS ŠTEFAN

Mladinci OO ZSMS Štefan smo v sodelovanju z najmlajšimi priredili kulturni program za žene, matere in dekleta iz KS Štefan. Z njim smo hoteli počastiti njihov praznik in jih vsaj za trenutek želeli razbremeniti njihovih vsakdanjih skrbi in tegob. Zbrali smo se v točilnici gostilne Miše (drugega prostora tako nimamo). Tudi moški, ki so bili pred točilnico razumevanje pomaknili v ozadje, kakateri celo prislunili programu, drugi pa mirno odšli. Po proslavi smo žene tudi skromno pogostili (financiral je KS), nato pa z n jimi tudi zaplesali ob taktih vesele glasbe. Proslave se niso udeležile naše ostarele krajanke. Tudi nanje smo mislili že pred praznikom, tako da smo izdelali čestitke in jim jih osebno izročili.

Osnovna organizacija
ZSMS
ŠTEFAN

Spomin na Jožico Venturini živi

Letos se bo tudi ena izmed ulic v rojstni Dobovi poimenovala po njej

Ob dnevu žena je roka dobovskega šolarja spet položila šopek na grob Jožice Venturini. Kdo je bila ta pogumna žena, tega ne ve. Na spomeniku so le skopi podatki. Ta spominski zapis je napisan z željo, da bi pri starejših domačinih obudil spomin nanjo, mlajšo generacijo pa seznanil z njenim življenjem.

Jožica Venturini, roj. Cetin, je bila doma na Selah pri Dobovi. Rodila se je 2. marca 1906 v premožni kmečki družini, kjer je bilo 6 otrok. V Mariboru je končala učiteljsko. Poučevala je v različnih krajih: Prevoljah pri Pilšanuju, Vojniku, na Senovem. Leta 1934 se je poročila z Oskarjem Venturinim, ki je tudi poučeval na Senovem.

Po nemški okupaciji je mož Oskar 1941 odšel v partizane. Jožica pa je s 6-letnim sinom Dušanom pribežala na Dolenjsko v Stražo. Poučevala je v Poljanah pri Dolenjskih Toplicah. Ker ni povedala, kje se skriva njen mož, je nekaj časa preživela v novo-mestškem zaporu. Leta 1944 je poučevala v Gorenji Straži. Oddelek so sestavljali učenci različne starosti iz več okoljskih vasi. Marca 1944 je bil sestanek prebivalcev Vavte vasi in Straže. Sestanek so vodili aktivisti OF, med njimi

Jožica Venturini. Bili so izdani. Nekdo je obvestil domobrance. Ti so naslednji dan obkolili Stražo. Na begu so ujeli Jožico Venturini in aktivista Antona Mišiča, oba zverinsko mučili in umorili (glej knjigo ŠE POMNITE TOVARIŠI, str. 16 in 266).

Tako je 27. marca 1944 leta izgubila življenje aktivistka OF in partizanska učiteljica Jožica Ven-

turini. Pokopali so jo v Straži. Pogreba se je udeležilo mnogo partizanov in vaščanov. Po pripovedovanju njene sestre Marije Cetin niso njeni starši nikoli zvedeli za mučeniško smrt svoje hčerke Jožice, ampak sta jima brata, ki sta se udeležila pogreba, dejala, da jo je zadela kap. Po vojni so jo pokopali na domačem pokopališču v Dobovi.

Po vojni se je v njeni rojstni vasi na Selah dramski krožek in moški pevski zbor imenoval po Jožici Venturini. To je bilo vključeno v društvo mladih fantov in deklet Sela.

Krajne organizacije in Zveza borcev Dobova so odkrili spominsko ploščo na prosvetnem domu v Dobovi. Med žrtvami NOB je zapisano tudi ime Jožice Venturini. Pionirski odred osnovne šole Vavta vas se od leta 1969 imenuje po njej. Tudi njihovo šolsko športno društvo nosi njeno ime. Leta 1964 so odkrili spominsko ploščo Jožici Venturini v veži osnovne šole Vavta vas. Na otvoritvi so bili navzoči njen mož in sin ter dva njena brata s Sel.

Na plošči je napisan verz pesnika Severina Šaljaja:

Tu rastle ste v življenje in upor, in ko je plamen nam zajel zemljo,

ste v borbi za pravico in svobodo vpisali se v naš letopis s krvjo za temelj novega rodu in vzor.

Zveza borcev Straže je 4. julija 1981 odkrila na Ravberjevi zidnici spominsko ploščo Jožici Venturini in Antonu Mišiču. Letos se bo ena izmed ulic v Dobovi imenovala po Jožici Venturini.

ANKICA KRIVEC

OBČNI ZBOR SEVNIŠKIH TABORNIKOV

Prvo soboto v marcu so imeli občni zbor taborniki odreda. Treh smrek iz Sevnice. Ugotovili so, da je bilo lansko delovanje tabornikov zelo uspešno, to velja zlasti za nabavo opreme in izvedbo letovanja tabornikov v Ankaranu. Zastavili so tudi nov delovni načrt, ki zajema vsestransko delovanje tabornikov. Načrt kajpak ni dokončen, dopušču morebitne spremembe, sicer pa dejavnost tabornikov opredeljuje glede na vzgojo, posamezne akcije in prireditve ter sodelovanje z drugimi odredi. Taborniki so svoj zbor popestrili s krajšim programom za matere.

FRANC SEŠKO

POČASTILI DAN ŽENA

V naši krajevni skupnosti smo za dan žena pripravili proslavo. Pionirji iz dramskega krožka so zaigrali igrico. Na proslavi so nastopili tudi šolski pevski zbor in recitatorji. Za konec je pevski zbor Dobrava zapel nekaj pesmi.

KARMEN OBEC
OŠ Skoecan

TELEVIZIJSKI SPORED

11. III.

petek

1

8.55 TV V ŠOLI: Koledar, Francoščina, Odmor, Labod, TV gledališče, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Zgodovina, Risanka, Iz naših krajev, Prvaki v znanju, Risanka, Tretje stoletje, Izobraževalna reportaža
17.25 POROČILA
17.30 CEZ TRI GORE: STARA GORENJSKA OHČET, slovenski kratki film
17.55 ARABELA, češkoslovaška oddaja za otroke
18.25 OBZORNIK
18.40 PRED IZBIRO POKLICA: POKLIC V SADJARSTVU IN

VINOGRADNIŠTVU, izobraževalna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.10 VREME
20.15 J. Dietl: BOLNIŠNICA NA KONCU MESTA
Češko nadaljevanje z gornjim naslovom smo na malih zaslonih že gledali. Ne bojte se, zdaj je ne bodo ponavljali, ampak zavrteli še nadaljnjih sedem oddaj, ki seveda ne bodo govorile o zapletih okoli gradnje, v ospredju bodo odnosi med bolnišničnim osebjem. Po scenariju Jaroslava Dietla je nadaljevanje režiral Jaroslav Dušek, igrajo pa Ladislav Chudík, Dana Medricka, Miloš Kopecky, Josef Abraham, Iva Janžurova, Jaromir Hanzlik in drugi.
21.10 ZRCALO TEDNA, pregled

političnih in drugih dogodkov
21.30 NEKDO OD ZGORAJ ME LJUBI, ameriški film
Film, ki ga je posnel Robert Wise, bo prikazal pot k slavi ameriškega boksarja Rockyja Graziana, bivšega svetovnega prvaka v srednji kategoriji. Glavne vloge igrajo Paul Newman, Pier Angeli in Everett Sloane.
23.20 POROČILA

2

16.25 Test - 16.40 Posnetek s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju - 17.40 Poročila - 17.45 Plavica - 18.15 Znanstveni pogovori - 18.45 Zanimivo potovanje - 18.55 Prenos s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju - 21.30 Zagrebška panorama - 21.50 Nočni kino: Gertrud (danski film)

12. III.

sobota

1

8.00 POROČILA
8.05 ZVERINICE IZ REZIJE: VOLK IŠČE DRVA V ČRNEM POTOKU
8.25 CIBAN, DOBER DAN: DEŽELA CVETLIČNIH LONČKOV
8.40 MALI ODRED
9.10 ARABELA
9.40 VESOLJE: NA ROBU VEČNOSTI, poljudnoznanstvena oddaja
10.40 BISTRE VODE: UNA
11.05 NAŠI OLIMPIJCI: HOKEJISTI, dokumentarna oddaja
11.45 KULTURNE DIAGONALE: PARIZ

12.30 LJUDJE IN ZEMLJA
13.30 POROČILA
13.35 DINAMO (Vinkovci): RADNIČKI, prenos nogometne tekme
16.50 RISANKA
16.55 POROČILA
17.00 PRENOS KOŠARKARSKE TEKME
18.30 GALAKTIKA, oddaja iz ameriške nadaljevanke
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TELEVIZIJSKA KRIZAN-KA
21.30 NOČNI KINO: CERROMAJOR, portugalski film
Film nosi naslov po vasi, v kateri se sredi tridesetih let odvijajo dokaj nenavadne reči. V središču dogajanja

pa je fant, ki se je zaman skušal odtrgati od doma, zato v domači vasi spoznava življenje. Po lastnem scenariju je film posnel Luis F. Rocha, igrajo pa Carlos Paulo, Clara Joana, Santos Manuel in drugi.
22.55 POROČILA

2

12.55 Prenos s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju - 16.35 Otroška šola - 17.35 Človek Sam - 19.00 Narodna glasba: Oktet slepih Louis Braille - 19.30 Dnevnik - 20.00 Milo Hrnič - 20.30 Poezija: Zvonimir Kostić - 21.05 Poročila - 21.10 Prva predsednica delavskega sveta - 21.50 Športna sobota - 22.10 Mogočno morje - 23.00 Konec sveta

13. III.

nedelja

1

9.25 POROČILA
9.30 ŽIVZAV, otroška matineja
10.10 ALPSKA SAČA
11.40 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
15.05 SAN REMO 83, italijanska glasbena oddaja
16.00 POROČILA
16.05 ZGODILO SE JE NEKO NOČ, ameriški film
Humoristično zastavljena zgodba bo prikazala dogodivščine bogatašev hčero in novinarja. 1934 je delo

posnel Frank Capra, igrajo pa Clark Gable, Claudette Colbert, Walter Connolly in še kdo.
17.55 NAŠ KRAJ: PIŠECE
18.10 ŠPORTNA POROČILA
18.25 SLOVENC V ZAMEJSTVU
18.55 NE PREZRITE, kulturna oddaja
19.10 RISANKA
19.25 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 MRTVI SE NE VRACAJO
Pod gornjim naslovom se bodo zvrstile tri oddaje novosajdske nadaljevanke, ki bo prikazala zadnji poskus Nemcev, da bi ostali v Bački, nato pa njihov beg iz te vojvodinske pokrajine. Režiserske posle je po scenariju Djule Ferher opravil Zvonimir Ilić, igrajo pa Milan Štrijč,

Svetozar Cvetković, Pavle Vujisić, Stevo Žigon in drugi.
21.10 ŠPORTNI PREGLED
21.40 IZVIRE: ZAKON ŽIVLJENJA, potopisna oddaja
22.00 POROČILA

2

11.00 Mladost: Vojvodina (prenos odbojarske tekme) - 12.55 Prenos zaključne revije s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju - 16.30 Sloga: Medveščak (prenos rokometne tekme) - 18.25 Ešej - 19.10 Turistični vodič - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zagrebški sejem jazza 82 - 20.45 Večera, danes, jutri - 21.05 Agatha Christie

14. III.

ponedeljek

1

8.35 TV V ŠOLI: Koledar, O predvojnem delu delavcev, Materinščina, Odmor, Pesmi in zgodbe, Zgodovinska pripovedka, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Jovan S. Popović, Risanka, Reke in rečne doline, Šola, Risanka, Alice v čudežni deželi, Na konicah prstov

17.20 POROČILA
17.25 MALI ODRED
17.55 SODOBNA MEDICINA: ZA PROSTOR POD SONCEM, izobraževalna oddaja
18.25 OBZORNIK
18.45 MLADI ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Goran Stefanovski: DICI, DICI, DIČA ..., skopska televizijska drama

21.05 STUDIO 2, kulturna oddaja
22.30 POROČILA

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Baš Čelik - 18.00 Igračkanja - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena oddaja - 19.00 Športni grafikon - 19.30 Dnevnik - 20.00 Po poteh spoznanj - 20.45 Zagrebška panorama - 21.05 Bolnišnica na koncu mesta - 20.00 Festival italijanske zabavne glasbe v Veroni

15. III.

torek

1

9.05 TV V ŠOLI: Koledar, Obznanja, Odmor, Dnevnik 10, Mačva, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka, Trije mladostni spomini, Mali program, Risanka, Glasba in živali, Mestece Peručac
16.30 ŠOLSKA TV: Poklično

usmerjanje, Začetna dela v gradbeništvu, Stroji, ki vodijo tovarne
17.30 POROČILA
17.35 ZVERINICE IZ REZIJE: VOLK, PETELIN IN BOTRA LISICA
17.55 DANZAS MARACABIO, nastop nacionalnega folklornega ansambla iz Venezuele
18.25 POMURSKI OBZORNIK
18.40 MALI SVET
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 MLADOST KARLA MARXA, oddaja iz vzhodnonemške nadaljevanke
21.05 SKUPNO
V drevišnji oddaji, ki so jo pripravili jugoslovanski televizijski studii, bo govor o združevanju dela in sredstev kot obliki krepitev gospodarskega solidarnosti, to pa je pogoj za hitrejši razmah manj razvitih republik in pokrajine Kosovo. Beseda bo tekla o vlogi zveznega sklada za pospeševanje manj razvitih in o povezovanju gospodarskih organizacij.
21.50 V ZNAMENJU

16. III.

sreda

1

9.25 TV V ŠOLI: Koledar, Odmor, Zanke, uganke, M. P. Miškina, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Večni gozd, Risanka, Naše oči, Slike iz življenja, Risanka, Telesna kultura, Vedeži, nevedneži
17.05 POROČILA
17.10 PEDENJEP: NARODNE Z LADKOM IN MILANOM
17.35 MLADI VIRTUOZI: VIO-LONČELO
17.55 NAŠA PESEM 82: TRBO-

VELJSKI IN PTUJSKI PEVCI
18.25 SEVERNOPRIMORSKI OBZORNIK
18.40 MOSTOVI, oddaja za italijansko in madžarsko narodnostno skupnost
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: NEPOROČILA ZENSKA, ameriški film
Žena živi povsem mirno in urejeno, dokler ji mož ne pove, da jo zapušča zaradi druge ženske. Zapuščenca ne najde več stika s prijateljicami, zasovraži vse moške okrog sebe. Stiska zlagoma popusti, začne si iskati prijatelje, približa se ji

slikar. Ta že ima svoj ustaljeni način življenja, tega ob novi prijateljici noče povsem spreminiti, zato je nujna skupna prihodnost vprašljiva. O tem bo govoril film, ki ga je posnel Paul Mazursky, glavne vloge pa igrajo Jill Clayburgh, Alan Bates in Michael Murphy.
21.00 V ZNAMENJU

2

15.55 Arabela - 16.25 Reprezentanca Jugoslavije: selekcija novinarjev (prenos nogometne tekme) - 18.15 Kultura govora - 18.45 Glasba narodov: Indija - 19.30 Dnevnik - 20.00 Športna sreda - 22.05 Dnevnik

17. III.

četrtek

1

9.05 TV V ŠOLI: Koledar, Radijsko šepetanje v vesolju, Odmor, Kaj je potrebno za rast, Maksimum in minimum, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka, Ne razsipajmo, Poročila, Risanka, Gasilec, Mestece Peručac
16.20 ŠOLSKA TV: Poklično

usmerjanje, Gradbeništvu, Stroji, ki vodijo tovarne
17.20 POROČILA
17.25 VESOLJE: VZTRAJNOST SPOMINA, poljudnoznanstvena oddaja
18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.40 OBRA MBA IN SAMOZAŠČITA, izobraževalna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.00 Tomaž Svete: KRALJ MAL-

HUS, opera
21.25 OKAMENELA KULTURA, potopisna oddaja o Indiji
21.50 V ZNAMENJU

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Nekega poletja - 18.15 Znanost - 18.45 Goli z evropskih nogometnih igrišč - 19.30 Dnevnik - 20.00 Dramski večer - 21.15 Zagrebška panorama - 21.30 Povodi in sledi (kulturna oddaja)

NOVO
BALZACOVA DELA V NOVI IZDAJI
DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE
ZGUBLJENE ILUZIJE I.
ZGUBLJENE ILUZIJE II.
ŠAGRINOVA KOŽA
STRIČEK PONS
TETA LIZA

Francoski pisatelj Honore de Balzac (1799-1850) sodi med najpomembnejše romanopisce vseh časov. V svojem glavnem delu ČLOVEŠKA KOMEDIJA, ciklu romanov, je opisal množico oseb iz najrazličnejših družbenih krogov ponapoleonske Francije. Življenje je opisoval z realistično natančnostjo, bil je mojster v slikanju miljeja in prodoren razlikovalec družbenih tokov.
Ustvaril je celo galerijo nenavadno pristnih človeških portretov. To so ljudje, ki jih obseda strast, želja po bogastvu in čutnih užitkih ter hlepenje po oblasti in moči. Brezobzirno se ženejo za svojimi cilji in jih dosegajo na račun drugih, vzdigujejo se na vrhunec slave in strmoglavljajo v brezna obupa in propada. Balzacovi liki so globoka študija človeških značajev, ki so ohranili svojo veljavo vse do današnjih dni. To velja tudi za štiri romane, ki jih je Državna založba Slovenije uvrstila v zbirko MOJSTRI.
Nova izdaja njegovih najpomembnejših del, ki smo jih že dalj časa pogrešali na našem knjižnem trgu, si bo zato nedvomno pridobila tudi nove bralce, ki jih bo Balzacovo mojstrstvo nagradilo z resničnim umetniškim užitkom. Zbirka petih vzorno opremljenih knjig, vezanih v platno s ščitnim ovitkom, ki je tik pred izidom, bo stala v prednaročilu samo 3000 din. Vsem, ki bodo zbirko naročili do 31. 5. 1983, nudi založba možnost obročnega odplačevanja v desetih zaporednih mesečnih obrokih po 300 din.
Naročila za zbirko sprejemajo vse knjigarne in zastopniki založbe, pismo pa jo lahko naročite na naslov: DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, Knjižni oddelek, Mestni trg 26, 61000 Ljubljana.

Naročilnica DL 3
Nepreklicno naročam zbirko: BALZAC I-V
(Prednaročniška cena 3000 din velja do 31. 5. 83)
Priimek in ime naročnika:
Naslov:
Zaposlen pri:
Naslov zaposlitve:
Spol: 1 moški 2 ženski Rojen: Reg. št. os. izk.:
izdane pri: poklic:
Plačal bom po prejemu računa in položnic:
1 v gotovini 2 po povzetju 3 v 10 zaporednih mesečnih obrokih po 300 din 4 z virmanom
Prosimo, da označite plačilne pogoje, ki vam ustrezajo. Vse morebitne spore rešuje pristojno sodišče v Ljubljani.
Datum: Podpis: Državna založba Slovenije, Knjižni oddelek, Mestni trg 26, 61101 Ljubljana

Težave črnomaljskega šolstva

Slaba materialna osnova za delo, pomanjkanje šolskih prostorov, nezadovoljivo povezovanje pesti črnomaljske osnovne šole - V srednji šoli boljše

Prva dva meseca letošnjega leta so potekale v črnomaljski občini živahne razprave o pogojih za uresničevanje smotrov in nalog na področju vzgoje in izobraževanja v občini.

V šestih osnovnih šolah v črnomaljski občini se v letošnjem šolskem letu šola okrog 1900 učencev, zaposlenih pa je 133 pedagoških delavcev, od katerih jih le 11 nima ustrezne strokovne izobrazbe. Po statističnih podatkih sodeč, se učni uspeh izboljšuje, 93 odst. učencev je vključenih tudi v interesne dejavnosti. Težava, ki pesti vse, razen ene šole, je slaba materialna osnova za delo: z učili je ustrezno opremljena le šola s prilagojenim programom.

tri šole primerno (Dragatuš, Vinica, Semeč), dve pa neprimerno (Črnomelj, Stari trg). Odprt problem ostaja še vedno pomanjkanje učilnic, telovadnic, ustrezno opremljenih šolskih delavnic, učilnic za gospodinjstvi pouk in knjižnic s čitalnicami.

Razprave so večkrat opozorile na nezadovoljivo povezovanje osnovnih šol, saj še vedno niso proučeni vsi pravni, ekonomski, organizacijski in pedagoški vidiki skupnosti osnovnih šol, posebno pa ne delovne organizacije. Telesne stike bi morale zaradi boljše poznavanja učencev in njihovega okolja šole vzpostaviti z vrtni in srednjimi šolami, zaradi skupnega dolgoročnega načrtovanja potreb po kadrih pa tudi z združenim delom. Prav tako šepa usposabljanje mladih za ustvarjalno delo in samoupravljanje.

V srednji šoli družboslovne in kovinarsko-strojne usmeritve v Črnomlju, kjer se nad prostorskimi in materialnimi pogoji za delo sicer ne morejo pritoževati, pa imajo težave s strokovnim kadrom, saj kar tretjina učiteljev dela pogodbeno. Še premalo je čutili tudi vpliv učencev v svetu šole, ki se še vedno ni uveljavil kot najvišja oblika samoupravljanja na šoli. M. BEZEK

KDAJ OBNOVA KULTURNIH DOMOV?

Krška kulturna skupnost bo iz dogovorjenega programa črta obnovo kulturnih domov po krajevnih skupnostih, zelo skromna sredstva pa bo namenila za nadaljevanje akcij na nekaterih kulturnozgodovinskih spomenikih, kot so kostanjeviški grad in cerkev, brestaniški grad in Ajdovska jama. Če bo priliv sredstev še manjši, kot ga predvideva letošnji ovrednoteni osnutek delovnega programa, utegne postati vprašljivo tudi financiranje kulturnih domov, zvez, združenj in društev.

TERAPIJA S KULTURO

V okviru zdravstvenega doma v Trebnjem že dalj časa deluje klub zdravljenih alkoholikov. Del terapije v njem predstavlja tudi kulturno udejstvovanje članov. Terapevt Marinka Sila, ki vodi ta klub, je povedala, da zdravljeni alkoholiki prepevajo, bere knjige, organizirano obiskujejo kulturne prireditve in se sploh veliko pogovarjajo o kulturi. Odkar so v terapijo uvedli oblike kulturnega dela, je delo kluba boljše.

NOVA RAZSTAVA

Razstava del ljubljanskega akademika slikarja Štefa Potočnika v avli in dvorani trebanjske osnovne šole so je z minulim tednom iztekla. Od ponedeljka razstavlja tam svoje slike še en gost iz Ljubljane, in sicer akademski slikar Miloš Lavrenčič. To razstavo so priredili v počastitev dneva žena.

Vse skupine v gosteh

Ko so lanskega novembra na Blanci izročili namenu obnovljeni kulturni dom, je dobila v njem prostor in boljše možnosti za delo tudi domača gledališka skupina. Te dni pripravlja skupina, ki deluje v okviru Kulturnega društva Franceta Prešerna, že svojo drugo igro v tej sezoni.

S prvo, „Podlago zakonske sreče“ Jakoba Aleševca, so doživeli lep uspeh, tako da so jih nenehno vabili na gostovanja. Po nastopu na blanskem odru so igrali v Sevnici, Rožnem, „Lisci“ in Pokleku. Na posavsko srečanje gledaliških skupin zaradi prejšnjih slabih izkušenj niso šli.

Igra, ki jo zdaj pripravljajo, je izrazito razvedrilna. To je skeč „Dva psa in berači“, ki so ga dobili od ljubljanskega gledališča Pod kozolcem. V njem je veliko veseliga prepevanja in zabavnih

prizorov, zato si bo to blansko uprizoritev vredno ogledati.

V počastitev dneva žena so se vse skupine blanskega kulturnega društva napotile po delovnih kolektivih. Folklori in izboru ljudskih pesmi so dodali nekatere izumirajoče ljudske običaje (npr. ličkanje). S takim sporedom so gostovali v Kopitarni (ta delovna organizacija sodeluje z osnovno šolo na Blanci), Stillesu in Inpletu.

Pričakujejo, da bo kaj novega pripravila tudi gledališka skupina, ki deluje na blanski šoli in je v počastitev letošnjega slovenskega kulturnega praznika pripravila „Začarano Ančko“. Prej ko slej na Blanci ne manjka dobre volje in tudi ne talentov. Koliko je teh, je lahko občinstvo videlo na nedavni prireditvi „Pokaži, kaj znaš“.

A. Ž.

kultura in izobraževanje

Nova kulturna pot: Mirna - Varaždin?

Mirenski pevci navezali stike z Varteksovim kulturnim društvom

Mešani pevski zbor mirenske Svobode bo lahko kmalu nastopil v novih oblekah, za katere so blago kupili v varaždinskih tekstilnih tovarni. Predstavniki zbora se pot v Varaždin ni splašala sama zato, ker so blago dobili po znižani ceni, ampak tudi zato, da so navezali stike s kulturno-umetniškimi društvom „Vilko Jurec“, ki deluje v okviru Varteksa.

To društvo, ki sodi med največja v varaždinski regiji, ima mednarodno znan pevski zbor, folklorno, likovno in literarno skupino, pod njegovim okriljem pa delujejo tudi mladi harmonikarji. V vseh sekcijah je več kot 250 aktivnih članov, s čimer se res ne morejo povsod pohvaliti. Kaže, da bodo nekaj časa tudi Varteksova kulturna društva lahko spoznali tudi Mirencani, če bo prišlo do sodelovanja, za katero so se predstavniki mirenskih pevcev že začeli dogovarjati med območanje v Varaždinu. To sodelovanje naj bi seveda tudi pevskemu zboru z Mirne odprlo pot za nastop pri varaždinskih tekstilih.

PREČENČANI GOSTUJEJO

Gledališka skupina iz Prečne bo drevi gostovala v Novem mestu z igro „Vražji fant zahodnega sveta“. Predstava bo v Domu JLA, začela pa se bo ob 19. uri.

Trije trebanjski kulturni dnevi

Jutri gledališka predstava, potem pa še dve pevski reviji - Peli bodo zbori iz vse občine

Trebanjska ljubiteljska kulturna dejavnost bo svoj letošnji zenit dosegla s prireditvami, ki se bodo v treh zaporednih petkih izvrstile v kulturnem domu. Začeli bodo člani gledališke skupine domačega KUD Pavel Golia, ki bodo že jutri zvečer stopili na oder s premiero Partličevega dela „Taki ste, taki smo“. V naslednjih dveh petkih pa bosta reviji pevskih zborov, ki delujejo v občini: 18. marca revija otroških in mladinskih zborov, 25. marca pa revija odraslih zborov. Reviji bosta posvečeni 40-letnici nove Jugoslavije.

Na prvi reviji, ki se bo začela ob 17. uri in bo potekala pod pokroviteljstvom občinske konference ZSMS v Trebnjem, bo nastopilo sedem zborov iz petih šol ter tamburaški zbor KUD Pavel Golia. Iz OŠ Jožeta Slaka - Silva v Trebnjem bosta pela otroški in mladinski zbor (zborovodja Slavka Kukman), iz OŠ Šentrupert otroški in mladinski (Valerija Rančigaj), iz OŠ Jančka Mevž-

se bo ob 19. uri. Nastopilo bo devet zborov: mešani zbor KD Marije Kmetove iz Šentlovena, mešani zbor Trimo iz Trebnjega in Trebanjski oktet - vsi pod vodstvom Iva Matoša, mešani zbor KD dr. Petra Držaja iz Velikega Gabra z dirigentko Fani Jevnikar, ženski nonet Carmen iz Trebnjega pod vodstvom Slavke Kukman in Mira Kokola, moški zbor KD Emila Adamiča iz Mokronoga pod taktirko Vilka Videčnika ter ženski, moški in mešani zbor KD Svoboda z Mirne z zborovodjem Stanetom Počkom. Združeni zbori bodo pod vodstvom Staneta Pečiča in ob klavirski spremljavi Dušice Lah - Peček zapeli pesem „Domovina naša je svobodna“ skladatelja Viktorja Miheliča.

Ukinitev ne pride v poštev

Kaj je res in kaj ne v zvezi z govoricami, po katerih naj bi v Novem mestu postopno ukinili dislocirani oddelek ljubljanske Pedagoške akademije? - Na to vprašanje poskušajo odgovoriti izjave predstavnikov treh različnih, vendar pristojnih institucij - Njihova skupna ugotovitev je, da je oddelek Pedagoške akademije Dolenjski potreben, sicer pa mnenj oziroma stališč ne komentiramo

Ivan Šantelj

Zadnje tedne so se po Dolenjskem razširile najrazličnejše govorice v zvezi z nadaljnjo usodo dislociranega oddelka ljubljanske Pedagoške akademije v Novem mestu. Po nekaterih naj bi oddelek postopno odml, češ da imamo že dovolj učiteljev za razredni pouk in da bi se njih manjkajoče število lahko izšolalo na matični ustanovi. Skrajne govorice so celo trdile, da niti sama Pedagoška akademija ni več zainteresirana za dislocirani oddelek v Novem mestu in da bo prihodnje šolsko leto zanesljivo zadnje, ko bodo študentje še lahko študirali v Novem mestu.

Da bi ugotovili, ali so te govorice količkaj zasnovane na resnici ali so zgolj iz trte zvite, smo se odločili zbrati stališča glede nadaljnega obstoja omenjenega oddelka na treh pristojnih mestih. Tako je v imenu novomeške izobraževalne skupnosti govoril strokovni sodelavec za usmerjeno izobraževanje Ivan Šantelj, v imenu novomeške organizacijske enote Zavoda SRS za šolstvo svetovalec Jože Škufca, v imenu dislociranega oddelka Pedagoške akademije pa njegov predstojnik Marjan Blažič.

ODLOČAL BO VPIS

IVAN ŠANTEJ, IOS Novo mesto: „Iz študije, ki jo je naša občinska izobraževalna skupnost naročila pri Zavodu za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela v Novem mestu

za potrebe izobraževanja pedagoških kadrov v novomeški občini do leta 1995, lahko povzamemo, da bi v tem obdobju potrebovali: 61 vzgojiteljev za predšolsko vzgojo, 6 domskih vzgojiteljev, 4 za glasbeno vzgojo, 4 za šola s prirejenim učnim programom, za osnovno šolstvo pa kar 127 pedagogov: od tega 93 učiteljev za razredni pouk, 34 pa za ostale usmeritve. Poleg tega bi za usmerjeno izobraževanje potrebovali 81 pedagoških delavcev, od tega 43 za poučevanje splošnih predmetov, 28 za poučevanje strokovnih predmetov in 10 za poučevanje osnov tehnologije.

Povprečne letne potrebe dolenjske regije oziroma novomeške občine so bile do zdaj 20 do 25 novih pedagoških delavcev. Tež ugotoviti je občinska izobraževalna skupnost prilagodila svojo kadrovsko in stipendijsko politiko. Pri tem je izhajala iz dejstva, da je Novo mesto že desetletja središče za usposabljanje pedagoških delavcev. Ne gre pozabiti, da je svojčas delovalo učiteljske in da še vedno poteka pedagoška usmeritev v okviru dosedanjih gimnazij. Razumljivo je, da je iz podobnih razlogov kot nekdanji učiteljske Novo mesto dobilo tudi oddelek Pedagoške akademije. Z njim resno računata se zdaj, saj je oddelek obravnavan kot sestavni del mreže šol, kakršno poznamo v obdobju usmerjenega izobraževanja.

Kar zadeva zagotavljanje pogojev za oddelek Pedagoške akademije, moram povedati še naslednje. Sprva je bilo zamišljeno, da bi imel oddelek svoje prostore v okviru centra srednjih šol v Šmihelu, se pravi v novi zgradbi, ki je tam nastala. Zaradi objektivnih okoliščin, predvsem zaradi lokacijskih in drugih težav, pa enega trakta, v katerem so bili predvideni prostori za Pedagoško akademijo, ni bilo moč zgraditi, zato so prostore za akademijo iskali na drugem kraju.

Našli so jih v drugem nadstropju starega doma učencev in jih z večjimi stroški adaptirali in seveda opremlili.

Občinska izobraževalna skupnost meni, da je oddelek Pedagoške akademije v Novem mestu potreben, da pa bo moral doseči vsaj enako, če ne celo boljše kvaliteto dela, kot jo ima matična šola v Ljubljani.

Glede nadaljnega razvoja novomeškega oddelka Pedagoške akademije pa tole: zaradi neuspešnosti mreže pedagoškega šolstva v Sloveniji (dislocirani oddelki so poleg Novega mesta še v Celju, Novi Gorici in Kopru) je bil na nedavnem posvetu v Ljubljani sprejet dogovor, da ostane mreža v šolskem letu 1983/84 nespremenjena in bo vpis študentov tudi v vseh dosedanjih dislociranih oddelkih. Seveda je bilo poudarjeno, da bo pogoj za obstoj vsakega oddelka in izvajanje programa v njih najmanj 30 vpisanih študentov oziroma zaseden oddelk. Če takega vpisa ne bo, bodo izvajanje programov iz dislociranih oddelkov pač prenesli na matični šoli v Ljubljani in Mariboru.

ZAKAJ VSE NA PLEČIH ENE OBČINE?

JOŽE ŠKUFCA, OE Zavoda SRS za šolstvo, Novo mesto: „Novomeški oddelek Pedagoške akademije za razredni pouk je nedvomno upravičil svoj obstoj in pomagal pri reševanju kadrovskega problema na vzgojno-izobraževalnem področju. Zato tega in takih oddelkov nikakor ne bi kazalo ukiniti za vsako ceno, še posebej ne zato, ker smo začeli v Sloveniji izobraževanje pedagogov na novo urejati, poleg tega pa bodo potrebe po učiteljih za razredni pouk v prihodnje še prerasjale. Bi se pa moralo marsikaj spremeniti, oziroma izboljšati. Med drugim bi morala novomeška di-

slonirana enota prevzeti nemajhen del odgovornosti za strokovno in pedagoško usposabljanje že zaposlenih učiteljev. V tem je eden pomembnih argumentov, da ta enota še ostane. Seveda se ob tem ni moč sprizniti z dejstvom, da je premalo povezana z uporabniškim okoljem, s sosednjimi občinami. Lahko bi rekli, da ta dejavnost ni podružljiva in da je morala za enoto vse do zdaj skrbeti predvsem novomeška občina.

Začetki podružljanja so bili pred leti že vpeljani, in sicer s posveti, na katerih so sodelovali predstavniki osnovnih šol in izobraževalnih skupnosti. Šlo je predvsem za moralno pomoč, hkrati pa je bila priložnost, da so si predstavniki izmenjali informacije o nadaljnjih kadrovskih potrebah in možnostih dislociranega oddelka Pedagoške akademije pri tem.

O nepodružljivosti tovrstnih šol oziroma dislociranih enot je lani razpravljali tudi medobčinski svet SZDL za Dolenjsko, zato ta problematika nikakor ni obrobna. Če takrat so opozorili, da sta praktično usposabljanje študentov novomeške enote (npr. hospitacije) plačevali izključno novomeška izobraževalna skupnost in posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev, kar gotovo ni pravično in sprejemljivo. Tovrstno financiranje bi morali sistemsko urediti in breme porazdeliti na vse občine z območja dislocirane enote.

ODDELEK IMA POGOJE ZA DOBRO DELO

MARJAN BLAŽIČ, PA Novo mesto: „Novomeški oddelek Pedagoške akademije je bil ustanovljen pred desetimi leti na podlagi republiških in regijskih soglasij. Oddelke je v glavnem vpisoval študente za razredni pouk, le eno-šolsko leto je deloval tudi oddelek

Jože Škufca

za glasbeni pouk. Ob letnem vpisu, ki se je gibal med 15 in 40 študenti, je do zdaj diplomiralo 122 rečnih in 67 izrednih (študij ob delu) študentov. Vpis bi bil lahko še večji, če bi pri nas nadaljevali študij vsi, ki obiskujejo v Novem mestu in Brežicah pedagoško usmeritev na srednji stopnji. Materialna osnova našega oddelka, k čemur je šteti tudi opremljenost, je povsem ustrezna, boljša kot pred leti. Zdal lahko res rečemo, da imamo vse, kar je potrebno za študij, to pa bo rabilo tudi za permanentno izobraževanje že zaposlenega učiteljskega in pedagoškega kadra na Dolenjskem. Predavateljski kader je sestavljen tako, da poučuje na oddelku 70 odst. rečnih učiteljev, 30 odst. pa zunanjih sodelavcev. Pri tem moramo povedati, da so zunanji sodelavci vsi habilitirani učitelji, od katerih pripravljajo nekateri magistrsko in celo doktorske naloge. Občinska izobraževalna skupnost in občinska raziskovalna skupnost jih pri tem materialno podpirata.

S Pedagoško akademijo v Novem mestu se na Dolenjskem zaokrožuje pedagoški študij. Podatki kažejo, da je študijska doba na našem oddelku krajša kot na matični šoli, saj traja povprečno dve leti in štiri mesece. Pomeni, da tu poteka resno delo in da skoroda ne poznamo zavlačevanja študijskih obveznosti. Študentje so pretežno iz delavskih in kmečkih družin, kjer jim ne cvete blaginja in jih socialne razmere prisiljujejo, da čimprej pridejo do diplome in zaposlitve.

Študentje že med študijem sodelujejo s šolami, na katerih bodo kasneje poučevali, medtem ko

Marjan Blažič

opravljajo hospitacije v novomeških osnovnih šolah. V te šole se tudi sicer vključujejo, bodisi ko gre za nadomeščanje odsotnih učiteljev, bodisi v osnovnošolske aktivnosti ob prostem času. Imamo podatke, da se pri nas izšolan kader v praksi povprečno dobro obnese; seveda nekateri tudi odpovedo, kar pa se dogaja tudi drugod. Nekateri se takoj po diplomski odločijo za nadaljnji študij in specializacije.

Vprašanja, ali je dislocirani oddelek Pedagoške akademije v Novem mestu potreben ali ne, torej ne more biti, zlasti pa ne zdaj, ko imo oddelek zagotovljene vse pogoje za delovanje. Mislim, da ni potrebno posebej poudarjati, da so kadri, ki se tu izšolajo, še kako potrebni. Pričakujejo, da se bo to potrdilo že kmalu, vsekakor pa takrat, ko se bo upokojila prva povojna generacija, in to bo že čez dve leti.

O ugodnostih, ki jih dislocirani oddelek omogoča študentom Pedagoške akademije, tudi ne kaže na dolgo razpravljati. Ena najpomembnejših je nedvomno ta, da je študij približan domačemu kraju in da je študirati doma znatno ceneje kot drugod, kjer si je treba posebej iskati stanovanje in hrano. Novomeški oddelek sprejema študente iz dolenjske in posavske regije v celoti, deloma pa tudi iz kočevske in grosupeljske občine. Za vse, ki so iz oddaljenih krajev, je organizirano bivanje s preskrbo v Domu učencev Majde Silc v Šmihelu, ki je tu iz študijskega mesta oz. predavalnice Pedagoške akademije oddaljen le nekaj sto metrov.

I. ZORAN

OB BUNDO - 4. marca je tat iz garderobe srednjih šol v Crnomlju zmagal bundo, vredno 4.000 din. Jože Kamenšek iz Strečkjevca je moral domov na pol oblečen.

LADA IZGINILA - Izpred hotela Smuk v Semiču je 4. marca zvečer izginil osebni avto Miroslava Liparja. Vozilo, vredno kakih 200 tisočakov, so naslednjega dne našli nepoškodovano ob cesti pri Gradcu. Ime sposojevalca še ni znano.

MOTIL PLESALCE - Novomeški miličniki so v soboto zvečer pridržali Novomeščana Stefana M., ki je razgrajal v novem disco klubu na Glavnem tgu. Preprijal se je s strežnim osebjem in motil plesalce.

POPIVALI IN IZZIVALI GOSTE - Žužemberški miličniki so 2. marca popoldne pridržali do iztrežnitve 21-letnega Stefana M. iz Novega mesta in Igorja S. iz Gorenje Straže. Mladeniča sta skupaj z mladotletnim A. L. popivala v gostišču na Griču in že tam izzivali goste k pretepu. Potem so se odpeljali v Žužemberk, kjer so nadaljevali z razgrajanjem v Zupančičevi gostilni. V družbi miličnikov so bili bojda dosti bolj mirni.

IZTOČIL BENCIN - V noči na 1. marec je nekdo vlomil v osebni avto Metličanke Zorke Vrtačič. Lastnico je oškodoval za nekaj litrov dragocenega goriva, pokazalo pa se je tudi, da je bil avtomobil Vrtačičeve že večkrat žrtev zbiralec bencina. Za storilca še poizvedujejo.

OB RADIOKASETOFON - Vlom v avtomobil je prijavil tudi Anton Mauser iz Dobindola. Iz avtomobila, ki je stal v nezaklenjeni garaži, je neznan storilec vzal radiokasetofon in zvočnik. Nekaj časa bo treba prebiti brez glasbe.

POŽAR UNIČIL ŽGANJE

V nedeljo zjutraj je prišlo do požara v prostoru za kuhanje žganja pri Francu Anderliču v Zburah. Anderličevi so namreč prejšnji dan zakurili v kotlu in segrevali vodo, iz slabo napeljanega dimnika pa so iskre padale na tla in zantile ogenj. Požar je uničil 150 litrov žganja, nekaj orodja in rezervnih delov, skupne škode pa je za 100 tisočakov. Ogenj so pogasili gasilci iz Zbur in Šmarjete.

Če je šofer sladkosned

Denarna kazen za Sladića Kapića, ki si je od tovora za TP Dolenjka pridržal 210 kilogramov napolitank

Prejšnji mesec je sedel na zatožni klopi novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto 29-letni Sladić Kapić, doma iz Velike Kladuše. Možakar si je namreč pred leti dovolil nevsakdanjo goljufijo, ki pa ni ostala skrita dalj kot nekaj dni.

Kapić je bil leta 1979 zaposlen pri „Gorjancih“ iz Straže kot voznik tovornjaka. Tako je 18. septembra tistega leta s tovornjakom Gorjanecv krenil na pot v Osijek, od koder naj

KOLESAR ZBIL OTROKA

Po Zagrebški cesti v Novem mestu se je v soboto dopoldne peljal kolesar in na prehodu za pešce pri mostu zavezil med skupino pešcev. Pri tem je zadel 4-letnega Alana Lazića iz Meniške vasi. Dečka so poškodovanega odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko neznanega kolesarja še iščejo.

PEŠCA ODBIL NA TRAVNIK

Jelenko Gokjović iz Podgore je šel v soboto zvečer peš z ženo in otrokoma proti Prečni. Hodili so ob desnem robu ceste, ko je za njimi pripeljal z osebnim avtom Ivan Suštaršič iz Dolenje Straže. Med prehitvanjem je zadel Gokjovića in ga zbil na travnik ter nato hitro odpeljal proti domu. Gokjović se je hudo poškodoval, Suštaršiča pa so dobili doma.

Lažja le kuverta, delo pa isto

V črnomaljskem Goku invalidom le na papirju priznana pravica do lažjih del - Sodišče združenega dela pritegnilo delavčevi pritožbi

Primer, ki se je pred dnevi znašel pred senatom novomeškega sodišča združenega dela, govori sicer o povsem konkretnem sporu med črnomaljskim Gokom - tozđ Begrad in njegovim delavcem, vendar je s svojo vsebino resno opozorilo in poduk še ostalim delovnim organizacijam.

Stjepan Hajek iz Ozlja je bil še leta 1980 zaposlen v Gokovem tozđu Begrad kot gradbeni delavec za opravljanje pokvalificiranih del, ki jih imajo v tozđu opredeljene kot zahtevnejše na gradbišču. Vse pa se je zapletlo, ko je še isto leto skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja spoznala Hajka za invalida III. stopnje in mu prepovedala dvigovati bremena, težja od 15 kilogramov, skratka, opravljati vsa težja dela. V Gokju so po tem sklepu sprva nameravali Hajka razporediti

za čuvaja, vendar je bil slab sluh oviira takšni promestitvi. Odhbor za medsebojna razmerja je zato sprejel sklep, da bo Hajek delal lažja ročna dela na gradbišču, pogoj za to pa je bila premestitev na kakšno večje gradbišče. Čeprav je bil tudi o tem sprejet sklep, do premestitve ni prišlo vse do lanskega maja, do takrat pa je Hajek delal na manjšem gradbišču, kjer delitev na lahka in težka opravila praktično ni bila izvedljiva. Sodišče je spoznalo, da Hajek v tem času potemtakem ni opravljal lažjih del, kot bi jih moral, pa je zato dobival nižji osebni dohodek, ki ga je „zakrivil“ sklep o premestitvi na lažja dela. Sodišče je zato povsem razumljivo odločilo, da mora Gok delavcu povrniti denar, za katerega je bil pri izplačilih osebnih dohodkov prikrajšan. Poleg tega je ugotovilo še nekaj:

V tozđu Begrad imajo resnici na ljubo na papirju opravljeno delitev del in nalog na gradbišču na lažja in

zahtevnejša, za ta dela imajo narejene tudi ocene, toda kaj pomaga vse to, ko pa nimajo v nobenem samoupravnem aktu niti sklepu katerega od samoupravnih organov teh del tudi opredeljenih. Šele ko je Hajek pričel s tožbami in zahtevo, da se mu dodeli ustrezno delo, je služba varstva pri delu pripravila predlog delavskemu svetu, v katerem je določeno, katera dela lahko opravljajo invalidi II. in katera invalidi III. kategorije. Hkrati s tem se je pokazalo, da imajo v tozđu Begrad kar 13 takšnih delovnih invalidov, nihče od njih pa vsaj v tistem času ni imel svojih delovnih obveznosti zakonsko urjenih.

B. B.

NAŠEL DENAR IN KLJUČ

V noči na 1. marec je neznanec vlomil v Mercatorjevo trgovino v Bučki pri Sevnici. Storilec je prišel v prostore skozi streho, v dveh registrskih blagajnah v prodajalni in bifeju pa našel 1.900 din. Našel je tudi ključ od vhodnih vrat, tako da je prostore zapustil, kot se „spodobiti“. Za storilcem še poizvedujejo.

PO DOLENJSKI DEŽELI

Nekdo je v noči na 1. marec vlomil v trgovino Aste v Novem mestu, na Cesti herojev. Storilec je skož okno prišel najprej v kotlarno, od tam pa v trgovino. Ko so naslednjega dne s strogimi očmi pregledovali, koliko parov čevljev je izginilo v noč, je bilo presenečenje precejšnje: vlomilec je odnesel „le“ 270 din, radiokasetofon, zavojček cigaret in vžgalico. Astrini modeli čevljev mu očitno niso hudo všeč.

Prva znamenja, da se bliža dan žena, so dobili trebanjski miličniki že 2. marca. Umiriti so morali 42-letno Milko G. s Pristavice, ki se je pretepała na domu. Za svoj praznik se je hotela izkazati s popolno enakovrnostjo.

Zaenkrat še neznan „kofetar“ je v noči na soboto v IMV vdrl v štiri avtomate s toplimi napitki in sadnimi sokovi. Iz avtomatov so izginili 3 kilogrami kave, sok in kakao pa sta ostala nedotaknjena. Očitno vlomilec ne ve, da po trgovinah tudi kakava primanjkuje.

MLADOLETNIKI VLAMLJALI

Na zidnici Staneta Klobučarja z Vinjega vrha so v soboto našli sledove vloma. Miličniki in kriminalisti so med zbiranjem obvestil kmalu ugotovili, da so zidnico obiskali mladoletniki A. B., T. B. in B. B. Vdrl so skož okno in v zidnici pospravili kozarec kumaric, liter deita in radenske, verjetno pa bi se lotili še česa bolj slastnega, če jih ne bi pregnal Klobučarjev sosed.

SNEG SKORAJ MOČNEJŠI - Verjetno zadnje zimske težave na Dolenjskem je imel v nedeljo voznik avtobusa, ki je nad Gabrjem zavozil v sneg in blato. Dobro uro časa, nekaj lopat in iznajdljivosti je bilo potrebnih, da se je avtobus ponovno znašel na cesti. (Foto: Budja)

Trava ne zagori sama

O spomladanskih požigih trave še strokovno mnenje

Že nekajkrat smo v našem listu opozarjali na nevarnost spomladanskih požarov, ki jih največkrat sami zakrivimo. Da ne bomo v tehotrditvah premalo prepričljivi in nestrokovni, nam je na pomoč priskočil gozdarski inšpektor medobčinskega inšpektorata Brežic, Krškega in Sevnice, Niko Zalokar.

Na začetku pomladi, ko vetrovi osušijo zemljo in rastlinje, se kmetovalci množično odločajo za požiganje trave, ki pa premnogokrat prinese povsem drugačne posledice. Že večkrat so bili takšni požigalci opozorjeni na nevarnost kurjenja, tudi po solah so o tej nevarnosti spregovorili učencem, vendar se zdi, da je vse kot bob ob steno. Mnogi namreč še vedno vztrajajo pri spomladanskem čiščenju trave s požiganjem. Pri tem pa prepogosto pozabljajo, da je spomladansko vreme muhasto, da že neznan veter lahko raznese iskre in da že sam ogenj ustvarja značni tok. Zlasti je nevarno požiganje suhe, nepokošene trave. Številni kmetovalci svojemu početu v prid zatrjujejo, da je takšno požiganje travnikov gospodarska nuja, vendar kmetijski strokovnjaki pravijo drugače. Ogenj je namreč po mnenju strokovnjakov za travno rušo še posebej škodljiv, ne gre pa prezreti tudi tega, da je bilo, denimo, v Posavju v zadnjih letih nekaj sto hektarjev zasajenih z iglavci, ki so ob takih požarih najbolj ogroženi.

Konec koncev pa ne gre prezreti še nečesa: da je namreč netenje ognja in požiganje trave v bližini gozda v varnostnem pasu 50 metrov strogo prepovedano, storiči pa so za takšno početje kaznovani s plačilom 500 do 10.000 din kazni. Toda le kaj je to v primerjavi s škodo, ki jo povzroči en sam gozdni požar!?

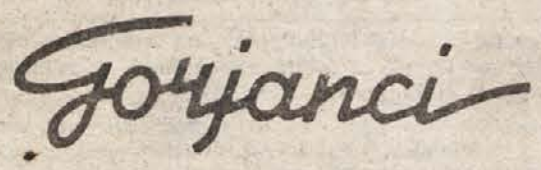
KRONIKA NESREČ

TOVORNJAK IZGINIL - S parkirišča pri Novolesovem salonu pohištva v Novem mestu je v noči na 1. marec izginil dostavni avtomobil. Kasneje se je pokazalo, da je neznanec nasilno odprl okence na vratih in tako prišel v kabino. Tam je mojstrsko spojil kontaktne žičke in se z vozilom odpeljal. Tovornjak so našli kakih 50 kilometrov daleč na magistralni cesti pri Lešnici. Vse kaže, da le ni šlo povsem gladko, saj so na avtomobilu našli sledove trčenja. Škoda je za kakih 2 tisoč dinarjev, vse ostale podrobnosti, predvsem pa ime nočnega voznika, še raziskujejo.

njemu. V Stefanu je v križišču z regionalno cesto zapeljal na prednostno pot, vendar je pri tem zaprl pot domačinu Stanetu Markoviču, ki se je pripeljal na kolesu z motorjem. Pri trčenju sta se motorist in njegov sopotnik Janec Markovič poškodovala in so ju odpeljal po zdravniško pomoč v novomeško bolnišnico. Pločevina je utrpela za 11.000 din škodo.

ZARADI UTRUJENOSTI ZASPAJ - Jožef Orel iz Branika pri Ajdovščini je 5. marca zvečer peljal tovornjak s priklopnikom proti Ljubljani. Pri Poljanah je zaradi utrujenosti zapeljal na desni rob ceste in pri tem optal skalni vsek. Gmotno škodo so ocenili na 105.000 din.

prosta dela in naloge

RAZPISNA KOMISIJA

za dela in naloge individualnega poslovnega organa - dir. TOZD Avtobusni promet v OZD Gorjanci Novo mesto objavlja razpis del in nalog

DIREKTORJA TOZD AVTOBUSNI PROMET.

Kandidati za individualnega poslovnega organa morajo izpolnjevati poleg splošnih pogojev iz člena 511 ZZZ še naslednje pogoje:

- 1.) da imajo visoko ali srednjo strokovno izobrazbo prometne, ekonomske ali pravne smeri,
2.) da imajo pet let prakse na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih v naštetih strokah,
3.) da so moralno-politično neneporečni,
4.) da predložijo program nadaljnjega razvoja temeljne organizacije.

Ponudbe z vsemi dokazili kandidati dostavijo strokovni službi podjetja v Straži v zaprtih ovitkih. Rok za sprejem ponudb je 15 dni po objavi. O izidu razpisa bodo kandidati pisмено obveščeni.

Splošno gradbeno podjetje

Novo mesto,

TOZD Tehnična komerciala in inženiring

objavlja proste delovne naloge in opravila:

- 1. pomočnik vodje oddelka za kalkulacije
2. kalkulant I.
3. samostojni referent za kooperacije I.

Pogoji:

- pod 1) visoka, višja ali srednja izobrazba gradbene smeri - visoke gradnje,
pod 2) visoka ali višja izobrazba gradbene smeri - visoke gradnje z opravljenim strokovnim izpitom,
pod 3) visoka ali višja izobrazba gradbene smeri - visoke gradnje.

Kandidate bomo zaposlili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in pogojem trimesečnega poskusnega dela. Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi SGP „Pionir“, Novo mesto, Kettejev drevored 37, kadrovska služba. Kandidate bomo o rezultatih razpisa obvestili v 30 dneh.

SVET VZGOJNOVARSTVENE ORGANIZACIJE CICIPAN SEVNICA

razpisuje dela in naloge

ravnateljja

Za ravnateljja je lahko imenovan, kdor:

- izpolnjuje splošne, z zakonom o združenem delu in družbenim dogovorom občine Sevnica določene pogoje;
- izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali izpolnjuje pogoje za opravljanje del učitelja po določbi 96. člena zakona o osnovni šoli;
- ima pet let delovnih izkušenj, od tega najmanj dve leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
- ima organizacijske in strokovne sposobnosti in to dokazuje s svojim preteklim delom;
- ima aktiven in pozitiven odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, ustvarjalnosti in zavzetosti za razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov, družbene samozaščite in ljudske obrambe ter do doslednega uveljavljanja delitve po delu.

Kandidat bo imenovan za štiri leta. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite razpisni komisiji VVO Ciciban Sevnica, Naselje heroja Maroka 22, 68290 Sevnica, v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteku razpisa.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO v ustanavljanju, 68270 KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge

POMOŽNEGA DELAVCA VZDRŽEVALCA - ČISTILCA - 8 vršilcev

Pogoji:

- PK delavec
- 6 mesecev delovnih izkušenj
- poskusno delo 3 meseca

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 10 dneh po dnevu objave. Odgovore bodo prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

ZAHVALA

Z bolečino v srcu smo se 28. februarja 1983 za vedno poslovili od naše drage mame

MARGARETE PLUT

Najiskrenejša zahvala vsem številnim sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo zadnjikrat obiskali, počastili njen spomin, ji prinesli cvetje in jo pospremili do njenega zadnjega doma, nam pa v teh težkih trenutkih nudili vso pomoč, nam ustno in pisno izrazili sožalje. Posebno prisrčna zahvala zdravniku dr. Blažu Mlačku za njegovo izredno strokovnost, večletno neizmerno skrb, požrtvovalnost in moralno pomoč njej in nam vsem, da je živel pri močeh malo manj kot 93 let. Iskrena zahvala župniku Albinu Znidaršiču za presunljive besede ob grobu in lep pogrebni obred, pevkam pa za ganljivo in lepo petje. Prisrčna hvala družinam Mlačak in Ivko iz Kamanja, Petkovič, Zupanič, Jaklič, Matkovič in Pucelj iz Metlike za požrtvovalno pomoč še za časa njenega življenja in ob smrti, kolektivoma Novoteks, Beti, uslužbenecem trgovine Alpina in Gimnazije Vida Janežič iz Ljubljane, posebno kolektivno Novoteks, ki je pokazal veliko človeške topline in razumevanja. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Njeni žalujoči: hčerka Merica, sinova Marko in Alojz z družinama

Metlika, Ljubljana, Drašiči, Milano, Trnovec, Mačkovec, Vrhnika, Grabrovec, Kranj

ZAHVALA

Ob boleči in nepričakovani izgubi dragoga moža, očeta, dedka, brata, strica, svaka in tasta

TONETA CEKUTE

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam v hudih trenutkih nudili vsestransko pomoč, sočustvovali z nami, nam ustno ali pisмено izrekli sožalje, pokojnikov grob zasuli z lepim cvetjem in ga številno spremili do preranega groba. Posebna zahvala velja dr. Vodniku, zdravniku in strožnemu osebju kirurškega oddelka bolnišnice Novo mesto za lajšanje bolečin v zadnjih dneh njegovega trpljenja. Enaka zahvala velja kolektivno Novotehna Novo mesto za lepe poslovilne besede ob uri slovesa, lovski družini Gorjanci Novo mesto za spremstvo in lep govor ob odprtem grobu, trgovskemu podjetju Mercator, poslovalnica Pogača Novo mesto, SGP Pionir, tozid Projektivni biro Novo mesto, pevcem KUD Dušan Jerob Novo mesto za lepo zapete žalostinke ter duhovniku za govor in opravljeni cerkveni obred. Še enkrat vsem naša iskrena zahvala.

Žalujoči: Cekutovi

Novo mesto, dne 8. marca 1983

Iz borbe si se srečno vrnil,
zemlji, borec kmet,
se nisi izneveril.
Za kar si se boril,
do diha zadnjega si zvest ostal.
Kako je borecem nam
na Raki zate žal!

ZAHVALA

V 77. letu starosti je po dolgi bolezni, ki ga je spremljala od brigade v NOB, za vedno odšel iz naših vrst naš nepozabni mož, oče, stari oče, brat in stric

VINKO ŽABKAR

borec in invalid NOB
Mikote 14, Raka pri Krškem

Z bolečino v srcu se najlepše zahvaljujemo vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem ter borecem, ki ste nam v težkih urah njegove bolezni stali ob strani, pomagali, izrekli sožalje, pokojnemu Vinku darovali cvetje in vence ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, kjer smo ga položili k njegovim staršem. Prolepa zahvala raškemu župniku Jožetu Komljanecu za pogrebno mašo, govor in pogrebne obrede, cerkvenemu pevskeemu zboru za petje in pesmi slovesa ob grobu. Zahvaljujemo se tudi Zvezi borecev krajevne skupnosti na Raki za častno spremstvo in poslovilni govor pri grobu, farni skupnosti iskrena hvala za številno udeležbo pri pogrebni slovesnosti.

Žalujoči: žena Alojzija, hčerki Marica in Ivanka z družino, hčerka Slavica, brat - župnik Lojze, Jože in sestra Slavka z družino, ostali številni sorodniki, prijatelji in soborci

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA BRULCA

iz Šmolenje vasi 65

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, družinam Lenart in Seničar za nesebično pomoč v težkih trenutkih, tov. Jakiju za poslovilne besede ter vaščanom in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in pokojnemu darovali cvetje. Zahvala velja tudi OOS sindikata Krke, tovarne zdravil, in SGP Pionir Novo mesto, kakor tudi Društvu upokojencev iz Novega mesta. Hvala duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Anica in hčerka Marjanca z družinama, brat Polde in sestra Malka z družinama, sestra Pepca z možem ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti našega dragoga očeta in starega očeta

JOŽETA BANIČA

iz Sel pri Zajčjem vrhu 10

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam karkoli pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Še posebej lepa hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Jože z družino, sin Tone z družino, hči Marija z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je zapustila draga žena, mama, stara mama in tašča

ANGELA PERUŠIČ

rojena Vranešič
iz Breznika pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli besede sožalja, pokojnici darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Prisrčna hvala sodelavcem iz delovnih organizacij Iskra, Belt in Gorenje, sosedi Anici Rogina za izrečene poslovilne besede, pevcem iz Dragatuša in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož, otroci ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, dedek, pradedek in brat

JOŽE CIZERLE

iz Vel. Mraševega 29, Podbočje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje in z nami sočustvovali. Posebno se zahvaljujemo kolektivno DO Integral Brežice, DO Transport Krško, GU Ljubljana, GU Celje ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

IVAN DRAGOVAN

iz Dol. Lokvice 1, Metlika

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje, pomoč in podarjene vence ter cvetje. Zahvaljujemo se kolektivoma Labod Ločna in IMV Suhor, GD Lokvica, DPO KS Lokvica, govornikom Antonu Ambrožiču in Jožetu Mihelčiču, metliški godbi ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Dragi ata, tebe ni več,
a spomin nate je boleč.
Ostali so nam le sadovi tvojega dela,
v naših srcih pa boš večno živl.

V SPOMIN

Danes mineva leto dni, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, sin in brat

JOŽE SMOLIČ

iz Dol. Nemske vasi 35, Trebnje

Žalujoči: žena Marija, hčerka Boža, Majda in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragoga moža, ata, starega ata, dedka in strica

JANEZA PUGLJA

iz Stranske vasi 7, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem vaščanom, sorodnikom, prijateljem, znancem, Tovarni obutve Novo mesto, Novoteksu Novo mesto, DU Novo mesto, pevskeemu zboru Ruperč vrh, družini Hrovatič in vsem, ki so v težkem trenutku sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje, pokojnemu darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Še posebej velja zahvala župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Kaznovani le neposredni delavci

Družbeni pravobranilec samoupravljanja opozoril na nepravilnosti v črnomaljskem združenem delu — Premalo upoštevana stališča sindikata

Pri razreševanju problemov s področja varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine se sindikat in samoupravna delavska kontrola še vse premalo povezuje z družbenim pravobranilcem samoupravljanja. To je bila ena glavnih ugotovitev na seji črnomaljskega občinskega sveta Zveze sindikatov pretekli teden.

Le s skupnim sodelovanjem bi lahko zares odpravili vse nepravilnosti, na katere je opozoril družbeni pravobranilec in ki jih ni malo. Tako ob zmanjševanju možnosti za zaposlovanje raste število primerov zaposlovanja po zvezah neizpolnjevanje obveznosti do zaposlovanja pripravnikov, neobjavljanje prostih del in nalog ipd. Naloga sindikata je, da onemogoči takšno ravnanje, ki v današnjih težkih razmerah le še stopnjuje nestrpnost predvsem med nezaposlenimi. Zaskrbljujoča je tudi ugotovitev, da je odnos do družbene lastnine še vedno zelo neodgovoren, vzrok za to pa je v pomanjkanju nadzora v delovnih organizacijah.

Zaradi postranske vloge sindikata oz. neupoštevanja njegovih stališč se mnogo sporov konča na sodišču združenega dela, na katerem se zaradi pomanjkanja kadra kopičijo nerešene zadeve. Samo za črnomaljsko občino je konec preteklega leta na sodišču obležalo 31 nerešenih zadev, od tega dve celo iz leta 1979. Kot je ogorčeno ugotovil predsednik črnomaljskega občinskega sveta ZS Julij Škrinjar, do mnogih tožb na sodišču združenega dela sploh ne bi prišlo, če bi delavci bolj zaupali delu samoupravnih delavskih kontrol in disciplinski komisijam v delovnih organizacijah ter če bi bil sindikat prisoten že pri samem postopku ugotavljanja krivde delavca. Sproti bi moral odpravljati

ti napake, oz. preprečevati samovoljo posameznikov v delovni organizaciji, ki vztrajajo pri tožbi, čeprav je nedolžnost delavca očitna. Prav pred kratkim sta se v občini končali dve takšni maratonski tožbi. Epilog: delavca sta dobila izplačan osebni dohodek za dve leti nazaj.

Mnenja sindikata vse manj upoštevajo tudi disciplinske komisije, ki v glavnem obravnavajo le delavce iz neposredne proizvodnje z nižjo izobrazbo ali brez nje, torej tiste, ki se ne znajo zagovarjati. Ne zahtevajo pa odgovornosti od vodilnih delavcev. V občini po številu disciplinskih obravnav prednjači GOK, v katerem imajo po Škrinjarjevih besedah vsak mesec okrog 40 obravnav, iz te delovne organizacije pa prihaja tudi največ predlogov na sodišče združenega dela.

M. BEZEK

»Dolenjski list« v vsako družino

Vsak deseti je gasilec

Gasilsko društvo iz Adlešičev eno najboljših v občini

Gasilsko društvo iz Adlešičev je eno najbolj delavnih in organiziranih društev v črnomaljski občini, največ zaslug za to pa gre gotovo Janezu Starešiniču, ki je postal gasilec že kot pionir pred poltretjim desetletjem, adlešičke gasilce vodi 6 let, za svoje požrtvovalno delo pa je lani ob 29. novembru prejel tudi redni zaslug za narod s srebrnimi žarkmi.

„Ko sem začel predsednikovati, sem se zavedal, da moram najprej pridobiti čim več ljudi, ki bodo pripravljeni delati, ker pa nismo imeli strokovnega kadra, smo jih morali najprej izobraziti. Danes se lahko pohvalimo s kadrom, ki je sposoben uspešno voditi gasilce,“ se je pohvalil Starešinič.

Praden je Janez prevzel vajeti v svoje roke, je imelo društvo le eno desetino, danes jih šteje pet. Na občinskem tekmovanju v preteklem letu so njihove mladinke in pionirji med desetimi iz 33 društev zasedli drugo mesto. „Vendar naše delo ni omejeno le na urjenje, ampak

Janez Starešinič

uspešno sodelujemo tudi z vaščani, saj smo s skupnimi močmi zgradili večnamenski dom. Prijateljske stike imamo tudi z ostalimi gasilskimi društvi, pred leti pa smo se pobratili z društvi iz Mrzljakov in Mahičnega ostran Kolpe.“ je naševal Starešinič.

Preteklo leto pa je bilo za adlešičke gasilce uspešno tudi poslovno; saj so samo s prireditvami prisluzili 180 tisoč dinarjev. Kupili so nov gasilski avtomobil ter električno alarmno napravo, v kratkem pa se jim obeta še dva pridobitve: sodoben kombiniran gasilski avtomobil. Kako potreben je ta nakup, pove že podatek, da morajo prvi pomagati v nesrečah na področju, na katerem živi okrog 1300 ljudi. Da pa bi se 120 gasilcem pridružil čim več novih članov, vključujejo v protipožarno varnost že mlajše pionirje.

B. M.

NEUSMILJENI ČAS — Takole je čas načel staro, še s slamo krita hiša na Lokvici. Zraven je zrasla nova in stara priča še ne davne zgodovine je prepuščena propadu. Žal je po vaseh vse več takih prizorov. Seveda se nihče ne zavzema, naj ljudje živijo v starih in za današnji čas neprimernih hišah, kljub temu pa bi bilo prav, da bi čim več značilnih kmečkih hiš ohranili, saj je stara kmečka arhitektura pomemben del naše kulturne dediščine.

Prednost ima oskrba z vodo

V tem srednjeročnem obdobju naj bi tekočo pitno vodo dobile KS Dobravice, Drašiči in Jugorje — Velike izgube vode v starih vodovodih — Bo denar za zajetje Krupe?

V prejšnjem srednjeročnem obdobju je metliška komunalna skupnost dala prednost posodabljanju cest. Tako so do konca tega obdobja dosegli, da je v občini le še okoli 40 odst. republiških in občinskih cest makadamskih. Za asfaltiranje občinskih cest in krajevnih poti so v obdobju 1976—1980 namenili 60 milijonov dinarjev.

V tem obdobju so asfalt dobile ceste Ravnace—Dolnji Suhor, Bušinja vas—Ostriž, Rosalnice—Božakovo—Rakovec, Metlika—Grabrovec ter krajevne ceste Dolnji Suhor—G. Suhor, Krivoglavice—G. Dobravice—D. Dobravice, odcep za Otok, odcep za Prilozje, Dragonilja vas—Lokvica ter okoli 1,5 km ceste na Jugorju. Na krajevnih cestah so v glavnem vsa dela do asfalta opravili krajanji sami, tako da je

MODNE REVije

Izobraževalni center Beti pripravlja vrsto modnih revij za konec tega in začetek prihodnjega meseca. Najuspešnejše kreacije Beti bodo prikazali v Metliki, Črnomlju, Semiču in Škvi. Na vsaki prireditvi bo še gost večera, ki sicer niti ne bi bil potreben, saj bodo prikazani modeli dovolj zanimivi, a vendar. Sušlja se celo, da bodo prikazane tudi kopalke „zgoraj brez“, hit letošnje kolekcije pomlad—poletje.

Z levo roko za enako plačo

Tudi v zdravstvu se naj uveljavi nagrajevanje po delu — Sedaj veliko odvisno od zavesti

„Ker v zdravstvu ni urejeno nagrajevanje po delu, je bolj ali manj dobro delo zdravstvenih delavcev v glavnem odvisno od njihove zavesti,“ je na nedavnem sestanku občinskega sveta Zveze sindikatov v Metliki dejala predstavnica metliškega zdravstvenega doma. Ravno pri zavesti pa so med zdravstvenimi delavci precejšnje razlike, se pravi, da nekdo svoje delo opravlja odgovorno, zavzeto, prizadevno, drugi pa se svojega dela loteva bolj ohlapno, z levo roko, kot pravijo ljudje, pa je njun osebni dohodek enak. Tudi dohodek zdravstvenih ustanov ni odvisen od dobrega dela tam zaposlenih. Tako imajo ponekod nekakšne norme in ko to normo kakšen delavec doseže, neha delati oziroma svoje delo zelo upočasnji, ker se mu menda drugače „ne izplača“.

Zato se je predstavnica metliškega zdravstvenega doma zavzela, da bi za začetek v zdravstvu uvedli vsaj najbolj enostavno nagrajevanje po delu, ta sistem pa bi kasneje lahko dograjevali in izpopolnjevali. „Sedaj kar naprej ugotavljamo, da v zdravstvu manjka ljudi. Prepričana sem, da bomo, če uvedemo sistem nagrajevanja po delu in rezultatih dela, kaj kmalu ugotovili, da je nenadoma strokovnega kadra dovolj. Sedaj pa kar naprej jemljemo v službo nove ljudi, pa jih kljub temu kar naprej primanjkuje. Naš cilj ne sme biti, da bomo vsi manj delali, marveč, da bo tisti, ki bo dobro delal, od tega tudi kaj imel.“

MLADINSKA POLITIČNA ŠOLA

Mladinsko politično šolo, ki je bila od 11. do 26. februarja v Beti in sicer po štiri ure ob petkih in sobotah, je obiskovalo 25 mladince iz metliške občine. Program šole je obsegal teme, kot so organiziranje ZSMS, vloga subjektivnih sil, SLO DS, mladinsko prostovoljno delo itd.

MALO DENARJA ZA AMATERSTVO

Na nedavnem sestanku je izvršni odbor Zveze kulturnih organizacij Metlike razdelil med ljubiteljske skupine, delujoče v metliški občini 300 tisočakov. Največ, a še vedno malo je dobila mestna godba, nato tamburaši in folkloristi društva Iva Navratil ter Kulturno društvo Oto Zupančič iz Gradca. Najkrajšo, a potegnili literarna skupina mladinske organizacije, saj je dobila 3.000 dinarjev. Zalostno, a kaj, ni od kod vzeti.

Previsok cenzus ali prenizke plače?

Napoved za odmero davka oddalo le 8 občanov

Na črnomaljski upravi za družbene prihodke so do konca januarja dobili 8 prijav za odmero davka od skupnega dohodka občanov, zaposlenih v družbenem sektorju. Vendar še vedno upajo, da se bo oglasil še kakšen zamudnik, katerega osebni dohodeki so v preteklem letu presegli 407.000 dinarjev.

Zanimivo je, da bo le eden izmed osmih z najvišjimi dohodki v občini plačal davek, in sicer dipl. ing. farmacije, ki ima izmed vseh tudi najvišji dohodek (466.160 din). Ostali, ki so presegli mejo 407.000 dinarjev, pa bodo zaradi preživljanja otrok ali tudi soproge davka oproščeni. To je dipl. veterinar (454.859 din), predmetni učitelj (448.333 din), dipl. ing. metalurgije (435.781 din), rudarski tehnik (428.807 din), voznik kamiona v družbenem sektorju (417.329 din), dipl. veterinar (413.323 din), zdravnik (409.384 din).

Letos je v črnomaljski občini torej napisal napoved za odmero davka od skupnega dohodka občanov le vsak 800-ti zaposleni. Lani pa je bilo to razmerje še slabše, saj je uprava za družbene prihodke prejela le 6 prijav, davek pa sta plačala dva.

O ZAKLJUČNEM RACUNU IN PRORAČUNU

Danes bo zasedal družbenopolitični zbor, jutri pa še ostala dva zbora črnomaljske občinske skupščine. Glavna beseda bo tekla o zaključnem računu ter proračunu občine za leto 1983, nekoliko več pozornosti pa bodo delegati namenili tudi razvojnimi možnostim drobnega gospodarstva, domače in umetne obrti v občini.

Odslej plakete tudi zaslužnim kulturnikom

Sprejet pravilnik o podeljevanju občinskih plaket Otona Zupančiča

V črnomaljski občini bodo začeli prihodnje leto podeljevati plakete Otona Zupančiča posameznikom za enkratno, izjemno kvaliteten dosežek na področju kulture (režija, koreografija, obdelava oz. raziskava določenega področja ipd.). Plakete lahko prejmejo tudi posamezniki za življenjska dela na posameznem področju kulture kot strokovni mentorji oz. organizatorji in spodbujevalci kulturnih dejavnosti, a tudi društva in skupine za uspešno delo v kulturi.

Predlog pravilnika o podeljevanju plaket so sprejeli na nedavni seji zbora uporabnikov in zbora izvajalcev skupščine občinske kulturne skupnosti. Žirja bo v mesecu decembru objavila vsakoletni razpis, posamezniki, skupine in društva ter organi občinske kulturne skupnosti Črnomelj pa bodo predlagali kandidate, med katerimi bo žirja izbrala največ tri zaslužne za razvoj kulturne dejavnosti v občini. Plakete Otona Zupančiča, to najvišje občinsko kulturno priznanje, bodo prejeli ob občinskem prazniku.

ČRNUMALJSKI DROBIR

NEPROSTOVOLJNO POD TUŠ — Vreme nam je zadnje dni sicer naklonjeno, zato pa se mnogi Črnomaljši neradi spominjajo preteklih mokrih dni, še manj pa se veselo prihajajoče spomladanske moče. V mestnem jedru so namreč na mnogih hišah poskrbeli za tuš v obliki preključnih žlobov. Pomanjkljivosti takšnih tušev, ki posebej prihajajo, so znane, zato mešani priporočajo klopjarjem, naj se čim prej lotijo popravila. Boje se, da ne bo po tem pisanju naval na žlobove prevlek, kar bi povzročilo nove, nepredvidene težave.

ENAKOPRAVNOST — Dobrih nak predprazničnega vzdušja so goriški lokalci, ki so bili tudi v dnevih pred 8. marcem nabito polni, a ne le Črnomlju, temveč tudi po vaseh.

Praznovalo je vse, mlado in staro, kar pa se tiče spolov, je bila zastopnost moških in žensk približno enaka; kar je le dokaz več, da so si v boju za enakopravnost tudi ženske priborile svoj prav. Še ne dolgo tega je bil namreč 8. marec praznik, ob katerem se je po lokalih potikal predvsem močnejši spol...

NOGOMET TUDI ZA ŽENSKO — Minuli četrtek popoldan je bil v znamenju malega nogometa, saj so se v športni dvorani Loka najprej pomerile učiteljice in učence osnovne šole Mirana Jarca. Zmagale so seveda učence, zato pa so bili toliko bolj razočarani črnomaljski mladinci, ki so jih novinarji Mladine odpravili kar z 8 : 3. Mladi Črnomaljši se še niso zedinili, ali so bile za tako visok poraz krive copate ali žoga.

Črnomaljski poročevalec

To pa bo zahtevalo ogromni denarja, po sedanjih cenah bi to nalozba veljala okoli 200 milijonov dinarjev.

UVOZ TAKO IN DRUGAČE

Lani so v Beti 79 odstotkov uvoza pokrili z izvozom. Vendar je treba povedati, da gre le okoli 60 odst. uvoženih materialov za proizvodnjo v njihovih reprodukcijski verigi, ostalih 40 odst. pa za prodajo polproizvodov zunaj Betijine proizvodnje. Za izdelavo uvoženih surovin imajo sklenjen samoupravni sporazum o združevanju deviz, in sicer za več kot 207 milijonov dinarjev. Če ta znesek prištejemo k lastnemu izvozu, je pokritje uvoza z izvozom kar 133-odstotno.

ZADNJIČ V TEJ ZIMI — Tako le so učenci metliške osnovne šole — pravzaprav je bilo ve deket — prejšnjo sredo kida sneg pred svojo šolo, in bi zadovoljni tudi zato, ker je bilo to verjetno potrebno zadnjič tej zimi.

SPREHOD PO METLIKI

INFORMATIVNI DAN ZA UCENCE osmih razredov — kazal, da vlada med njimi ve znanja za srednjo šolo tekstilne usmeritve Metlika. Razgovora o šolanju, stipendijah in zaposlitvi se je udeležilo preko sto učencev in staršev, četudi je prostora le za desetdeset otrok. Prišli so iz Beke krajine, Dolenjske in bližnje Hrvaške, učitelji pa so jim povedali vse, kar jih je zanimalo. Če se bodo v šolo prijavili vsi, ki so prišli na informativni dan, bo moral sprejeti svet šole sklop o preskusu znanja, da bi omejil vstop. Vendar je upati, da ne bo prišlo do tega.

NA RAZSTAVI BELOKRANJSKIH VIN — v Metliki bo od 22. do 24. aprila pripravljena pa jo Društvo belokranjskih vinogradnikov, bodo nastopale tudi folklorne skupine iz

metliški tednik

Delegati nočejo znanja?

V Kočevju so Delavska univerza, klub samoupravljalcev ter občinski vodstvi SZDL in sindikata organizirali usposabljanje delegatov. Na 15 seminarjev so povabili 1700 delegatov, udeležba pa je bila zelo slaba, saj je znašala v najboljših primerih malo nad 50 odst. v najslabših pod 20 odst., nekaj pa so jih morali celo zaradi slabše udeležbe odpovedati.

O vzrokih za neuspeh so razpravljali in se razpravljajo na različnih ravneh, med drugim tudi na razširjeni seji predsedstva občinske konference SZDL. Med vzroki za nezanimanje so po dosedanjih ugotovitvah neodgovornost delegatov, predloga in zato prenaporna predavanja, nezanimanje delegatov (ker so nekateri že bili delegati v prejšnjih obdobjih in so tako oziroma podobna predavanja že obiskovali), premalo zanimiv način podajanja, neprimeren čas predavanja itd.

Glavni vzrok za nezanimanje delegatov in sploh delovnih ljudi in občanov za izobraževanje in s tem tudi za samoupravljanje in delegatski sistem razen nastetega pa je gotovo v tem, da praktično ne morejo kaj bistveno vplivati na ustvarjanje in delitev dohodka, ker to store že razni drugi organi, seveda po nesamoupravni poti. Niso redki primeri, ko delovni človek, občan oz. delegat spozna, da ni zaželeno, da bi on samoupravljaj, ker to postore kar drugi. Vendar kljub takim primerom in spoznanjem le ne bi smeli vreči puške v korizo.

J. PRIMC

SPOSOJENO TRNJE

Tuji turisti nam obračajo hrbet. So pa res nevhvalni čuči; mi jim ponujamo prelepi Jadran, oni bi hoteli pa še benčin, meso in podobne drobnjarije.

(Iz Politike ekspres)

Prepogosto žejni preko vode

Delavci, delegati in politične organizacije ponekod pogosto ne dobivajo pravih podatkov o stanju in dogajanjih v svojih kolektivih pa tudi v drugih okoljih

„Ugotoviti je treba, če so bili programi SIS izdelani in sprejeti po samoupravni poti ali pa le v pisarnah. Pregledajo naj jih prej tisti, ki se nanje razumejo, predvsem občinski izvršni svet, šele potem bomo lahko mi dali politično oceno.“

Tako so menili na zadnji seji predsedstva občinskega komiteja ZK Kočevje, ki so razpravljali o poročilu o poslovanju in uresničevanju letnih načrtov SIS družbenih dejavnosti občine za lani.

Med drugim je bilo rečeno, „da je poročilo napisano lepo, vprašanje pa

je, koliko je v njem skritih pasti.“ Člani predsedstva so bili previdni, ker se je dogajalo, da „so bili večkrat žejni prepeljani preko vode“, še posebno pa tudi zato, ker so imeli dobro šolo zaradi sprejemanja prispevnih stopenj, ki je potekalo v glavnem nesamoupravno.

Drobne iz Kočevja

DAN ŽENA – V Kočevju in drugod je bilo več prireditev za dan žena. Varovanci vrta so pripravili za mamice prireditev v Šeškovem

domu v Kočevju. Že v petek, 4. marca, je zvečer brala v čitalnici Ljudske knjižnice svoje pesmi Vida Škrabar. V Zeljnah so imeli praznovanje dneva žena v soboto zvečer. Itd.

ZAPLETI ZARADI KIOSKA – Zapleti zaradi kioska, ki ga je postavil Slobodan Zegarac pri tržnici oz. pri mostu, še vedno niso končani. Kaže pa, da ga bo moral preseliti. Postopek za postavitev kioska ni potekal povsem v skladu s predpisi, zaradi česar je upravni referent občinske skupščine, ki je upravni postopek vodil, predlagan v disciplinski postopek.

VEČ PREVIDNOSTI – V zadnjem obdobju doživljajo predvsem stanovalci v večjih stavbah, ki ne zaklepajo stanovanj, presenečenja. Brez zvonjenja ali trkanja, previdno oz. kradoma, da ne bi vzbudili nepotrebnega šuma, vstopajo v stanovanja neznanca. Bodimo previdnejši, ker nam taki obiskovalci gotovo ne bodo ničesar prinesli.

— Pravite, da je France zafural podjetje, in koga predlaga zdaj vaša OO ZK v DSSS za enega najodgovornejših položajev v vašem podjetju?
— I koga neki? Istega Frančeta!

KOČEVJSKE NOVICE

GLAD SE JE PREDSTAVIL – Ena prvih prireditev ob kulturnem prazniku je bila razstava del domačega kiparja Matije Glada v Likovnem salonu v Kočevju. Na njej je pokazal 50 svojih starejših in novejših del in spet požel velik uspeh. Na otvoritvi je nastopil tudi nonet „Rog“. (Foto: Primc)

Obračun meseca kulture

Večina prireditev dobro obiskana, nekaj pa tudi slabše ali pa so odpadle, oziroma so jih preložili

Prireditve v mesecu kulture so na podeželju lepo uspele, v Kočevju pa nekatere dobro, druge slabo, tretje pa so odpadle. Taka bi bila kratka ocena meseca mladosti, ki ga v kočevski občini že nekaj let praznujejo v februarju.

Poročali smo že, da je izredno uspela proslava v Zeljnah, ki je bila 5. februarja. Podobno je bilo z razstavo lovskih fotografij, ki so jo odprli 7. februarja v Podpreski. Ta razstava bo v marcu in aprilu potovala tudi še po nekaterih drugih večjih krajih v občini, medtem ko smo jo v Kočevju že videli.

PARCELE ZA TURIZEM

Krajevna skupnost Kostel je zaprosila občinsko skupščino Kočevje naj nanjo prenese štiri parcele, ki so družbena lastnina, ker namerava na njih zgraditi avtokamp. Občinska skupščina se s prenosom parcel, ki merijo skupaj blizu 85 a, strinja, vendar mora prej dati pristanek še kmetijska zemljiška skupnost, saj so na dveh parcelah njive. Podobno je zaprosil Hotel Pugled iz Kočevja za okoli 75 arov zemlje pri njihovi brunarici v Dolgi vasi, ker namerava jo to gostišče še razširiti. Tudi v tem primeru se je občinska skupščina s prenosom zemljišča strinjala, razen z eno parcelo, na kateri je gozd in ki jo lahko prenese le na tozid GG „Rog“.

Sonatni večer Volodje Balžarovega, ki je bil 8. februarja in je bil osrednja prireditve ob mesecu kulture, je doživel povprečno udeležbo. Isti koncert je bil že dopoldne še za dijake srednjih šol in bil seveda zelo dobro obiskan. Za 11. februarja napovedani literarni večer novomeških literatov je zaradi snega odpadel.

16. februarja je bil v Delnicah razgovor kulturnih delavcev te hrvaške občine in kočevske občine, na katerem so razpravljali o tesnejšem sodelovanju obeh občin na kulturnem področju. Sklenili so, da bodo Delničani sodelovali na pevski reviji v Delnicah.

Literarni večer literatov drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti, ki je bil 18. februarja, je slabo uspel, saj je 6 nastopajočih poslušalo le 8 obiskovalcev. Ta nastop je bil generalika pred načrtovanjem „Petim republiškim srečanjem literatov drugih jugoslovanskih narodov“, ki bo oktobra, ob občinskem prazniku in 40-letnici Zbora odposlancev slovenskega naroda, v Kočevju.

Predavanje svetovnega popotnika Andreja Otona Zupančiča z naslovom „S poti po Himalaji in Južni Ameriki“ pa se je zaradi zanimanja obiskovalcev tako zavleklo, da mu je uspelo dokončati le del (Južna Amerika), medtem ko bo o Himalaji predaval kasneje.

Prireditve je bilo seveda še več, tako po šolah kot krajevnih skupnostih.

J. P.

Znižali bodo prispevne stopnje

Zagotoviti samoupravni način obravnave programov SIS in sprejemanje prispevnih stopenj zanje – Delovni ljudje naj sami povedo, kaj hočejo in kaj so pripravljeni plačati

Osebnih dohodeki bodo rasli za 15 odst. hitreje, kot je bilo prvotno predvideno (ne bodo zaostajali za 50, ampak za 35 odst. za rastjo dohodka), kar pomeni, da se bo s prispevnimi stopnjami iz bruto osebnih dohodkov nabralo več denarja, kot je bilo prvotno predvideno. Zaradi tega bodo lahko prispevne stopnje za SIS znižali.

To je bila ena glavnih ugotovitev na seji družbeno-političnega zbora občinske skupščine Ribnica, ki je

bila minuli četrtek. Na njej so sprejemali tudi resolucijo o planu občine za letos.

KONCERT BREZ PUBLIKE

Godba na pihala iz Ribnice in tamburaški ansambel iz Sodražice sta napovedala za 13. februar v dvorani pri Sv. Gregorju koncert. Kljub propagandi je nastopajoče pričakala popolnoma prazna dvorana. Počakali so pol ure in za „reklamo“ ter vajo zaigrali zunaj eno, v dvorani pa dve skladbi, kar pa poslušalcev ni pritegnilo. Glasbeniki so si nato „zataknili za klobuk“ opraviličo predsednika domačega KUD (češ da so odšli domačini zaradi primernega vremena na smučanje itd.), popokali instrumente in se odpeljali domov.

Delegati so sklenili, naj izvršni svet pripravi predlog za letošnje nove prispevne stopnje za SIS. Zahtevali so tudi, naj se temeljito spremeni dosednji način sprejemanja stopenj. Razprave o programih SIS in o prispevnih stopnjah je treba izpeljati po veljavnih predpisih, se pravi samoupravno.

Ko so razpravljali o tistem delu resolucije, ki govori, da ima v okviru sredstev za skupno porabo prednost socialno skrbstvo in izobraževanje, so ugotovili, da je ta prednost za področje socialnega skrbstva v resoluciji ovrednotena, za področje izobraževanja pa ne. Hkrati je bila na področju izobraževanja predvidena le ena celodnevna osnovna šola, zdaj sta pa dve, kar zahteva tudi več denarja, se pravi višjo prispevno stopnjo za izobraževanje.

Na to opozorilo delegatke iz vrst učiteljsstva je bilo ugotovljeno, da se družbeno-politične organizacije strinjajo, da je stanje na področju

izobraževanja kritično, vendar so tudi prosvetni delavci dolžni napre, sami „napraviti rod v lastni hiši“, se pravi poiskati rezerve. Končno je bilo sklenjeno, naj izvajalci pripravijo svoj program in ga pač ovrednotijo ter predložijo uporabnikom, saj je to edino pravilna in tudi samoupravna pot. Uporabniki, ki izobraževanje financirajo, naj povedo, kaj potrebujejo in kaj bodo tudi financirali. Ugotovljeno je bilo tudi, da bi kljub delnemu zvišanju prispevne stopnje za potrebe izobraževanja ostalo še toliko rezerv, da bi skupno prispevno stopnjo za občinske SIS lahko znižali.

J. PRIMC

Bliža se praznik

Na sam praznik občine Ribnica, 26. marca, bo ob 9. uri razširjena svečana seja občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, in sicer v osnovni šoli v Loškem potoku; ob 13. uri pa bo proslava v Jelenovem žlebu. Če bo na praznični dan izredno slabo vreme, bo tudi proslava v Loškem potoku, in ne v Jelenovem žlebu.

Tako so sklenili na zadnji seji odbora za pripravo občinskega praznika, ki je bila minuli teden.

Glavni govornik na proslavi v Jelenovem žlebu bo general Dušan Svára-Dule. Pričakujejo, da se bo proslave udeležilo okoli 500 borcev Gubčeve in Cankarjeve brigade, ki bodo ob tej priložnosti prejeli posebne spominske znake. Na svečanost v Jelenov žleb pa bodo prispele tudi pohodne enote iz Ribnice, Sodražice, Loškega potoka, Dolenje vasi, Novega mesta in Dolge vasi.

Ob tej priložnosti bodo v osnovni šoli v Loškem potoku odprli razstavo dokumentov o Levstikovi brigadi. To razstavo bodo kasneje predvidoma preselili še v osnovni šoli v Ribnici in Sodražici ter v ribniško enoto JLA.

V okviru praznika je predvidenih še več kulturnih in športnih prireditev. Med njimi naj omenimo rokometno tekmo za pokal mladosti med Inlesom in Slovonom, ki bo 22. marca; nastop beograjskega ansambla „Sedem mladih“, ki bo 23. marca; prvenstveno rokometno tekmo Inles: Mostavina, ki bo 26. marca, in memorialni rokometni turnir „Lovšin-Zobec“, za katerega datum še ni določen.

Seveda bodo za praznične dni Ribnica, Loški potok in tudi druga nasejala lepo urejeni in okrašeni. Izšla bo posebna številka občinskega glasila Rešeto. Podeljene bodo nagrade šolarjem, ki so napisali najboljše priložnostne naloge, oz. izdelali slike.

J. P.

Pride „Sedem mladih“

Vrsta prireditev v marcu v Ribnici

Mesec marec je, oz. še bo v Ribnici izredno bogat po raznih kulturnih in kulturno-zabavnih prireditvah. Največ zanimanja vse Ribniške in Kočevske doline pa že zdaj vzbujajo za četrtek, 24. marca, napovedano gostovanje popularnega zabavnega ansambla „Sedem mladih“ iz Beograda. Nastop bo v dvorani športnega centra v Ribnici.

V počastitev 8. marca je bil v domu JLA tovariški večer. Podobna prireditve bo tudi za občinski praznik 26. marec. V počastitev dneva žena je bilo še več drugih prireditev.

Med drugim je bila odprta razstava ročnih del, organiziran večer „Žena v slovenski poeziji in sliki“ ter prikazana razstava fotografij „Ženske v revoluciji“.

Od 14. do 24. marca bo razstava del slikarjev iz kolonije, ki je bila v kočevski občini. Ves mesec pa je na programu še več predavanj, tečajev, športnih srečanj in zabavnih večerov. Večina prireditev bo v domu JLA, nekatere pa tudi v športnem središču in drugod.

M. GLAVONJIC

Zaposeliti nezaposlene

To je zahteva mladine, ki pa je težko uresničljiva – Povezati gozdarje in lesarje – Bo meso doma ali v Bosni?

Načrt o povezovanju gozdarstva in lesne industrije so dolžni izdelati tisti, ki so za uspešno delo in gospodarjenje na tem področju najbolj zainteresirani, to sta gozdarstvo in lesna industrija. Če bi se oboji zavedali, da so drug od drugega odvisni in drug drugemu potrebni, potem se ne bi dogajalo, da bi Inlesu to zimo spet primanjkovalo hlodovine.

To je ena izmed misli iz razprave ob sprejemu resolucije o razvoju občine Ribnica letos. Poglejmo še nekatere izmed ostalih pripomb in dopolnitev osnutka in predloga resolucije, do katerih je prišlo med javno razpravo.

Načrtovana 4-odstotna rast kmetijske proizvodnje je visoka, a dosegljiva, če bo kmetijstvo dobilo potrebno pomoč. Seveda pa višje obresti za posojila niso tisto, kar bi spodbujalo večjo kmetijsko proizvodnjo.

Na področju investicij resolucija ni doživela večjih sprememb. V načrtu so obdržali tudi žago, čeprav še ni jasno, kako bo z uvožnim opremljenjem. Nova naloga je le nadaljevanje posodobitve ceste Sodražica-Loški potok. Izpadel pa je predlog, izoblikovan v razpravi, naj bi proučili možnost za ogrevanje Ribnice iz Inlesove toplarne. Ta toplarna namreč zadošča le za sedanje in bodoče potrebe Inlesa in Rika. Zato bo potrebno izdelati posebno študijo za energetsko oskrbo Ribnice.

Na področju zaposlovanja pa bodo skušali doseči, da se število nezaposlenih ne bi povečalo. To bo zahtevalo veliko naporov. Zato je vprašljivo, če bo možno uresničiti predlog oz. zahtevo mladinske organizacije, da bi se moralo število nezaposlenih letos celo zmanjšati. Predlog mladine je razumljiv, saj je med nezaposlenimi precej mladih. Veliko vprašanje pa je, če je uresničljivo, saj marsikje z veliko napora komaj zagotavljajo delo že zaposlenim. V občini je trenutno 105 nezaposlenih. Mladina opozarja tudi, da ponekod sprejemajo na delo nezakonito, „čez noč“, se pravi po zvezah in brez tzipisov.

Med razpravo je bilo opozorjeno še na nekatere druge zadeve, kot na oskrbo in potrebne rezerve hrane. Ob tem smo zvedeli, da se v občini pojavljajo odkupovalci telet in mlade živine iz Bosne in Hercegovine, ki kršijo dogovor o odkupni ceni živine, saj ponujajo zanje po 40, 50 ali celo 60 odst. več, kot znaša dogovorjena cena.

J. PRIMC

RIBNISKI ZOBOTREBCCI

ŠTIRJE ODLIČNI – V Sodražici so uspešno zaključili tečaj za nižje gasilske častnike. Obiskovalo ga je 29 gasilcev, ki so poslušali 75 ur predavanj. Vsi so uspešno opravili zaključni izpit, in sicer 2 z dobrim uspehom, 23 s prav dobrim, odlični pa so bili Milan Arko, Franc Rus, Anton Pinter in Matjaž Tanko.

MLADI SPET V BRIGADE – Letos bo mladina iz ribniške občine sodelovala na zvezni delovni akciji „Kozjansko 83“. Občinska konferenca ZSM je že pripravila posvetovanje in razgovor z mladimi, ki žele sodelovati na delovnih akcijah. Tako seznanja mlade z brigadirskim življenjem in obveznostmi. Kdor želi sodelovati na delovni akciji, naj se oglasi v pisarni občinske konference ZSM v Šeškovi ulici (gozdarski dom), kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila.

VRSTA PRIREDITEV – Konec februarja in v začetku marca je bilo v ribniški dolini več zanimivih zimskošportnih prireditev, ki so jih organizirali smučarski klubi iz Ribnice, Sodražice in Loškega potoka. Za pripravo prireditev pa so bili potrebni veliki napori, ker se je zaradi južnega vremena topil sneg. V Sodražici smo zvedeli, da so bili za odlično izpeljano tekmo v smučarskih skokih najbolj zaslužni člani

kluba Igor Stupica, Nace Bojc in brata Kozmrj ter prizadevna delavca TVD Partizan Anton Joras in Franc Zavodnik.

GREMO V KINO – V Kinu doma JLA bodo ta mesec naslednji filmi: 10. marca „Besneli Maks“, 12. in 13. „Izstrelek X“, 16. in 17. „Kaligula“, 19. in 20. „Ljubezn na delovnem mestu“, 23. in 24. „Zločin v šoli“, 26. in 27. „Na svidenje v naslednji vojni“, 30. in 31. „Morilci na motorjih“. Matineje: 13. „Nobody in Indijanci“, 23. „Zajček Dolgouhec“, 27. „ABBA II“.

M. G-č

— Zakaj gore v dvorani v gozdarskem domu le še tri luči?
— Verjetno zato, ker imajo kakšne tajne seje.

REŠETO

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 10. marca - Makarij Petek, 11. marca - Kristof Sobota, 12. marca - Doroteja Nedelja, 13. marca - Kristina Ponedeljek, 14. marca - Matilda Torčič, 15. marca - Klemen Sreda, 16. marca - Herbet Četrtek, 17. marca - Jedert

LUNINE MENE
14. marca ob 18.43 uri - mlaj

KINIO

BREŽICE: 11. in 12. 3. angleški film Vampirjeve ljubice. 11. 3. japonski film Carstvo strasti. 12. 3. ameriški risani film Tonny in Jerry oskarjeveci. 13. in 14. 3. hongkon-

ski film Zmeda v Beli Kriku. 15. in 16. 3. jugoslovanski film Kiklop. CRNOMELJ: 11. 3. film Nenavaden pes čuvaj. 11. in 13. 3. hongkonški film Varnost zagotovljena. 13. 3. film Lovping. 15. 3. film Ta čudovita bitja. 17. 3. danski film Mornarji v postelji. KOSTANJEVICA: 12. 3. jugoslovanski film Deseti brat. 13. 3. ameriški film Vanda Nevada. KRŠKO: 13. 3. francoski film Ljudje, znorel bom. 15. 3. ameriški film Lesi. 16. 3. ameriški film Terezino telo. 17. 3. ameriški film Fantazmi.

NOVO MESTO KINO JLA: Od 11. 3. do 13. 3. angleški film Samo za tvoje oči. Od 14. 3. do 16. 3. francoski film Inspektor Neroda. SEVNICA: 11. in 12. 3. angleški film Pacifik banana. 13. 3. ameriški film L'antom Svobode. 16. in 17. 3. italijanski film Dekle za dopust.

maliglas

SLUŽBO DOBI

ANTA ali moška s kmetov za oskrbovanje konj, iščem. Vsa oskrba v hiši. Pisemne ponudbe pošljite na: Sinkovec, Visoko 1, 64220 Skofja Loka.

ZAPOSLIM (takoj) strojnega klijarja, čavničarja, kovnostrojarja ali orodjarja. Možna tudi priučetev. Ostalo po dogovoru. SEAPNICAR, Čegelnica 39 a, Novo mesto, telefon 22.706.

V MIZARIJA takoj zaposlimo za nedoločen čas s trimesečnim poizkusnim delom. Pogoji: eno leto delovnih izkušenj, OD približno 15.000 din. Delovno razmerje se ureja v skladu s kolektivno pogodbo. Pomlad pošljite na naslov: MIZARSTVO Jože ROM, Ručetna vas 19, 68340 Črnomelj, ali na telefon (068) 56-122 (v popoldanskem času).

SLUŽBO IŠČE

NYALID sprejme kakršnokoli honorarno delo. Povzete lahko na tel 24-136.

Motorna vozila

rodam Z 101, letnik 1978 in Z 101, letnik 1983. Tel. (068) 23-037.

SPOROČILO

Iz dosedanjih prostorov smo preselili ekonomsko propagando, naročniški oddelček in sprejem malih oglasov v Jenkovo 1 (nekdanji novomeški zdravstveni dom), tel. 24006

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozdr Časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Rta Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik-Priloge), Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Kralj, Pavel Pirc, Jože Primo, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Ppav, Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomske propagande: Janko Saje, Izток Gačnik in Irko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 600 din - Za delovne in družbene organizacije 1.200 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov skupnih služb DITC: Germova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 - Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: DITC, tozdr Galica, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

NSU 1200 C, letnik 1971, vozen, registriran do maja, prodam. Cena 25.000 din. Telefon 21.602. R 18, letnik 1979, prodam. Murgelj, Ragovska 12, Novo mesto, telefon 23.946 (popoldne). ZASTAVO 101, letnik 1977, ugodno prodam. Informacije po telefonu 69-801 (od 18. do 20. ure) LADO 1500 SL, staro tri leta, prevoženih 27000 km, po ugodni ceni prodam. Informacije po telefonu 25-475 (od 17. ure dalje). ZASTAVO 101, letnik 1976, prodam. Telefon 22.344.

Kmetijski stroji

TRAKTOR PORSCHE AP 18 prodam. Kozole Milan, Dobravs 50, 68281 Senovo. FREZO DIESEL prodam. Gazvoda, Brusnice 37. TRAKTOR IMRI 558 s čelnim nakladačem, star tri leta, prodam. Matej Palhuta, Kahiševce 3, Senovo.

NAKLADALNO PRIKOLICO MENGELI 22 prodam. Vinko Mežič, Mali Podlog 13, Leskovec pri Krškem.

ZAMENJAM traktor zetor 50 11 (nov) in 25 11 za Zetor 49 11 z doplačilom. Zornica, Lukovek 10, Trebnje.

PRODAM

FOTOAPARATA ZENIT T11 in TARON, električni vrtilni stroj, garniture Gódor (16-32 mm) in moško parz uro prodam. Telefon 22.067.

PRODAM novo, tovarniško zapakirano kuhinjo IRIS po zelo ugodni (stari) ceni. Kličite popoldne na telefon 25.920.

HARMONIKO HOHNER, 96-basno, prodam. Naslov v upravi lista (964/83).

ZINŠKO dolgo poročno obleko, številka 42, prodam. Gotna vas 55, Novo mesto.

PRODAM trajnozareči štedilnik na trda goriva s pečico. Salnič, Kostalova 24, Novo mesto.

PRODAM plemenskega ovna. Informacije po telefonu 23.794 Juršič, Velika Cikava 9, Novo mesto.

PRODAM dve trajnozareči peči HIPP Ribnica ali zamenjaj za fička. Jože Brinc, Križljice 48, 68332 Gradac.

PRODAJAM 22 K dentalno zaito. Kličite tel. (068) 32.064 ali 32.108.

UGODNO PRODAM nov tribling in telerad za avto. TAM brez bočnih prenosov. Telefon 23.066 (po 20. uri).

NOV BARVNI TV, 56 cm, z dajinskim upravljanjem, prodam. Telefon 22.349.

MIZNI REZKAR prodam. Telefon 24.301.

PRODAM globok otroški voziček in zibelko. Telefon 72.475 (med 17. in 18. uro).

PRODAM dva meseca stare rjave jarečke. Cena 150.000 din. Jurij Stanonik, Log 9, Skofja Loka.

IZ KOOPRACIJSKE REJE bomo prodajali od 1. marca dalje vsak dan 8 tednov stare jarečice nesniče. Jeršin, Račje selo, Trebnje, telefon 44.389.

PRODAM solčavske ovce z mladiči in plemenskega ovna. Janez Knauss, Salka vas 1, Kočevje, telefon (061) 852.467.

PRODAM večjo količino dobrega semena in koruze. Franc Vrtovšek, Stolovnik 27, 68280 Brestanica.

PRODAM 170-litrski hladilnik GORENJE 750. Informacije na telefon 24.520 (po 16. uri).

PRODAM osebni avto Z 101, letnik 1980, bočno traktorsko kosilnico in 2 t sulčega semena. Jože Klančar, Rodine 15, Trebnje.

PRODAM junca, starega 15 mesecev, in kravo, brcjo 5 mesecev, staro 5 let. Anton Rozman, Karteljevo 7, Mirna peč, tel. 25.846.

PRIKOLICO za osebni avto, nosilnost 500 kg, 700 kg, prodam. Cena 9.000 din. Branko Strahan, Jugorje 9, Brusnice.

CENTRALNO PEČ z bojlerjem (25000 kalorij) prodam. Anton Osojnik, Prečna 64, Novo mesto.

KOMPLET polnivo za jedilnico in dnevno sobo z raztegljivimi kavči, vse odlično ohranjeno, prodam. Kovačič, Nad mlino 55, Novo mesto.

TELEFIZOR, črno-bel, rabljen, prodam. Telefon 24.294.

KRAVO, brcjo 8 mesecev, staro štiri leta, prodam. Stanko Kosce, Čučar vas 22, Novo mesto.

KRAVO, staro 5 let, brcjo 8 mesecev, prodam. Jožefa Poglava, Dol, Straža 30, Straža.

PRODAM 5 t sena in 1 m3 suhih hrastovih plhov, debeline 4 cm. Slavko Hočevar, Ločna 22, Novo mesto.

PRODAM 4000 kg sena in otave. Kranjc, Male Brusnice 9.

NOVO LONČENO PEČ (kamin), dimenzije 40 x 70 x 180, prodam. Informacije na telefon 69.801 (od 18. do 20. ure). PRODAM 120 m gumi kabla (4 x 2,5) in električno omarico. Rafko Strmol, Sentjernej 7. MOTORNO ZAGOSTIHL 010 prodam. Informacije na telefon 22.146 (popoldne). PRODAM diferencial za MERCEDES 338, 337, 4018, in kason, dolg 4 m (miler) ter kuhinjo (novo), vse spodnje elemente. Dušan Zupančič, Potok 19, 68351 Straža.

KUPIM

KOSILNICO Alpina kupim. Telefon 82.226.

ZAZIDLJIVO PARCELO v okolici Dol. Nemške vasi, Ponikve ali kje v bližini kupim. Naslov v upravi lista (965/83).

200 kg domače koruze in 200 kg čiste pšenice kupim. Franc Kovačič, Nad mlino 55, Novo mesto.

POSEST

HIŠO v Sentjerneju prodajamo za 65 M. Informacije dobite pri Škelec, Opekarska 26, Ljubljana.

VINOGRAD (10 arov) na Slatenski gori prodam. Prešeren, Potov vrh 27, Novo mesto.

VIKEND V BELI KRAJINI z vsemi dokumenti prodam. 18 km od Novega mesta, v 5. gradbeni fazi (z okoli 700 m2 sadovnjaka). Zigon, Bratovževa ploščad 3, Ljubljana, telefon (061) 345.756.

PARCELO v Trebnjem, z urejeno dokumentacijo, prodam. Telefon (061) 268.778.

VINOGRAD, del neobdelane zemlje in zidovje in opuščeni zidaniči v Lubnu, v približni izmeri 12 arov, prodam za 80.000 din. Ogled v soboto ali nedeljo. Antonija Gazvoda, Birčna vas 9, Novo mesto.

VINOGRAD z zidnico na Trski gori prodam. Telefon (061) 752.586.

VINOGRAD (8 arov) v Dol. Straži (pri vasi) prodam po ugodni ceni. Dovož s traktorjem in osebnim avtomobilom, elektrika oddaljena 150 m. Franc Okleščen, Loke 16, Straža.

V okolici Črnomlja prodam nov vinograd (15 arov), sončna lega, možna gradnja zidanice. Telefon (061) 454.581.

NOVO ZIDANICO pri Starem gradu prodam. Telefon 23.523 (od 18. ure dalje).

HIŠO (do prve plošče) ter hektar zemlje z njivo in gozdom ter travnik ob asfaltni cesti prodam. Zelo odlična lega. Zglasite se pri: Jože Požun, Dolenji Leskovec 53, Brestanica.

PRODAM enostanovanjsko podkleteno hišo s 600 m2 zemlje v Orehovi pri Sentjerneju. Informacije na telefon (063) 22.863, Jakše (do 14. ure).

PRODAM atrijsko hišo (200 m2), tretja faza, na sončni parceli (600 m2) v Črnučah pri Ljubljani. Telefon (061) 317.942.

HIŠO v Novem mestu ali bližnji okolici vzajem v najem. Michel Robert, telefon 24.734 (popoldne).

PREKLICI

JOŽICA BRDNIK, Veliki Ban 4, Sentjernej, opozarjam BREDO ZAGORC iz Sentjerneja, naj ne širi neresničnih govoric o meni, sicer jo bom sodno preganjal.

FRANC VAUPIC, Orehovica 37, Sentjernej, opozarjam vse, ki bodo vozili po mojem travniku (na golem), da bodo sodno preganjeni.

ALOJZIJA VDOVC, Osrečje 4, Škofjan, prepovedujem možu JOZETU prodajanje kakršnihkoli premičnih in nepremičnih, listin svojih staršev, in kar je najina skupna last. Če tega ne bo upo-

števal, ga bom sodno preganjal. JANEZ Udovc iz Zajčjega vrta pri Stopičah 7, preključim, kar sem govoril o FRANCU KASTELICU iz Dolnje Tuzke vode.

MAJDA in JOŽE SKOPORC, Plečnikova 4, 62000 Maribor, svariva vsakogar, ki bi nameraval kupovati kake premičnine od MARIJE SLAK ali njenega moža, ki stanujeta v Dolnjem Malharovu 11 pri Sentjerneju, naj tega ne počenja, ker sva solastnika.

ČESTITKE

Ljubi mami in babici LOJZKI VIRANI iz Polja pri Krmelju za 50. rojstni dan iskrene čestitke z željo, da bi bila še dolgo zdrava in zadovoljna v krogu svoje družine, enako tudi atu JOZETU za osebni praznik Željko otroci: sin Alojž z ženo Marjetko, Jožica z Jadranom in Marinka.

V nedeljo 13. marca, praznuje svoj 70. rojstni dan naš dobri in skrbni moji oče, tast in dedek FRANČ KRANJEC iz Sentjurja pri Mirni peči. Toplo mu čestitamo in želimo še mnogo zdravih in srečnih let ter osebnega zadovoljstva vsi, ki ga imamo radi.

Dragi in skrbni mami JOZEFU SMOLEČEVU iz Vrh-Trebnjega 15 iskreno čestitamo ob njenem visokem jubileju in osebnem prazniku ter ji iz srca želimo, da bi bila še vrsto let zdrava in vesela v krogu svojih dragih. Sinova Janez in Stane z družinama, snaha Marija in vnukinja Boža.

Dragi mami ANI PROGARJEVI iz Mirne peči 34 iskrene čestitke za njen praznik. Vsi njeni.

Dragi FRANCKI KRIZI iz Gor. Radgone želimo za dvojni praznovanje vse najboljše, predvsem veliko zdravja, družina Pribanič in vsi ostali.

OBVESTILA

OBVEŠČAMO stranke, da prodajamo enoletne rjave kokosi. Telefon 24-594. Stane Zdravje, Zaglog 17, Novo mesto.

SPREJMEM pogodbeno naročilo toplih malic (cena 60 din). Možna lastna dostava. HENIGMANOV HRAM, Stara cerkev 36 a, telefon 851.501.

ZAGAM drva v popoldanskih urah. Se priporočam! Lado PERME, Kotarjeva 4, Novo mesto, telefon 25.752.

ELEKTROTEHNIŠKI SERVISNI CENTER FRANK IN IVANA LEKSE, CKZ 25, Krško, telefon 71.497. Servis aparatov medicinske, industrijske, gospodinske opreme. Obveščamo vas, da smo zaradi vaših potreb razširili svojo dejavnost na naslednja opravila. Projektiramo, montiramo in opravljamo popravila elektro-medicinskih, laboratorijskih in rentgenskih aparatov, previjamo vse vrste elektromotorjev do moči 15 KW, popravljamo vse vrste električnih ročnih orodij, imamo sodobno opremljen servis za radio in TV sprejemnike, črno-belo in barvno tehniko, pogodbeni servis LTH za hladilne naprave in zmrzovalne skrinje; projektiramo in izvajamo elektroinstalacijske in industrijske naprave, avtomatiko in industrijsko elektroniko. Z našimi uslugami boste zadovoljni!

RAZNO

ISCEM UPOKOJENKO ali družino, ki je pripravljena nuditi oskrbo starejši ženski v okolici Novega mesta. Plačilo po dogovoru; tudi možnost sklenitve najemnega razmerja. Ponudbe na telefon (068) 21.787, od 16. ure dalje.

POPRAVEK

V prejšnji številki Dolenjskega lista je bila pri zahvali za POLDETA LANKA z Mestnih njiv 11 pomočtoma izpuščena zahvala kolektivju NOVOTEKSA iz Novega mesta.

GOLES DRUGI

Na kegljišču Sremič se je pred dnevi končalo odprto prvenstvo Krškega, na katerem je nastopilo 81 kegljačev iz 14 klubov. Po zanimivih bojih je 1. mesto pripadlo Bizjaku iz Gradisa pred dolenjskim prvakom Golešem. Vrstni red: 1. Bizjak 889, 2. Goleš (Merktorj) 880, 3. Burja (Rudar, Trbovlje) 875, 4. Košir, itd. T. Z.

MAURER PRED DERSTVENSKOM

Na rednem šahovskem hitropoteznem turnirju SK Milan Majcen v Sevnici za mesec februar je nastopilo 14 šahistov, zmagal pa je Maurer z 11 točkami; sledijo: Derstvenšek 9,5; Lazič, Blas in Sorli 8, itd. V skupnem seštevku vodi Maurer z 19 točkami.

ZAHVALA

Umrla je

MARIJA MENCIN

rojena Bakšič iz Kočevja

Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnici darov in cvetje in vence ter jo spemili na zadnji poti. Hvala tudi duhovniku za opravljeni obred.

Zalujoči: sestre in bratje z družinami

ZAHVALA

Vsem, ki ste nas ob smrti našega ljubega očeta

KANCIJANA JAKŠA

tolažili in nam pomagali, velja iskrena in globoka zahvala.

Zalujoči: hčerka Dragica, sin Lojze in ostalo sorodstvo

Mršča vas

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, prababice, sestre in tete

MARIJE MATKO

roj. Testen

se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali; nam pisмено ali ustno izrazili sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spemili na njeni zadnji poti. Se posebej se zahvaljujemo osebju Splošne bolnišnice Novo mesto, govornikoma, občinskemu odboru ZB NOV Novo mesto in krajevni odboru ZB NOV Mestne njive, Komunalni Novo mesto, Novotehni Novo mesto, ZS Triglav ter Zgodovinskemu arhivu Ljubljana.

Otroci z družinami

Novo mesto, dne 7. marca 1983

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega

FRANCA GRČARJA

iz Okiča

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom in sovaščanom, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnika pospremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se pevcem in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Fani in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Kruta usoda je v decembru 1982 pretrgala nit življenja 73-letnega dragega moža

ANTONA KALČIČA

iz Osrečja pri Škocjanu

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so pomagali na kraju nesreče, posebno Jožetu Plantanu, Lojzki Zaletelj, Slavku Šutarju in Bojanu Novaku. Hvala vsem za izrečeno sožalje in župniku za opravljeni obred.

Žalujoča žena Marija

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame

FRIDE HIRŠ

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnici darovali cvetje in vence ter jo spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo Zvezi borcev za poslovilne besede.

Žalujoči: hčerka Olga in Frida z družino, sin Franci z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama in sestra

ANA BARIČ

Stara Lipa 7

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, DO Integral Čmomej in vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti in ji darovali vence in cvetje. Posebna hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnice Novo mesto ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin France, hčerke Kristina in Marica z družinami, Katarina, sestra Barbara in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi bolezi naju je v 86. letu starosti zapustila draga mama

ALOJZIJA ŽEBLIČ

Vrhek pri Trzišču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nama izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo za vso pomoč družinam Majcen, Kluhej in Tratar. Lepa hvala govorniku ter župniku za pogrebni obred. Še enkrat srčna hvala vsem, ki ste nama kakorkoli pomagali lajšati bolečino.

Žalujoči: hčerki Marija in Slavka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, tašča, stara mama in prababica

AMALIJA BRUDAR

Vsem, ki so našo ljubo mamo spremili na njeni zadnji poti in ji poklonili cvetje, se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala velja prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, govornikom ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Franci z družino, sin Karlo z družino, hčerka Maly z družino

ZAHVALA

V 78. letu nas je zapustila naša mama, babica, prababica in teta

JOŽEFA GREGORIČ

z Diske

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebju pljučnega oddelka bolnice za lajšanje bolečin, Sajatovim za pomoč, ŽTP - SV in TZ Kika - avtopark za vence. Zahvaljujemo se tudi kaplanu za lepo opravljeni obred in tolažilne besede.

Vsi njeni

V SPOMIN

Danes mineva leto dni, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi nepozabni mož, oče in stari ata

JANEZ IVEC

Gornja Paka 10

ŽALUJOČI: vsi njegovi

O preljubi očka naš, prezdaj si odšel od nas. Hiša pusta, prazna je ostala, a zemljica naprej se bo orala.

V SPOMIN

Te dni mineva eno leto krute resnice, da nas je nepričakovano in mnogo prezdaj zapustil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat in stric

JOŽE ZUPANČIČ

Vaptov oče iz Knežje vasi pri Dobrniču

Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov grob in prižigate svečke.

VSII NJEGOVI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očka, sina in brata, 32-letnega

MATIJE LAVRIČA

Sadinja vas 36, Dvor

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih urah slovesa z izrazi sožalja in cvetja lajšali našo bolečino. Zahvaljujemo se podjetju Varnost za podarjene vence in denarno pomoč, kolektivoma Iskra Žužemberk in OSS Dvor. Posebno zahvalo smo dolžni vsem sorodnikom, sosedom in vaščanom za vsestransko pomoč. Hvala župniku za opravljeni obred, pevcem iz Žužemberka in tov. Andrejčičevi in tov. Bartlju za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: žena Marjana, hčerka Matejka, sinček Marko, mama, sestra Slavka z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

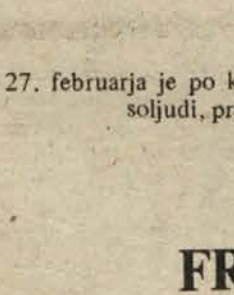
Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, brata in strica

IVANA MIŠIČA

udeleženca NOV, majorja JLA v pokoju iz Kočevja, Kajuhovo naselje 2

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami in nam izrazili sožalje. Posebna zahvala družini Opačič za nesebično pomoč, zdravniku dr. Trampužu in medicinski sestri Rupnikovi za lajšanje bolečin. Zahvala VIII. SNOUB Frana Levstika, družbenopolitičnim in delovnim organizacijam in društvom, stanovalcem bloka in vsem drugim darovalcem vencov in cvetja, organizacijam ZB NOV, ZRVS in Društvu invalidov iz Kočevja za organizacijo pogreba, častno stražo in spremstvo, delavski godbi iz Kočevja, vođu JLA iz Ribnice za spremstvo in izkazane vojaške časti, govorniku tov. Nacetu Karničniku, praporščakom in vsem, ki ste pokojnega tako številno spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

27. februarja je po krajši bolezi v 84. letu življenja in dela, ki ga je nesebično razdajal za soljudi, prenehalo biti plemenito srce očeta, starega očeta, strica in svaka

FRANCA JAKLITSCHA

Srednja vas 18, Semič

Ob boleči izgubi našega očeta se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga spremili na zadnji poti. Lepa hvala kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: hčerka in sinovi z družinami ter ostalo sorodstvo

Srednja vas, Črmošnjice, Novo mesto, New York, Florida, Auebec-Canada

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 69. letu življenja zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

FRANC ZAMIDA

iz Uršnih sel 99

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih in pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo LD Dol. Toplice, GD Uršna sela, Dobindol, Dol. Sušice in Dol. Toplice, ZB Uršna sela, ZRVS Uršna sela in njihovim govornikom. Zahvaljujemo se tudi sodelavcem SOB Novo mesto - geodetski upravi, Iskri - tozd Ela, ŽTO Novo mesto, Mercatorju - tozd Standard. Najlepša zahvala župniku za zelo lepo opravljeni obred.

Žalujoči: žena Amalija, sin Jože ter otroci z družinami

SLAVKO MOLAN

Pri enajdvajsetih zelo trezno razmišlja o svoji prihodnosti. Odločil se je, da bo pustil službo delovodje na posestvu Agrarie v Globokem in se posvetil domači kmetiji v Dečnih selih. Načrtov ima veliko in boji se, da bo življenje prekratko za vse. Marsikaj bo odvisno tudi od tega, kakšno nevesto bo pripeljal k hiši.

Današnja dekleta se ne možijo rada na kmete, vendar Slavko upa, da bo našel pravo, tako, ki jo veseli delo na zemlji.

Služba in kmetija po njegovem prepričanju ne gresta skupaj, vsaj tedaj ne, če ima kdo osem hektarov obdelovalne zemlje. Slavko je to hitro spoznal. Dolžnostim v kolektivni se ni hotel odtegniti. Ker je bil mlad, so mu takoj naložili nekaj funkcij.

Poleg tega Slavko že vrsto let deluje v aktivu mladih združnikov in v folklorni skupini. Oboje ga veseli, zato se tudi v prihodnje ne misli osamiti. Na podeželju je že tako premalo živosti, mladi se zvečer porazgubijo. Nekateri gredo v kino, drugi v disko. Včasih so pomagali drug drugemu pri delu, zdaj se sami ne utegnejo, če so zaposleni. Tudi fantje ne pojejo več na vasi. Slavku je žal, da je pesem ob večerih utihnila. Z njo je zamrla tudi tista globlja prijateljska povezanost, porojena iz skupnih mladostnih doživetij.

Časi se spreminjajo in navade z njimi. Jutrišnji gospodar Molanove kmetije si je jasno načrtoval svoj cilj. Usmeril se bo v živinorejo.

To ga od nekdanj veseli in tudi mehanizacije je dovolj. Za začetek se bo moral zadovoljiti s preureditvijo starega hleva za dvajset glav živine. Redil bo molznice. Pozneje namerava graditi nove hleve.

Ko bo Slavko ostal doma, se bo tudi zavaroval, starostno in pokojninsko. To ni poceni, zato bo naredil vse, da mu bo izbrana usmeritev povrnila ta strošek. Kmetovanja se loteva z znanjem in s pridnostjo. Od otroških let naprej je pomagal pri vsakem delu. V višjih razredih osnovne šole je že vse vedel o skropivih. Potem se je odpravil v strojno kmetijsko poklicno šolo v Mariboru, vendar ga je ravnatelj prepovedal za srednjo kmetijsko šolo v Novem mestu.

Se vedno se veliko izobražuje. Pet let se redno udeležuje mladinskih kvizov o kmetijstvu v brežiški občini. Mnogi ga poznajo tudi kot odličnega traktorista. Sodeloval je na občinskih, območnih in republiških tekmovanjih. Komaj petnajst let je bil star, ko je prvič nastopil in zmagal na občinskem tekmovanju. Po tistem je bil še dvakrat zmagovalec na posavskih srečanjih traktoristov.

Kot mladega kmeta Molana najbolj moti, da o kmetijstvu preveč govorimo in premalo naredimo. Pri tem misli na neugodne posojilne pogoje, na neuskajenost cen, na prepočasne melioracije in združbo zemljišč.

JOŽICA TEPPEY

„Razcvet“ amaterskih odrov

Sedem premier amaterskih skupin v novomeški občini – V nedeljo so kar dvakrat igrali v Škocjanu

Letošnja pomlad bo v novomeški občini zagotovo rekordna po številu premier amaterskih gledališč. Minulo nedeljo se je predstavila že peta gledališka skupina, v naslednjih dneh pa pričakujemo še dva nastopa.

Takega zanimanja in povpraševanja po igri, kot je bilo minulo

Gaberje: na njivi našli mrtvo vaščanko

45-letna Martina Božič umrla zaradi poškodb in podhladitve – Usoden pretep s sinom

Družinski prepiri in pretepi so prejšnji teden zakrivali novo družinsko tragedijo. 2. marca je bila namreč v bližini Gaberje na njivi pod kolovozom pri Podnjšiču najdena mrtva 45-letna Martina Božič, doma iz Gaberja 7.

Kaj je pokazala preiskava? Že na prvi pogled je bilo jasno, da Božičeva ni umrla naravne smrti, saj so bile na njej vidne sledi poškodb. Komisija, ki si je ogledala vso zadržano okolico, je že po prvih zbranih podatkih ugotovila, da so bili pri Božičevih doma vsakodnevni prepiri in tudi pretepi. Tudi dan pred smrtjo Božičeve ni bilo nič drugega. 45-letna Martina se je hudo sporekla z 21-letnim sinom Jožetom, prišlo je celo do fizičnega obračunavanja, po katerem je Božičeva pobegnila od doma in se napotila proti zidanci. Poškodbe, zadobljene med pretepom, so bile po zdravniškem mnenju usodne, saj je Božičeva zaradi njih obležala na njivi in kasneje zaradi podhladitve tudi umrla.

S KOLI NAD AVTOMOBIL

Jože Rugelj in Jože Kotar iz Spodnjih Vodal sta v soboto obiskala gostilno v Zburah. Med njima in domačini pa je prišlo do prepira, zato sta možakarja zapustila lokal in se z Rugljevim avtomobilom odpravila proti Mokronogu. Pa nista prišla daleč, saj so ju že pri izhodu iz vasi pričakali domači fantje, oboroženi s koli. Ker nista avtomobila takoj ustavila, so se enostavno spravili nad vozilo in mu tako mimogrede spremenili podobo. Škode je bilo za 15.000 din.

SAETA V NOvem MESTU

V ponedeljek, 14. marca, se bo v Domu JLA v Novem mestu predstavila skupina za eksperimentalno glasbo Saeta. Glasbeniki Aleš Gašparič, Miloš Bašin in Boštjan Perovšek se ukvarjajo s tako imenovano novo glasbo, ki poskuša preseči meje, v katerih se giblje klasična glasba.

nedeljo v Škocjanu, menda niso bili igralci deležni nikjer v občini, saj so morali isto popoldne predstavo ponoviti. Mala dvorana je bila s stojišči vred razprodana, obe predstavi je videlo skoraj 350 občanov.

Letos se je dramska skupina KUD Škocjan predstavila s komedijo Miro Štefanca „Večna lovišča“ in to pod režijskim vodstvom Romana Čelstnika. Igrali so: Jože Zupančič, Tina Klobučar, Slavka Janežič, Milan Janežič, Janez Novšak, Darinka Šutar in Franci Libušar. Škocjanski amaterji bodo z igro gostovali še v nekaterih večjih krajih v občini, ako jih bodo povabili.

J. P.

BOJAN ADAMIČ V KOČEVJU

Znani slovenski skladatelj Bojan Adamič organizira za kočevsko publiko „Večer šansonov“, ki bo jutri, 11. marca, ob 18. uri v Šeškovem domu v Kočevju. Bojan Adamič bo pripravil in tudi vodil prireditve, na kateri bodo nastopili poleg njega še pevka Meri Avsenak ter glasbeniki in dramski igralci. Izvajali bodo tudi pesmi, ki jih je napisal Dušan Bižal (sekretar pri SGP Zidar Kočevje), uglašil pa Bojan Adamič. Ta prireditve sodi v okvir praznovanja dneva žena.

Iskala službo, končala v zaporu

Tudi štirje avtomobili in dvoje ukradenih koles ni bilo dovolj, da prispeta do obljubljenega zaposlitve – Avtomobili večinoma končali v jarkih

Čeprav so dogodki, o katerih je pred dnevi tekla beseda v eni sodnih dvoran novomeške enote temeljnega sodišča, že precej odmaknjeni, jih opisujemo malo podrobneje. Pred senatom sta se namreč znašla 29-letni Bahmir Toplan in štiri leta mlajši Boško Lukič, ki sta v samo nekaj avgustovskih dneh pred leti zagrešila kar 10 kaznivih dejanj.

Možakarja sta se tistega avgusta dobila v Ljubljani in iskala službo.

IZTIRILI SE VAGONI: 300.000 DIN ŠKODE

3. marca nekaj čez polnoč je prišlo na železniški postaji v Sevnici do iztirjenja vagonov, pri katerem je nastalo kar za 300.000 din škode. Tisto noč je kompozicija 34 vagonov, naloženo s premogom, pregledal premik Ivan Armešek in ni ugotovil nobene napake, zato je dal strojevodji Alojzu Podlipniku znak za premik. Ta je to storil in vlak tudi ustavil, ko mu je signaliziral drugi premik Peter Celestina. Kmalu zatem je skupina enajstih vagonov pričela drseti proti koncu tirov, pri čemer se je eden prelomil, dva pa iztirila. Podrobnejše vzroke nezgode še raziskujejo.

Zlata poroka na Konjskem

50 let zakona Terezije in Alojza Androjna

Na Konjskem v sevniški občini sta v krogu svoje številne družine, znancev in prijateljev konec februarja praznovala zlato poroko Terezija in Alojz Androjna.

Jubilantka sta skusila marsikaj grčnega v 50 letih skupnega življenja.

Oče Alojz si je v stari Jugoslaviji poiskal kruh najprej na bližnji žagi v Boštanju. Danes se sliši skoraj neverjetno, kako je moral lep čas hoditi peš na delo k železnici v Zidani most in nazaj. Mati Terezija je tiste čase

neutrudno skrbela za kmetijo in vzgojo petih deklet.

Vojna vihra ju je popeljala v pregnanstvo. V Stari Cerkvi sta za Kočevjarji dobila majhno kmetijo. Tamkaj sta marljivo pomagala partizanom z živili in drugimi potrebščinami. Oče je bil povezan kot terenski delavec.

Po osvoboditvi se jima je rodil še sin. Na Konjsko sta se vrnila v opustošeno hišo leta 1947. Oče Alojz se je ponovno zaposlil, tokrat na žagi v Sevnici. Ob bližnjem visokem življenjskem jubileju jima želimo še mnogo let skupnega življenja.

B. B.

JAPONSKA NAGRADA ZA NAŠEGA SODELAVCA

Karikaturist Milan Alašević, ki je tudi sodelavec Dolenjskega lista, je na 4. mednarodnem festivalu karikature, ki ga v Tokiu prireja največja japonska založniška hiša Yomiuri Shimbun, prejel za karikaturu na svobodno temo nagrado sto tisoč jenov. Na festivalu je sodelovalo 8 tisoč karikaturistov z vsega sveta. Za našega sodelavca je japonska nagrada največje priznanje doslej.

Milan Alašević (avtoportret)

VELESALOM IMV – RENAULT

Smučarsko društvo Rog iz Novega mesta pripravlja v nedeljo, 13. marca, ob 10. uri na Trdinovem vrhu na Gorjancih velesalom za nagrado IMV – Renault. Prijave naj vsi kandidati pošljejo do petka, 11. marca, do 12. ure na naslov društva, poštni predal 18, Novo mesto, prijavi pa se lahko tudi na dan tekmovanja do 9. ure na startu.

TEČAJ ZA NOGOMETNE SODNIKE

Odbor društva nogometnih sodnikov iz Novega mesta pripravlja tečaj z izpiti za nogometne sodnike. Kandidati naj prijave pošljejo do 20. marca na naslov: ODNŠ Novo mesto, poštni predal 61, Novo mesto.

PRVAK Z OSVOJENIMI PRIZNANJI – Kraški ovčar „Zil“, last Antona Blažiča iz Novega mesta.

Povabilo ob desetletnici

Novomeško kinološko društvo vabi ljubitelje psov

Pred desetimi leti je skupina prizadevnih ljubiteljev psov na Dolenjskem ustanovila Klub za vzrejo športnih in službenih psov Novo mesto. Društvo je vse do danes precej naredilo za vzrejo pasem, vzgojo in šolanje psov ter prispevalo k razvoju kinologije v tem delu Slovenije.

Danes šteje že približno 100 članov, k delu pa bi rado pritegnilo še več, zlasti mladih ljubiteljev psov. Letos bo sodelovalo tudi v okviru civilne zaštite in teritorialne obrambe in izšolalo pse za reševanje ljudi izpod ruševin in lavin. Članom bo pomagalo pri nakupih mladih psov,

šolanju in vzgoji. V ta namen bo 1. aprila organiziralo začetni tečaj za vse pasme psov. Informacije o tečaju in delu društva nasploh lahko dobite pri Kinološkem društvu Novo mesto, Ločna 13, Novo mesto.

Vse zaradi umskega dela

V hotelu Večna izguba so sedele: gospa Župan, gospa Izvršnik, gospa Sezedelevič, gospa Sindikalci, gospa Rdečnik in gospa Mladič. Slednja poročena šele dobre štiri mesece, a to nima z dogajanjem nikakršne zveze. Srkale so sokove, v katerih so bile kamuflirane vodke. Govorile so neumnosti, dokler niso našle prave in skupne teme.

„Pri naši bajti je prava norišnica. On divja s strašnimi glavoboli iz sobe v sobo. Družinski doktor Igljič, ki nas je obiskal na domu, mu je rekel, naj manj razmišlja. Glavoboli da so vzrok njegovega umskega dela,“ je bila navidezno zaskrbljena gospa Župan.

„Ne boste verjele, gospe. Moj Franci ima tako hude

glavobole, da ne spi po cele noči. Tuli, tuli, da trpe še otroci in hodijo v šolo utrujeni in raztreseni. Bil je pri najboljših specialistih za glavo, a so odkrili le to, da se preveč umsko napreza. Svetovali so mu celo, naj zamenja službo, če hoče še nekaj let gaziti travo,“ je povedala zaskrbljenega obraza gospa Izvršnik.

„Moj je bled kot sveča. Iz službe se vrača ubit, napolnjen s tabletami zoper bolečine v glavi. Trapasti doktorji niso mogli doslej odkriti nikakršne fiziološke napake, sumijo pa preveliko naprežanje možganov,“ je dejala gospa Sezedelevič.

„Opoteka se po stanovanju z vzglavnikom na ušesih. Nemogoče je. Edino, kar spravi iz

sebe, je: „Pustite me pri miru! Raznesti mi hoče glavov.“ V tujini je bil na raziskavah in veste, kaj so mu rekli: več fizičnega dela in manj tuhtanja,“ se je pritožila gospa Sindikalci.

„Sem mislila, da imam samo jaz takšne probleme. Nikoli se nisem pritoževala čezenj in nikoli vam nisem povedala, da ga boli glava nonstop. Še ne zapre hišnih vrat za seboj, se že začne pekel. Stokrat sem mu že rekla: Tone, na zrak pojdi! Ne utrujaj se toliko v službi, ne razmišljaj toliko. Razmišljanje te bo spravilo še v grob. A je vse kot bob ob steno,“ je bila odkrita gospa Rdečnik.

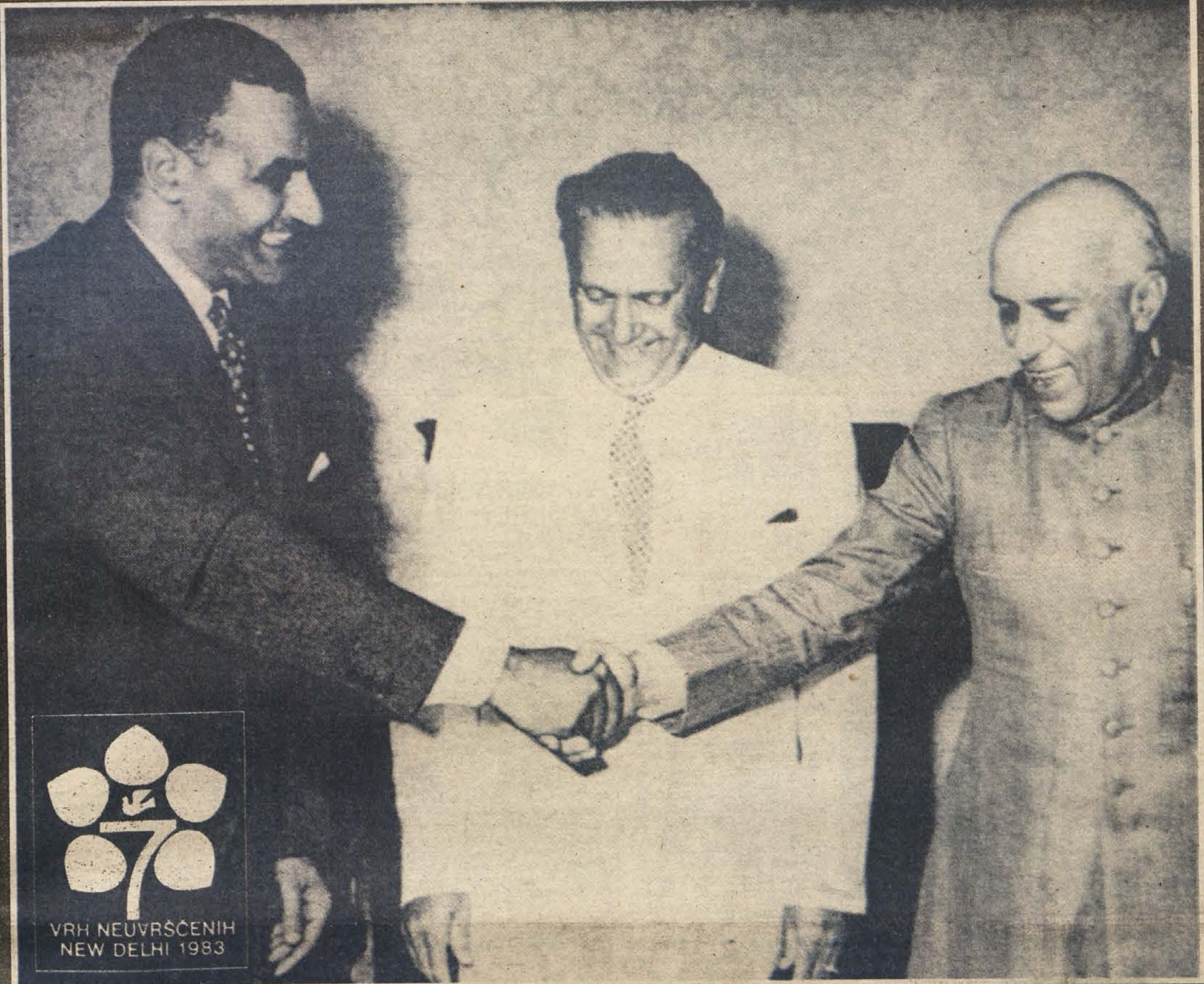
„Kot da bi se dogovorile. Moj Mladič ima kronične glavobole. Dokler je bil še v

neposredni proizvodnji, je bil zdrav kot dren. Seveda, tam je stregel stroju, na sedanji funkciji pa je treba uporabljati glavo. Možgane. In to ima svoje posledice, razumljivo. Le en odgovor je: glavoboli naših mož imajo vzrok v prenapetem umskem delu,“ je bila brezkompromisna gospa Mladič.

Pri naslednji mizi sta sedela Plugič in Neposrednik. Ob litru vina se nista pogovarjala o glavobolih, ampak o stotih težavah, ki pestijo Repičevino.

„V velikem dreku smo,“ je rekel Plugič, Neposrednik pa mu je pritrdil:

„Človek ima občutek, kot da bi vodili našo Repičevino brezglavi in brezumni ljudje.“ TONI GAŠPERIČ

VRH NEUVRŠČENIH
NEW DELHI 1983

Malokateri dejavnik je v mednarodnem življenju odigral tako pomembno vlogo kot ravno politika in gibanje neuvrščenosti, čeprav so mu različne strani vedno znova napovedovale skorajšnji konec. Tako rekoč ob vsaki konferenci na vrhu je bilo slišati trditve, da bo to labodji spev neuvrščenosti. V časih zaostrenih mednarodnih odnosov so v obeh blokkih trdili, da neuvrščene države ne morejo nič narediti, saj bodo o usodi sveta odločali tisti, ki imajo v svojih rokah vojaško in gospodarsko moč. Ob popuščanju napetosti pa so prihajali na dan s tezo, da je gibanje neuvrščenih odveč, ker blokovske sile ne potrebujejo tretjega v procesu sporazumevanja in dogovarjanja. V zadnjem času se je takšnim trditvam pridružila še tretja: gibanje neuvrščenosti bo „zgorelo“ v notranjih razpravah in trenjih zaradi vse pogostejših sporov in spopadov med neuvrščenimi državami ter zaradi krepitve problokovskih težav v njihovih vrstah.

Ideja neuvrščenosti se ni rodila v mirnem času, temveč v velikih spopadih in gibanjih, do katerih je prišlo v 2. svetovni vojni, postala pa je politični program v dobi ostre blokovske konfrontacije in antikolonialne revolucije. Za Dullesa je bila to kratkovidna in nemoralna politika, ki igra na karto nasprotij med Vzhodom in Zahodom; za Stalina zabloda tistih, ki se bodo morali prej ko slej priključiti nemu od blokov. Danes je očitno, da sta obema trditvama botrovala popoln zgodovinski neposluh in klasična formula, da dogajanja v mednarodnih

vest človeštva

odnosih obvladuje le združena vojaška in ekonomska moč. Težnje narodov po svobodi, neodvisnosti, enakopravnosti, gospodarskem in družbenem napredku so bile popolnoma podcenjevane. Zaradi njih pa ideja neuvrščenosti ni mogla biti zatrta že na začetku ali kasneje potisnjena na rob svetovnih dogajanj.

Mednarodne odnose pred prvo konferenco neuvrščenih držav v Beogradu leta 1961 so obeleževali naslednji dogodki; trojna agresija na Suez 1956, objava t. i. Eisenhowerjeve doktrine za Srednji vzhod 1957, izkrcanje ameriških sil v Libanonu in angleških v Jordaniji 1958, sestrelitev ameriškega vojnega letala nad sovjetskimi ozemljem, propad medblokovega srečanja na vrhu v Parizu, razhod med Sovjetsko zvezo in Kitajsko, dekolonizacija velikega dela Afrike, povečevanje ameriškega pritiska na Kubo in prisotnosti v Vietnamu itd. Odnosi med velikimi silami so v teh letih nevarno nihali, v okviru procesa dekolonizacije so se množili konflikti. Beograjska konferenca je bila dejansko poskus takrat še majhnega števila neuvrščenih držav, da preprečijo nadaljnje poslabševanje mednarodnega položaja in da ponudijo realen program za spremembo stanja v svetu v skladu s principi aktivne in miroljubne koeksistence.

V izjavi o vojni nevarnosti in v pozivu za mir, sprejetem na beograjski konferenci, so udeleženci opozorili, da je „ta konferenca globoko zaskrbljena, ker poleg že obstoječe napetosti resen in kritičen položaj grozi svetu z neposredno možnostjo spopadov, ki bi lahko s veliko verjetnostjo prerasli v svetovno vojno.“ V zvezi s tem sta bili na konferenci prisotni dve tezi. Prva, da je zgodovinsko poslanstvo neuvrščenih držav v glavnem v posredovanju v odnosih med Vzhodom in Zahodom ter v preprečevanju neposrednih vojnih nevarnosti, ter druga, ki je zagovarjala dolgoročno učinkovanje politike in gibanja neuvrščenih na vseh področjih mednarodnega življenja za zagotavljanje mira, neodvisnosti in enakopravnosti narodov oz. za prehod iz stare v novo ureditev, ki bo temeljila na svobodi, enakosti in družbeni pravičnosti. Znano je, kakšno je bilo stališče večine.

Incidenti na sovjetsko-kitajski meji, vrh in razplet kubanske krize, spopadi Indije in Kitajske na področju Himalaje, podpis sporazuma o delnem omejevanju jedrskih poskusov, umor Kennedyja, ustanovitev Organizacije afriške enotnosti in UNCTAD, državljanska vojna na Cipru, ameriško-vietnamski incident, padeč Hruščov itd. pa so bili mednarodni okviri, v katerih je bila druga konferenca neuvrščenih držav v Kairu. Kljub zaostrovanju na nekaterih območjih (posebno v Indokini in portugalskih kolonijah v Afriki) se le čuti popuščanje napetosti, za kar imajo zasluge tudi neuvrščeni. Čeprav so v okvirih zmagovalne antikolonialne revolucije in ob zmanjševanju mednarodne napetosti razmeroma lahko našle skupen jezik o vseh glavnih vprašanih skupne akcije, neuvrščene države niti v Kairu niso bile povsem enotne v oceni nekaterih pomembnih političnih prednosti. Celo nekateri od ustanoviteljev neuvrščenosti so zagovarjali tezo, da je edini pravi nasprotnik neuvrščenih držav imperializem, atomski strah, medblokova konfrontacija in zavzemanje za miroljubno koeksistenco pa obsedenost tistih, ki „sedijo za bogato mizo“. Splošna usmeritev politike in gibanja neuvrščenosti je bila pod vprašajem, seveda pa je spet zmoglo stališče večine.

Marsikaj se je dogajalo tako v svetu kot v gibanju neuvrščenosti tudi med kairsko konferenco in tretjo konferenco neuvrščenih v Lusaki 1970. Kljub mnogim napetostim in spopadom v najrazličnejših delih sveta za to obdobje vendarle lahko rečemo, da mu dajejo obeležje vse bolj očitni znaki popuščanja v odnosih med velikimi silami, po drugi strani pa vse večja notranja nestabilnost v neuvrščenih državah. V tem času so po Nehruju z zgodovinske scene odšli še trije veliki neuvrščeni: Naser, Sukarno in Nkrumah. To je čas stagnacije, če ne celo krize v razvoju neuvrščenosti. A gibanje neuvrščenosti je še enkrat (tudi po zaslugi jugoslovanske diplomacije) prebrodilo krizo in dokazalo svojo zgodovinsko životvornost. Iz blokov je sicer prišla trditev, da neuvrščenost ne bo preživela Lusake, da je zgubila svoj zgodovinski razlog za obstoj, ker blokom v procesu detanta niso

potrebni ne posredniki ne partnerji. Njihovo zabloda je pokazalo naslednje desetletje, ko je kriza detanta potrdila popolno nesposobnost blokov za uspešno uravnavanje stanja v mednarodnih odnosih, medtem ko se je neuvrščenost ravno v tem času uveljavila kot močan dejavnik v razvoju mednarodnih odnosov.

Pred četrto konferenco neuvrščenih držav v Alžiru 1974 smo bili priča vse bolj neposrednega sporazumevanja velikih sil ter njihovih vse bolj očitnih naporov, da si pridobijo nova področja vplivanja ravno tam, kjer je večina neuvrščenih držav. V Alžiru se je pojavilo vprašanje, ali naj da politika in gibanje neuvrščenosti v prihodnje prednost političnim ali ekonomskim vprašanjem. Brez večjih problemov so našli edino pravo rešitev: politične in ekonomske naloge neuvrščenih so nerazdružno povezane in enako pomembne. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje vzpostavitve nove mednarodne ekonomske ureditve.

Peta konferenca neuvrščenih držav v Colombo 1976 je bila v času vrhunca popuščanja napetosti v mednarodnih odnosih ter v času, ko so se vrstili državni udari in spopadi v neuvrščenih državah. Konferenca je sprejela Titovo stališče, da ti spori in spopadi ne smejo ogroziti skupnih življenjskih interesov neuvrščenih držav. V zgodovini neuvrščenosti bo ta konferenca ostala zapisana tudi zaradi razširjanja akcij neuvrščenih na nova področja, npr. na področje informacij.

V letih pred šestó konferenco neuvrščenih na vrhu v Havani 1979 se je v svetu začelo ponovno močno zaostrovanje mednarodnih odnosov (tako med velikimi silami kot med neuvrščenimi ter med prvimi in slednjimi), ki traja še danes. V takih mednarodnih odnosih je prišlo v Havani do poskusa uveljavitve teorije o naravnem zavezništvu neuvrščenih z vzhodnim blokom. Vendar pa se je velika večina neuvrščenih držav opredelila za utrditev in oživitve izvornih načel neuvrščenosti, ki vsebujejo neodvisno, izvenblokovo globalno usmeritev.

Vsi, ki so stalno napovedovali razpad gibanja neuvrščenosti, so se medtem še enkrat ušteli: ko so govorili o razpadu gibanja zaradi iranske-iraškega spopada in vprašljivosti sedme konference na vrhu, ki bi morala biti v Bagdadu. Presenetila jih je odločitev Indije, da bo gostitelj srečanja na vrhu, kot jih bo verjetno tudi veliko soglasje o vseh življenjskih vprašanih politike in gibanja neuvrščenih sedaj v New Delhiju.

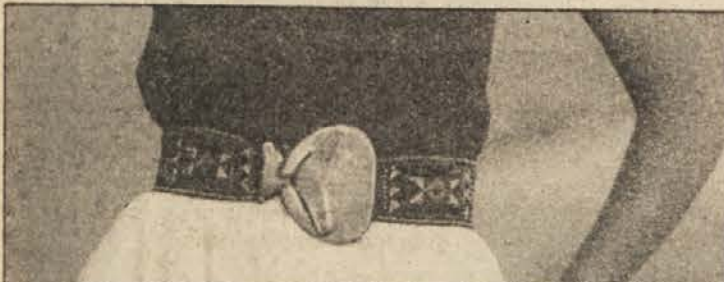
10. III. 83

5 PRILOGA

POGRUNTAV- ŠČINA ZA DOJENČKE

Otročka, ki komajda dobro sedi, ni mogoče prevažati na običajnih sanjah, pač pa mu prvo sankanje po svežem snegu lahko omogočite na zračni blazini z naslonjalom. Take „sani“ so si letos izmislili domiselni Nemci, kot pišejo njihovi časniki, pa gre novost dobro v denar. Bomo tudi pri nas do prihodnje zime lahko kupili kaj podobnega?

ŠIROKI PASOVI KOT PIKA NA I

Modni dodatki so vselej tista drobnjarija, ki tudi oblečilo prejšnjih sezon dajejo pečat sodobnega. Letos je poudarek na širših pasovih, ki naj bodo po možnosti okrašeni s kovinskimi dodatki, z drobnimi kitami iz drugih materialov ali vezenimi našitki. Ker vsega tega zaenkrat v naših prodajalnah ni dobiti, si skušajte pomagati sami s pomočjo spretnega čevljarja.

varčujmo v elektrarnah

alžirskega plina letno, bo plin predstavljal že petino slovenske energetske porabe.

DO KONCA STOLETJA ŠTIRI JEDRSKE ELEKTRARNE

Močan odpor, ki so ga v nekaterih državah ustvarili do jedrskih elektrarn, pa tudi gospodarska kriza sta v zadnjih letih nekoliko zavrla njihovo graditev po svetu. Nekateri zgrajene jedrske elektrarne še vedno čakajo na dovoljenje za delo. Jedrska energija je zašla v krizo, ki pa je verjetno samo začasna, kajti po mnenju večine strokovnjakov se svet tej energiji ne more odpovedati vsaj še nekaj desetletij, ko naj bi začeli na veliko izkoriščati nove energetske vire.

Naraščajoča poraba energije posebnost tiste države, ki imajo skromne zaloge goriva, kratko malo žene, da bi vse svoje moči vpregle v jedrsko energijo. Nafta pokriva dandanes skoraj polovico vseh energetskega potreb, računajo pa, da bo njena proizvodnja naraščala še kakšnih 10, 15 let. Zato upravičeno napovedujejo, da se bo zdajšnji 12-odstotni delež jedrske energije v proizvodnji električne energije v razvitih državah v nekaj letih močno povečal.

Ob koncu leta 1981 so Francija, Švica in Belgija močno prednjačile v uporabi jedrske energije. Prav v teh državah napovedujejo, da bodo v bližnji prihodnosti z novimi nuklearkami delež jedrske energije dvignili na polovico. Italijanski energetski načrt predvideva za vse nove centrale uporabo premoga ali urana.

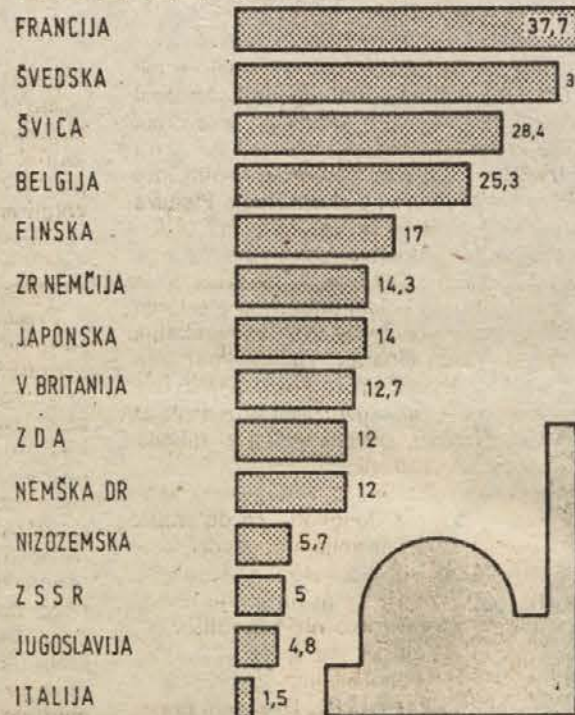
V Bolgariji računajo, da bodo čez dve leti spet pognali nov reaktor, načrtujejo pa že gradnjo šestega po vrsti. V Jugoslaviji načrtujejo, da bi do konca stoletja zgradili še tri do štiri jedrske elektrarne, vsaka naj bi imela 1000 megavatov.

PRAVOČASEN ZAKRET K PLINU

Po skoraj petih letih uporabe zemeljskega plina v Sloveniji trdijo, da je bila odločitev o gradnji plinskega omrežja pravilna. Leta 1978, ko je začel v naš plinovod pritekati sovjetski plin, smo z njim nadomestili 21.000 ton naftnih goriv, lani pa že več kot 540.000 ton tekočih goriv, kar je slabih 15 odst. vse energetske porabe Slovenije. Lani smo s plinom nadomestili 14.000 ton lahkega kurilnega olja, 380.000 ton srednjega kurilnega olja, 65.000 ton tekoče naftnega plina in 83.000 ton primarnega bencina.

Zemeljski plin ima pred tekočimi gorivi veliko prednost. Nabavni stroški so s prenosnimi stroški vred precej nižji, kot za tekoča goriva. Plina ne kupujemo z dolarji, ampak s prodajo blaga v Sovjetsko zvezo. Po letu 1985, ko naj bi k nam začelo pritekati tudi po 250 milijonov kubičnih metrov

DELEŽ JEDRSKE ENERGIJE V %

VOJAŠKI KOTIČEK

OSA Z NEBA

Helikopterji SA-341, ali kot jih imenujejo, gazele nezadržno osvajajo nebo tako pri nas, kot tudi drugje po svetu. Čeprav letijo že celih 10 let, niso prav nič izgubili na pomenu, še vedno imajo vrsto prednosti pred drugimi helikopterji te vrste. Ob koncu šestdesetih let je postala gazela osnovni lahki bojni helikopter pakta NATO in že na prvi mah so jih naročili kar 420. Gazelo odlikuje izredno izpopolnjena

plinska turbina, velika hitrost letenja, varnost, uporaba novih tehničnih dosežkov, preprosto vzdrževanje in poceni proizvodnja. Pri nas je nosilec proizvodnje in razvoja različic SA-341 kombinat kovinske in letalske industrije „Soko“ v Mostarju.

Popolnoma aerodinamično oblikovan trup, močan pogon in nova konstrukcija glavnega in repnega rotorja dajejo SA-341 odlične lastnosti tako za letenje na velikih višinah, kot pri visokih temperaturah. Prečejšnja hitrost križarjenja (240 do 260 km/h) omogoča gazeli učinkovito delovanje skupaj s težjimi helikopterji. Gazela ima izredno velik razpon hitrosti: od 55 km/h pri vzratnem letenju do 310 km/h pri progresivnem letu. Pri lahkem spuščanju doseže celo hitrost 358 km/h. Povprečna poraba goriva je med 120 in 156 litrov na uro, v rezervoarju je zaloge za 4 ure letenja, realno pa je gazela lahko v zraku 2 uri in 45 minut. Stalna izhodna moč motorja, ki ga Francozi izdelujejo v sodelovanju z Rolls-Roycem, je 440 kW. Gre za turbino, ki ima dvostopenjski kompresor. Motor ima pravzaprav moč 1240 kW, vendar jih 800 porabi za pogon turbokompresorja. Helikopter je skoraj v celoti izdelan iz plastičnih materialov z izjemo podvozja, lopatic repnega rotorja, motorja in

drugih agregatov. Celo trokraki rotor je iz plastike.

SA-341 uporablja različne vrste goriva. Osnovno gorivo je običajni kerozin, enako dobro pa lahko gazela leti z visokooktanskim ali nizkoktanskim bencinom. Leti celo na plinsko olje, seveda le izjemoma. Največja zunanja temperatura, ob kateri gazela še lahko leti, je plus 45°, najnižja pa minus 50° Celzija.

Gazela je eden redkih helikopterjev, ki ga lahko obremenimo s tolikšno težo, kot tehta helikopter sam – 850 kilogramov. Ker lahko rotor helikopterja prenese tudi visoke obremenitve, so mogoči vsi manevri, pri izpopoljenih manevrih celo akrobacije z ostrimi zakreti in pospeševanjem do 2,5 g.

Konstrukcija SA-341 kaže prizadevanja graditeljev, da bi zračno plovilo čim bolj poenostavili. To je v prvi vrsti pomembno zaradi vzdrževanja helikopterja, ki je pri tem tipu glede na uro letenja resnično minimalno. Prav vsi ležaji v helikopterju so neprodušni in ni potrebno nikakršno mazanje. Na helikopterju skoraj ni mesta, ki bi ga bilo treba mazati.

Gazela ima poleg običajnih naprav za pilotiranje in navigacijo ter instrumentov

motorja (avtohorizont, giromagnetni kompas, torkometer idr.) še radio višinomer, namerilno napravo APX-334, stabilizacijsko napravo (za protiklepni boj), fotografsko opremo, panoramski radar in drugo.

Gazelo imenujejo, ne brez razloga, „oso z neba“. Tank je dobil z njo dostojnega nasprotnika, pa ne samo tank, tudi druga oklopna sredstva. Gazela lahko uspešno sodeluje tudi v boju z oklopnimi enotami, z artilerijo, s plovnimi sredstvi, kakor tudi v boju z nasprotnikovimi helikopterji in letali, uporablja vodljive rakete zrak-zrak.

Na koncu naštejmo še nekaj inaič oborožitve, ki jo je moč namestiti na SA-341 gazela:

- 4 vodljivi izstrelki SS-11 v skupni teži 218 kg
- 4 vodljivi izstrelki SS-12 s skupno težo 227 kg
- 4 vodljivi izstrelki TOW ali HOT
- 4 vodljivi izstrelki tipa maljutka
- 2 lanserja z 18 ali 36 raketnimi zrni kalibra 37 ali 50 mm v skupni teži 188 kg
- mini top za bočno streljanje
- 2 mitraljeza kalibra 7,62 za streljanje v smeri letenja.

JE NAGRAJENA PROSTOVOLJNOST ŠE PROSTOVOLJNOST?

Protislovno je govoriti o volonterskem (prostovoljnem) opravljanju družbenih ali javnih funkcij, če za to „prostovoljci“ dobivajo denar. Za tako delo ne bi smelo biti plačila, vsaj denarnega ne. Toda ta pomislek zdrave pameti izgubi v vsakdanjem ravnanju sleherni veljavo. Pri nas je namreč vse več javnih in družbenih funkcij, ki so plačane, čeprav jih funkcionarji opravljajo volontersko. Denarne nagrade dobivajo neprofesionalni predstavniki ali sekretarji občinskih organizacij ZK, SZDL, mladine, borcev, predsedniki skupščin ali izvršilnih odborov v samoupravnih interesnih skupnostih, zborov v skupščinah. Plačevanje prostovoljnega dela se vse bolj širi tudi v druge organizacije in društva, krajevne skupnosti, menda celo v kurilne odbore, hišne svete in še kam. V Novem mestu je lani dobil neprofesionalni predsednik občinske Zveze prijateljev mladine nekaj čez 11 tisoč dinarjev vsakega pol leta. Okoli 17 tisoč dinarjev pa je to zvezo veljalo tudi nagrajevanje ljudi, ki so organizirali prireditve ob dedku Mrazu. Skratka, pri nas skoraj ni nikogar več, ki bi kaj naredil zastonj.

Toda pustimo dedka Mraza in pogledimo, kako je to urejeno pri nas z dogovori. Za dolensko regijo in seveda tudi ostale veljajo dogovori, ki so nastali na temelju republiškega dogovora, ta pa je začel veljati leta 1975, ko še ni bil sprejet zakon o združenem delu. Prav tako niti republiški niti regijski, še manj občinski, če sploh obstajajo, niso bili usklajeni z družbenim dogovorom o razporejanju dohodka iz leta 81. Družbeni pravobranilec samoupravljanja v novomeški občini Marjan Potrč je ob teh svojih mislih izrazil bojazn, da marsikje nimajo tudi pravilnikov, ki bi izhajali iz teh dogovorov. Toda dogovor velja in ga uporabljajo v vseh devetih občinah, kjer smo spraševali, po čem je volontersko politično delo. Vsote pa so kaj različne in vzbujajo dvome, ali dogovor sploh še opravlja svojo funkcijo.

RAZLIČNE NAGRADE ZA ENAK RANG

Ni mogoče reči, da se podpisniki družbenega dogovora o osnovah in merilih za določanje osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delegatov in voljenih ali imenovanih funkcionarjev ne bi držali. Nasprotno, nikjer ni bilo zaslediti, da bi kje izplačali več mesečnih povračil, kot določa 5. člen. V njem je namreč zapisano, da tak funkcionar lahko dobi 15 odst. osebnega dohodka, če bi isto funkcijo opravljal profesionalno. Prav tako ni bilo nikjer zaslediti, da bi kje izplačevali višje denarne nagrade, kot določa šesti člen, po katerem lahko tak funkcionar dobi na leto dva poprečna mesečna slovenska osebna dohodka, če ne izpolnjuje pogojev iz petega člena. Toda funkcionarji enakega ranga in podobnega dela dobivajo kaj različne denarne nagrade. To kaže, da v nekaterih okoljih dvomijo, ali je tako plačevanje političnega dela sploh potrebno. Marsikje se jim celo odrekajo. Tako v krški občini menijo, da mora biti delo v skupščinskih telesih ter v občinskem izvršnem svetu brezplačno in odraz politične in samoupravljalne zavesti. Ko so pred časom predvideli nagrade za vidnejše funkcionarje, so se jim ti odrekli, ker se niso hoteli dajati v zobe za nekaj dinarjev. Tako so nagrade ostale v občinski blagajni.

Lahko bi rekli, da se dogovora najbolj drže v občinskih družbenopolitičnih organizacijah. Večina volonterjev v ZK, SZDL, mladinski organizaciji in drugod prejema mesečno po 15 odst. osebnega dohodka, ki bi ga dobili, če bi to opravljali profesionalno. Nekaj je primerov letnih nagrad. V brežiški občini dobivata letno nagrado predsednik občinske organizacije ZK, ki je prejel 20 tisoč dinarjev, polovico te vsote sta dobila tudi podpredsednika občinskega sindikalnega sveta. Podobno je v kočevski in ribniški občini, kjer dajejo letne nagrade v višini, kot določa družbeni dogovor. V črnomaljski občini je izjema tudi predsednik občinske konference ZSMS, ki v nasprotju z ostalimi dobiva letno nagrado, a šele potem, ko preverijo njegovo delo. V novomeški občini je to urejeno različno. Redno mesečno povračilo v višini 20 odst. — tudi to dogovor dopušča, če obstajajo razlogi za to — dobiva predsednik občinske konference ZK. Največ nagrad pa so izplačali na sindikatih, kjer jih je prejelo 22 funkcionarjev. Te letne nagrade so se

gibale v razponu od 500 do 4600 dinarjev. V novomeški SZDL in ZSMS niso izplačevali nobenih nagrad.

„JUNAŠKI“ SIS ZA POŽARNO VARNOST

Še bolj pestro je v samoupravnih interesnih skupnostih. Največ dela in tudi največ nagrad imajo v „silih“ materialne proizvodnje. Najbolj bogati so v trebanjski občini, kjer dobiva predsednik izvršilnega odbora komunalne skupnosti po 4.700 dinarjev na mesec, sledita mu še volonterja iz stanovanjske skupnosti in kmetijske zemljiške skupnosti, ki prejmeta 2.600 oziroma 1.600 dinarjev na mesec. Druge dobivajo letne nagrade, ki pa so tudi različne višine.

Precej bolj obsežen je spisek „nagrajencev“ v novomeških „silih“ materialne proizvodnje. V novomeški občini menijo, da je delo v teh bolj angažirano, strokovno in zamudno. Po tej strani so se najbolj odrezali v SIS za požarno varnost, kjer so izplačali za 118.500 dinarjev letnih nagrad, katerih višina se je gibala v razponu od 6 tisoč do 12 tisoč dinarjev. Stavbna zemljiška skupnost je izplačala nagrade 15 ljudem, prejeli so od 500 do 8.500 dinarjev, tudi stanovanjska skupnost je za nagrade 11 ljudem odštela 54 tisoč dinarjev, trinajst funkcionarjev komunalne skupnosti si je razdelilo 34 tisoč dinarjev. V kmetijski zemljiški skupnosti je dobil 11 tisoč dinarjev samo predsednik izvršilnega odbora, medtem ko predsednik skupščine ni dobil nič, ker ni bil aktiven. Skupaj so razdelili nagrad za 24 milijonov starih dinarjev!

Častna izjema je prav gotovo predsednik skupščine stanovanjske skupnosti v ribniški občini, ki je to nalogo štiri leta opravljal popolnoma zastonj. Ribniška občina pa šteje med tiste v Sloveniji, ki imajo skoraj v celoti rešen stanovanjski problem.

V skupnosti družbenih dejavnosti so bili veliko skromnejši, če odštejemo predsednika kočevske kulturne skupnosti, ki je lani izkoristil celotno kvoto letne nagrade. Sicer pa so v brežiški občini izplačevali nagrade le v treh samoupravnih skupnostih. Predsednik skupščine zdravstvene skupnosti se je nagradi odrekal, tako da jo je dobil samo predsednik odbora za planiranje. Okoli 3 tisoč dinarjev sta dobila tudi predsednik skupščine in predsednik odbora za planiranje v skupnosti

socialnega skrbstva, v SIS za otroško varstvo sta približno enake vsote dobila dva funkcionarja, medtem ko sta se predsednika obeh zborov v skupščini kulturne skupnosti odrekla nagradam v korist lutkovne igrice za otroke. Tudi v metliški občini so bili bolj skromni: letne nagrade sta prejela le predsednika skupščin v zdravstveni skupnosti in skupnosti za pospeševanje kmetijstva. V sevniški občini je letno nagrado prejel le predsednik odbora za štipendiranje pri skupnosti za zaposlovanje, za druge lahko rečemo, da so prejeli skromnejše letne nagrade. Do sprememb je prišlo tudi v trebanjski občini, kjer so v prejšnjem mandatu še izplačevali mesečno nagrado predsedniku izvršilnega odbora občinske izobraževalne skupnosti, medtem ko zdaj predsednik skupščine, ki opravlja podobno funkcijo, ne prejema nič. Vendar se nagradi v višini 11 tisoč dinarjev ni odrekel predsednik kočevske skupščine zdravstvene skupnosti, čeprav je ta podobno kot trebanjska izobraževalna skupnost, v precejšnji izgubi.

Vse interesne skupnosti družbenih dejavnosti v novomeški občini so lani izplačale za 25 milijonov starih dinarjev nagrad, ki jih je prejelo okoli štirideset ljudi. V občinski zdravstveni skupnosti so dali nagrade 10 ljudem v poprečni višini 7 tisoč dinarjev, v izobraževalni skupnosti so za nagrade odšteli 45 tisoč dinarjev, v kulturni skupnosti je dobil predsednik skupščine 12.500 dinarjev, v skupnosti otroškega varstva so dobili nagrade štiri „vodilni“ delegati. Tudi v skupnostih socialnega skrbstva in varstva so izplačali od 2.500 do 9.000 dinarjev nagrad.

RAZLIČNE OBČINE RAZLIČNA MERILA

Seznam povračil za volontersko opravljanje funkcij v SIS je dolg in kaj raznolik. V celoti ga niti nima smisla objavljati, izbrani so samo najbolj značilni primeri, ki že sami po sebi govore, kako v nekaterih občinah cenijo delo neprofesionalnih funkcionarjev v SIS. Ob vsem tem se zastavlja vprašanje, ali je delo v samoupravnih skupnostih res tako raznoliko. Kako je mogoče, da v Novem mestu trdijo, kako odgovorno je delo v SIS materialne proizvodnje, medtem ko v brežiški občini niso izplačevali teh nagrad. Hkrati se človek sprašuje, kako to, da so izplačali toliko nagrad v novomeški skupnosti za požarno

varnost, ko je vendar znano, da v marsikaterem prostovoljnem gasilskem društvu nimajo niti najosnovnejše opreme. In če imajo ti funkcionarji toliko dela, je potem vprašanje, kaj delajo strokovne službe. Sploh pa se zdi vprašljivo nagrajevanje tega dela, ko verjetno — sestanke, ogleda, sprejeme in kdo bi vedel kaj še vse — opravijo ti volonterji kar med rednim delovnim časom. Verjetno je med njimi malo neposrednih proizvajalcev, ki bi težko zapuščali delo. itd.

V SKUPŠČINSKIH TELESIH ŠKROMNO

Veliko bolj skromni so v skupščinskih telesih. Omenili smo že krško občino, kjer teh nagrad sploh ne poznajo za občinske funkcionarje. Podobno je v sevniški občini, kjer teh nagrad ni, sicer pa so skoraj vsi po drugih občinah dobivali okoli 3 tisoč dinarjev, izjema je le trebanjska občina, kjer je podpredsednik občinske skupščine dobil 6 tisoč dinarjev letne nagrade, kar je po znanih podatkih največ. V ribniški občini čakajo, da bo poteklo eno leto mandata, pa še potem bodo delili nagrade po prizadevnosti.

Sicer so nagrade izplačevali takole: v črnomaljski občini so dobili po 3 tisoč dinarjev podpredsednik skupščine in vsi predsedniki zborov. Člani izvršnega sveta so dobili le rokavnike. Bolj radodarni so bili do zunanjih članov izvršnega sveta v metliški občini, kjer so jim dali 6 tisoč letne nagrade. Malo manj so dobili člani izvršnega sveta v kočevski občini. V metliški občini so se vsi skupščinski funkcionarji odrekli nagradam.

Čeprav nismo spraševali po sejinah in drugih nadomestilih, so znani podatki za trebanjsko občino. Tam so lani izplačali okoli 100 tisoč dinarjev za sejnine delegatov v občinski skupščini, za polovico več pa še v SIS. Druge, recimo v črnomaljski občini, nimajo sejin, saj jih dobijo le kmetje in delegati, ki se ukvarjajo z obrtjo.

Čeprav so te nagrade nizke in bistveno ne privedejo proračunov, pa tudi posamezni funkcionarji si ne morejo bistveno opomoči z njimi, je vendarle res, da je pri nas vse manj prostovoljnega dela. Tudi izvajanje delegatskega sistema in tam zašepa. Dogaja se namreč, da skupščine posameznih interesnih skupnosti niso sklepčne. Delegati, ki niso člani izvršilnih odborov ali predsedniki skupščin, po pravilu ne prejemajo nobenega denarja. In to se dogaja tudi v primerih, ko so vestni pri izpolnjevanju svojih dolžnosti. In kdo ve, če ni za vsem tem tudi kanček — ne zavisti — nezadovoljstva zaradi takega nagrajevanja vodilnih funkcij v SIS ali družbeno-političnih organizacijah in skupščinskih telesih. Na neki način pa s tem nagrajevanjem, kar smo že zapisali v enem izmed naših komentarjev, jemljemo veljavo resničnemu prostovoljnemu delu, ki ga je bilo v preteklosti veliko več in je bilo pogosto tudi bolj uspešno.

ALI NI MOGOČE PRAV NIČESAR NAREDITI ZASTONJ?

Iz nekaterih občin so prišle izjave, da so funkcionarji celo premalo plačani za ves trud, ki ga vlagajo v svč, politično delo. Toda ta trud so le seje in sestanki, obiski ter sprejemi. Ni pa izdelanih meril, s katerimi bi merili resnično kakovost dela. Kako je mogoče, da so kar trije funkcionarji v kočevski zdravstveni skupnosti dobili po 11 tisoč dinarjev, da ne govorimo o 11 milijonih starih dinarjev, ki so jih za nagrade odšteli v novomeški skupnosti za požarno varnost. Ali je bilo v tej skupnosti resnično več dela kot na primer v izobraževalni skupnosti?

Za konec se vprašajmo, ali pri nas resnično ni mogoče več čisto nič narediti zastonj. Ali pozabljamo na Kardeljevo misel, po kateri je pravica do samoupravljanja temelj vseh svoboščin in pravic delovnih ljudi v naši socialistični družbi? Ta pravica je nedotakljiva in nedotujljiva, samo da jo nekateri samo imajo, drugi si jo pa puste še plačati.

V akciji so sodelovali Andrej Bartelj, Mirjam Bezek, Zdenka Lindič-Dragaš, Pavel Perc, Joža Primc, Jožica Teppy, Alfred Želoznik ter Jože Simčič, ki je gradivo obdelal in pripravil za objavo.

ZAKONSKA SREČA PRED 100 LETI

samo od nje, ki oživlja in greje dom; mož na koncu koncev išče nekoga, ki se mu bo lahko potožil, ki bo razumel njegove misli in težnje, se zanje ogrel in jih sprejel; išče bitje, katerega srce in duša bosta z najživahnejšim razumevanjem spremljala vsak njegov korak.

Ne čakaj, da ti mož vse to pove. Povedal ali ne, on vse to dobro ve in tudi zahteva. Ko te

pogleda, takoj vidi, kako si oblečena: preprosto, čisto in z okusom, kot se spodobi tvojemu domu. Ponosen je na tvojo osebo, veseli ga, če se lepo giblješ, razborito govoriš in spretno izražaš. Hud pa je, če si neredna, brez okusa ter okorna pri delu in besedi. Verjemi mi, mož dobro ve, da ženska, ki preveč skrbi zase, premalo skrbi za druge. Naš mož ne pozablja, kakšna je bila žena,

kako je izgledala, ko je zjutraj sedla k zajtrku. In četudi pozabi eno jutro, ali lahko pozabi drugo, tretje, peto, stoto? Žena, otrok moj, ne živi s svojim možem samo dan ali dva, ampak deset tisoč dni in juter. Neupočesana in neurejena žena pri kavi podi moža od hiše.

Vendar možje niso vsi enaki. Vsem ni povšeč isto. Enemu je všeč to, drugemu drugo. Ne misli, da boš moža razveselila, če narediš nekaj, kar mu ni všeč. Možje vražje dobro vidijo, kar se dela in kako. Takoj bo zaznal, ali si pri svojem početju mislila na svojega moža ali na može sploh. Mož zelo dobro vidi, ali se trudiš, da bi ugodila prav njemu.

Žena svojega moža ne samo ljubi, ampak z njim tako rekoč diha v sto in sto malenkostih. S tem potrjuje, da svojega sodruga dobro pozna, da ga je proučila, da je dobro razumela njegove želje in težnje. Ko žena vse to zna, ko se je vsega tega naučila, ni samo gospodarica doma, ampak tudi ljubljena gospodarica srca svojega moža.

Moža ne dela srečnega sama stvar ali vrednost tistega, kar mu daješ, ampak tudi harmonija vsega tega. Važno je uganiti njegovo pogosto tiho, pogosto njemu samemu nejasno željo. To on čaka, tega se veseli, to naredi iz naše hiše dom sreče in pravega užitka.

In da mi do smrti ne boš pozabila, kar bom zdajle povedal: še nikoli nisem videl žene srečne drugače kot zaradi moža in nikoli moževe sreče brez dobre žene.

Uči in uči se! Spoznavaj samo sebe, proučuj svojega moža, trudi se zvedeti, kaj ga veseli, kaj mu je milo in kaj bo pripomoglo, da tvoj mož niti opazil ne bo, da si se postarala, in tudi tebi sami spoznanje, da se mladost izteka, ne bo vir žalosti in bolečine.

Mož po svoji naravi išče čas in mestece, kjer se bo po delu spočil, utrgal lep trenutek, dobil pravo plačilo za svoj trud in muko. Vse to mu daje dom. Dokler mož ne prekorači praga svojega doma, dela, pripada službi; ko ga prekorači, pripada domu, veseli se uživanja, ki ga čaka. Tu se začneja drugo življenje, ki ne traja dolgo, vendar je primerna in sladka nagrada za prejšnje muke. Takšne nagrade so človeku potrebne, krepe mu voljo in razveseljujejo srce.

Tako zakonski priročnik „Ženska doma in v družbi“ izpred 100 let. Povedati je še treba, da ne gre za kakšno ilegalno izdajo tedanjih zagrizenih samcev ali ženskomrznežev. Knjižica, za katero danes komaj verjamemo, da je lahko izšla, je dobila celo nagrado „Matice Hrvatske“.

Natanko pred 100 leti je izšla v Zagrebu knjižica Blaža Lorkovića „Ženska doma in v družbi“. Pisanje je bilo namenjeno dekletom na pragu matične dvorane, dajalo je poduke iz gospodinjstva, računovodstva, varčevanja, vzgoje otrok itd., skratka, kazalo je pot k tako imenovani pravi zakonski sreči. Ne manjka seveda tudi poglavje o ravnanju z možem. Ponatiskujemo ga bolj v zabavo kot razmislek, čeprav tudi slednji kljub stoletni razdalji ne bi bil čisto odveč, odvisno od tega, ali gledamo z ženskimi ali moškimi očmi.

„Naš mož ne ostane vedno tak, kot je bil. Menja se, razen v eni točki. Če najdeš to točko, gresta lahko zbogom lepota in mladost, saj ne moreta odnesti s seboj tistega, kar sta si pridobila. Zapomni si in nikoli ne pozabi: mož išče v gospodinjstvu, v ženi pa ženo. Mož išče v ženi bitje, ki ne samo da ga ljubi, ampak tudi razume. Mož želi, da ga ljubimo, da naše srce bije zanj, v enaki meri pa od nas pričakuje, da mu naša roka pogladi namršeno čelo, da v hiši vzdržujemo red, da živi ob njem živo bitje, ki izžareva blažen mir in spokojnost v hiši, v katero se vsak dan vrača po končanem delu; mož išče nekoga, ki bo vse te stvari obdal s tistim neizrekljivim čarom, ki obkroža žensko in prihaja

KRALJICA CVETJA IZ ČATEŠKIH VRTOV

V vlažnem in toplim podnebnju čateških rastlinjakov so se to zimo prvič razcveteli očarljivi cvetovi eksotičnih orhidej. Od novembra do konca februarja so jih natrgali 70 tisoč in do izteka marca jih bodo poslali v cvetličarne še deset tisoč.

„To je čas, ko cvetejo orhideje tudi v naravi, v tropskih predelih zemeljskih kontinentov, od koder so doma,“ je pojasnil vodja vrtnarje diplomirani inženir agronomije Roman Baškovič. Vendar rastline v zasteklenih gredah brežiške Agrarie niso prinesene naravnost iz njihove domovine. To so hibridi, selekcionirani iz naravnih vrst v vrt Evrope, v Holandiji. Za vsako sadiko so gojitelji odšteli po 3.500 dinarjev v devizah, vendar cvetje ta izdelek bogato poplača.

Orhideja je ena najzahtevnejših cvetnih kultur. Veliko pozornosti potrebuje in vrtnarji morajo imeti občutek za to, da je vlaga v rastlinjakih ravno prava, ne prevelika in ne prevelika. Največ občutka za pravo mero zahtevajo velikocvetne rastline, ki se v čateških vrtovih razcvetajo ta mesec. Imajo najmanj cvetov, do trideset v enem lončku, in so zato najdražje. Agraria goji zdaj tri vrste, različne po velikosti cvetov in po barvi. Mini orhideje dajo največ cvetov, do sto na lonček. So najcenejše, zato jih v cvetličarnah prodajajo kar po več skupaj v vejicah. Srednje velike vrste so naprodaj po 60, velike po 120 dinarjev en cvet.

Orhideje so letos močno popestrile ponudbo cvetja. Kupcem so se hitro priljubile tudi tam, kjer jih doslej niso poznali. Drage so samo na prvi pogled. Sorazmerno visoko ceno odtehta dolgotrajna svežina cveta. Pri normalni temperaturi vzdrži ta v vodi povprečno mesec dni.

Pri nas gojita orhideje samo še dve vrtnarski delovni organizaciji na Hrvaškem, to sta Žitnjak in Lipik. Težje zahtevni kulturi se sicer posvečajo le zasebniki, vendar tudi ti kupujejo sadike v tujini, ker jih v Jugoslaviji za sedaj še nihče ne vzgaja.

Začetni uspeh je za strokovnjake Agrarie velika spodbuda. Zaradi zimskega cvetenja jim lepo zapolnjujejo sezono, ko je na voljo najmanj vrtnic in cvetja nasploh. Izkušnje si agronomi s Čateža izmenjujejo z drugimi proizvajalci. Poleti bodo morali poskrbeti za hlajenje rastlinjakov, orhideje ne vzdržijo prevelike vročine. Trenutno jih gojijo na 600 kvadratnih metrih. Število lončkov nameravajo še pomnožiti. V

naslednjih letih bodo za te dragocene cvetove odstopili še 1200 kvadratnih metrov zastekljenih površin.

Orhideje so iz družine kukavičnic in botaniki ocenjujejo, da jih je na svetu blizu 20 tisoč vrst in 700 različnih rodov. Uspevajo od Arktike do Antarktike, največ pa jih je v tropskih in subtropskih delih sveta. Celo pri nas v Sloveniji jih je skoraj 60 vrst, seveda ne takih reprezentativnih, z velikimi, plemenitimi cvetovi. Naše kukavičnice rastejo na tleh, v tropskih predelih pa so večinoma visoko na drevju. Pravijo jim epifitske kukavičnice ali orhidaceje. Te se s svojimi koreninami zasidrjajo na deblih in vejah pragozdnega drevja, kjer hitro najdejo razpoke v drevesni skorji. Toda orhideje niso zajedalke. Hranijo se tako, da prestrezajo vodo iz bogatih zelenih krošenj. Deževnica jim prinaša za življenje potrebne mine-

ralne snovi z višjih vej. Za obdobje do naslednjega vodnega izobilja si orhideje navadno načrpajo zalogo, da lahko brez škode prebijejo vmesno sušo in vročino. Njihovi rezervoarji so bodisi mesnati ali z debelo usnjasto povrhnjico prekriti listi, skozi katere voda ne more takoj izhlapati.

Cvetovi kukavičnic, kamor sodijo tudi za naše oči tako privlačne orhideje, so zelo raznoliki. To pripisujejo njihovem prilagajanju na opravevanje z določenimi žuželkami. Po opravevalkah, ki so si jih izbrale za trosenje cvetnega prahu, ustvarjajo rastline take cvetove, da se žuželkam kar najbolj prilagajajo. Mnoge tropske kukavičnice pa se ne zadovoljijo samo s prilagodljivostjo oblike in velikosti cvetov, ampak privabljajo žuželke še na drug način. Tako nekatere od njih z vonjem po samici vznemirjajo samce žuželk in si tako zagotovijo obisk opravevalcev.

Orhideje bi že zdavnaj preplavile zemljo, če bi jih vzklilo toliko, kolikor je semen. Potem ne bi bile več najbolj cenjene in najdražje rože. Tako pa najčudovitejše med njimi celo izumirajo. To so predvsem nekatere vrste v Indoneziji in na Malaji. Iztrebljajo jih ljudje, ki ne pomislijo, kaj bo jutri. V lovu za prelestmi narave so nenasitni, tembolj, ker veljajo izredno lepi, veliki in redki cvetovi pravo premoženje.

Razmnoževanju orhidej, zlasti tistih, ki rastejo na drevju, narava ni naklonjena. Botaniki računajo, da dozori na eni rastlini tudi več kot tri in pol milijona semenc, ki včasih niso večja od prašnih delcev. Za vzkalitev si morajo najti prostor visoko v drevesnih krošnjah, v drobčenih razpokah skorje, kjer dobijo tudi potrebno vlogo. V knjigah o rastlinstvu zasledimo, da je orhideje iz semena prvi vzgojil francoski botanik Noel Bernard leta 1905. Pot do tega je bila zapletena, saj so se razile mlade rastlinice le tedaj, če si je utrla dostop vanje posebne vrste gliva. Bernard je to glivo umetno gojil in z njo okužil semena. Vrtnarji so sicer vzgojili prve orhideje že konec prejšnjega stoletja, vendar se jim je to posrečilo le tedaj, če so posejali seme poleg rastline, s katero so ga pobrali. Zakaj niso vedeli vse dotlej, dokler Bernard ni razvozal skrivnosti z glivo. Pozneje so vzgojo orhidej iz sadik še poenostavili. Glive so nadomestili z nekaterimi organskimi snovmi; z majhnim odstotkom sladkorja. Ta prelomnica je leta 1925. Šele tedaj je nastopil pravi čas za setev in za množično vzgojo vedno lepih in zaradi nadiha eksotičnosti vedno zaželenih cvetov.

JOŽICA TEPPEY

VEZ MED LEPIMI BESEDAMI IN RESNIČNIM KMETOVANJEM

Včasih je bilo tako, da je kmetijo prevzel prvorojeni sin. Dandanes je mlade tako in tako težko obdržati na zemlji, če pa staršem že uspe prepričati enega od otrok, je to večkrat najmlajši. Oče in mama Štruceljeva iz Gribelj pa sta že pred leti, ko so bili otroci še majhni, določila, da bo kmetijo prevzel srednji od njihovih devetih otrok. Da sta pravilno izbrala, pove že bežen pogled v sodoben velik hlev, v katerem se je prav tistega februarkega dne 35 glavam goveje živine pridružil še en telček. Tako je 37-letni Lojze Štrucelj eden največjih če ne kar največji zasebni živinorejec v Beli krajini.

„Seveda vsega dela na kmetiji ne bi zmožel sam. Kar se živine v hlevu tiče, v glavnem postori oče, tudi žena je pustila službo, kajti dela na kmetiji je vedno več kot preveč, pa še šest otrok imava,“ je Lojze začel svojo zanimivo pripoved, sem ter tja šegavo, v glavnem pa trezno razmišljanje o današnjem položaju kmeta pri nas. In kaj tak kmet, ko je Lojze Štrucelj pomeni za našo družbo, povedo tudi tile podatki: lani so Štruceljevi oddali 39.500 litrov mleka, priredili skoraj 10 ton žive teže goveje živine, deset 120-kilskih bekonov, poleg tega pa pridelajo povprečno še 10 ton krompirja na leto.

„Sedaj je v hlevu 12 krav za mlečno proizvodnjo, vendar nameravam to število povečati na 15, pet telic je za obnovo črede, ostalo pa so pitanci,“ je pripovedoval Lojze, ki pravi, da imata za to, kar je danes pri Štruceljevih, vse zasluge oče in pokojna mama. „Ate je bil vseskozi pameten in dober gospodar, mama pa skrbna in marljiva gospodinja. Ko sta se poročila, je bila ta kmetija ena manjših v Gribljah, danes pa meri 20 hektarjev, od tega je 9 ha obdelovalne zemlje, še 7 ha pa imamo v najemu od črnomaljske kmetijske družbe.“

Oče Štrucelj je bil med prvimi kmeti v Beli krajini, ki so se začeli usmerjati v proizvodnjo mleka. „Na začetku je bilo res težko, nobene mehanizacije nismo imeli. Po odsluženju vojaščini sem se nameraval odpraviti v Kanado, kjer imam dve sestri, da bi zaslužil toliko denarja, da bi lahko kupili traktor,“ se spominja Lojze. Vendar sta ga oče in mama pregovorila, da je ostal doma, saj sta se zavedala, da ga iz tujine ne bi bilo več nazaj. Pa so tudi brez „ameriškega“ denarja prišli do traktorja, kupili so ga skupaj s sorodnikom. Pred dobrimi desetimi leti so s pomočjo kredita

kmetijske zadruge zgradili nov hlev s dvajsetimi stojšči, čeprav so imeli takrat le šest krav. Deset let je trajalo, da so napolnili hlev, nakupili potrebne stroje, mlada zakonca pa sta poskrbela, da sta napolnila tudi hišo — za sedaj s šestimi otroki od devetih let do devetih mesecev. Saj res ne bi zgedalo, da bi v Štruceljevi hiši, ki je pokonci spravila devet otrok, skakal le en ali dva.

„Da, da, deset let smo ga rali in se marsičemu odpovedali, da imamo, kar imamo. Spominjam se, da sem šel s fanti na veselico pa tudi za dva deci nisem imel. Denar smo na kmetih težko

zaslužili. Jaz sem s traktorjem hodil orat okoli in kadar je bilo veliko dela, sem prišel ob dveh ponoči domov, ob petih zjutraj pa sem še topel traktor vžgal in delal naprej. Zato sem tudi znal centi denar.“

Tudi sedaj Lojze najraje dela s traktorjem, tega dela pa je res veliko, saj vsa krma za živino pridelajo doma, v glavnem je to silaža. „Povprečno posejemo s silažno koruzo sedem hektarjev: s treh hektarjev siliramo vse, s treh siliramo mlete šroke, en hektar pa imamo za suho zrnje. Poleg tega posejemo za živinsko krmo še hektar in pol

rži in prav toliko ovsu,“ je našel Lojze. Pri siliranju krme in večjih delih sploh priskoči na pomoč še Lojzetovih pet bratov, od katerih kar štirje živijo v domači vasi.

In kako je z zaslužkom? „Če bi računal tudi naše delo, bi mi ostalo manj kot znaša najnižji osebni dohodek delavca; pri tem pa je treba vedeti, da delavec dela osem ur, na kmetiji pa ni ure. Poleg tega delavec pride na delo le s svojimi rokami, mi pa smo vsi deset let trdo delali, da smo si kupili kmetijsko mehanizacijo. Če bi tisti denar vložili v obrt, bi imeli danes drugačen dohodek, pa sobote, nedelje in praznike bi imeli proste. Tako je imel delavec za novo leto šest dni praznikov, jaz sem pa tudi na novoletni dan šest ur delal v hlevu...“ Ne pozabi pa Lojze, ki je tudi delegat republiškega zbora združenega dela za področje kmetijstva, pohvaliti pomoč družbe pri kreditiranju razvoja zasebnega kmetijstva. „Kar se tiče posojil, smo tudi z našo črnomaljsko zadrugo zelo zadovoljni, še vedno pa trdim, da naša družba pre malo podpira usmerjene kmetije. Nerazumljivo je, da kmetu mleko plačajo manj kot tisto, ki ga dobijo iz družbenega posestva, pa tudi premije so za nas nižje. Žalostno je, da moramo kmetje od vsake vreče umetnega gnojila, ki je že tako strahotno drago, prispevati po deset starih jurjev za razširitev tovarne. Namesto, da bi družba kmetom sedaj, ko se toliko govori o večji pridelavi domače hrane, dajala podporo, regrese, pomoč, jim sega v žep. Povrh vsega je umetna gnojila težko dobiti, zlasti taka, ki jih potrebuješ. Pri nas potrebujemo okoli 15 ton umetnega gnojila na leto, to je 300 vreč, torej bom moral dati za razširitev tovarne tri stare milijone.“

Lojze seveda zaradi vsega tega ne bo pustil kmetije, ve pa, da bi šlo po njegovih stopinjah več mladih ljudi, če bi bila povezava med lepimi besedami in dejanskim stanjem v našem kmetijstvu na bolj trdnih nogah.

A. BARTELE

DOLENJSKA KMALU VARNA PRED TOČO?

Sodobni človek, če pustimo v nemar nespoznanje vojaške narave, je še najbolj nemočen pred naravnimi silami; predvsem vremenom. So pa načini, čeprav še vedno dokaj omejeni, da se vendarle lahko izogne vsaj nekaterim ujmam. Takšna je — sezona zanjo se pričena že spomladi — zloglasna toča.

Le ugibamo, kakšen davek bo v našem kmetijstvu terjala to leto. Vsem je še vedno pred očmi lansko razdejanje v bizeljskih vinogradih. V nekaj trenutkih je bilo škode za krepkih 300 milijonov (30 starih milijard). Prav ta ujma pa je hvalevredno pognala kolesje, da bodo naposled sodobno raketno obrambo proti toči organizirali tudi v osrednji Sloveniji.

Sedež iniciativnega odbora bodoče samoupravne interesne skupnosti za ta vprašanja (organiziranost naj bi bila opravljena do maja), ki naj bi razprostilala dežnik takšne obrambe kar nad 22 občin, je v Sevnici. V tem trenutku je pohvalno, da se odgovorni po naših občinah dobro odzivajo, ko je vsa zadeva nekako prenesena v bazo. Zakon je bil namreč sprejet že pred dvema letoma, protitočna obramba pa še vedno deluje le na Štajerskem. Ko so v Sevnici to zimo sprejeli pravcati vojni red za ustanovitev te skupnosti, so dali jasno vedeti, da ne želijo prepustiti nobene stvari naključju. (Primorci na primer imajo že zbranih 10 milijonov dinarjev za ravno tak sistem, ustavilo pa se jim je dvakrat: v Italiji ni ratificiran ustrezen sporazum, poleg tega pa imajo, naj se sliši še tako banalno, organizacijske težave, ker trenutno ne premorejo tajnika za ta vprašanja).

V letošnji sezoni naj bi poskusno branili celjsko območje. Te štiri občine, kjer je tudi glavnina slovenskega „deviznega“ hmelja (lani je bil vreden kar milijarde dolarjev), bo lahko sledil radar s sedanje lokacije na Žikaricah. Le-ta „vidi“ kajpak tudi dlje, vendar se ob tem porajajo še drugi problemi.

Pri brežiškem Slovinu namreč želijo, da bi že letos pred točo ubranili tudi okrog 800 hektarov vinogradov na Bizeljskem. Na ponovnem posvetu pri svetu občin celjske regije — sodelovali so

predstavniki vseh tamkajšnjih občin — je inž. Jože Rožkar, direktor republiškega Meteorološkega zavoda na naše vprašanje pojashil, kako je z razširitvijo letos branjenega območja tudi na Bizeljsko. Strokovnjaki morajo preveriti sposobnosti obstoječih radijskih zvez.

„Če bomo lahko vzpostavili zvezo iz Žikaric priti Brežicam s pomočjo releja v Celju, bo

zadeva stekla, morda pa bodo dobili dober signal celo neposredno iz Žikaric. Če pa to ne bo šlo, je rešitev edinole v postavitvi dodatnega repetitorja. Take naprave pa trenutno v Jugoslaviji ni, seveda je tudi ni mogoče na hitro uvoziti. Obstaja še tretja možnost: s kolegi iz Hrvaške bomo proučili možnost, da Bizeljsko začasno pokriva radar s Sljemena“, je dejal inž. Rožkar.

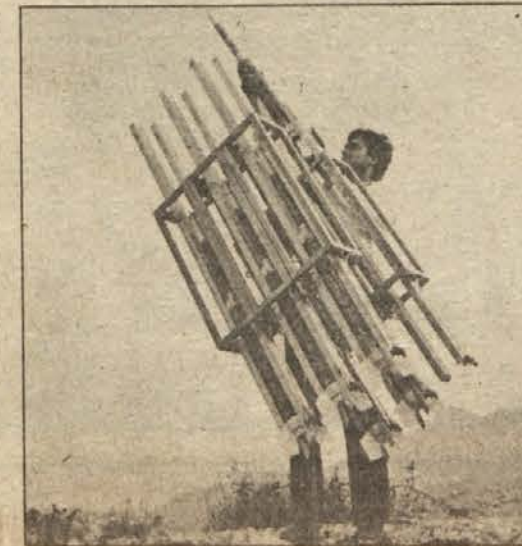
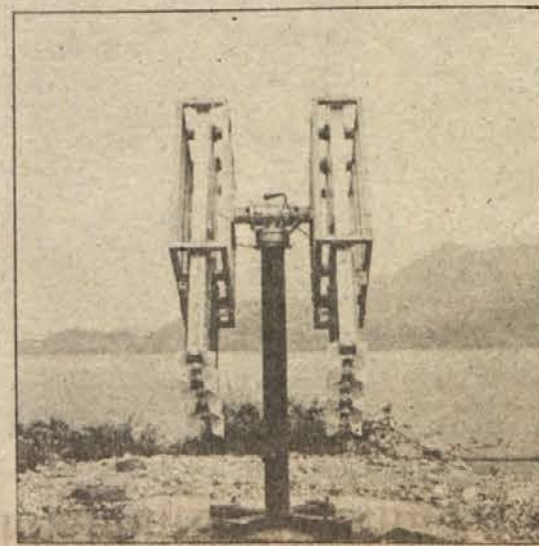
Jasno je tudi že, koliko bi to stalo. Okrog Bizeljskega bi bilo treba razpostaviti tri do štiri raketne rampe, s čimer bi po vsej verjetnosti lahko preprečili točo na dosti širšem območju. Če računamo po 50 raket na eno tako strelno mesto in nekaj večje razdalje zaradi prevozov, utegne to stati 3,3 milijona dinarjev izključno za funkcionalne stroške. Del same investicijske opreme za ta strelna mesta je namreč dolžan prispevati po črki zakona republiški proračun, kar bo veljalo dodatnih 800.000 dinarjev na strelno mesto. Če ob teh, sicer ne ravno skromnih stroških poudarimo, da je to vseeno skoraj desetkrat manj, kot je znašala lanska škoda zaradi toče, katere posledice bo mogoče čutiti še leta, je prednost takšnega obrambnega sistema več kot očitna.

Ker želijo prihodnje leto razprostrti to obrambo še na preostale občine — branjeno bo preostalo Posavje, Dolenjska in Bela krajina, le metliška občina naj bi bila zajeta le delno — je nujno, da tečejo priprave za to nalogo skladno. Član iniciativnega odbora bodoče samoupravne interesne skupnosti za obrambo pred točo z območne zavarovalne skupnosti Triglav v Novem mestu Stane Kastelic je že mnogo storil za poenotenje interesov te velike občine. Ravno tako so v Sevnici zadovoljni z aktivnostjo Jožeta Maljeviča, referenta za pospeševanje kmetijstva v Črnomlju, in kajpak Toneta Cerjaka iz brežiškega Slovina. Če bo sevnška skupnost letos prestala ognjeni krst na omenjenem celjskem, morda celo bizeljskem območju, vzporedno pa izpeljala vse potrebno za začetek obrambe na vsem območju, bo veliko narejenega.

Kljub jasnemu zakonu, ki govori o enotnem raketnem protitočnem sistemu, se nekateri kar ne morejo posloviti od nekakšne idilične obrambe z letali. Celu na posvetu konec februarja v Celju so nekateri navdušenci iz tega mesta in okolice zanesenjaško govorili tudi o takšnem sistemu zoper točo, za kar imajo tam celo iniciativni odbor. Naši meteorologi seveda svarijo pred poenostavljanji in nevarnostmi. Američani so pri takšnih poskusih razbili posebna vojaška letala. V Celju pa je nekdo omenjal celo floto jadranskih letal!

Pri obrambi pred točo je treba v najugodnejšem trenutku spraviti v zlovešči oblak ravno pravnjko količino srebrojodidovih par, sicer lahko točo celo naredimo! Ravno tega nam še manjka. Zato je kar prav, da je slovenska skupščina po zakonu strokovno plat obrambe poverila enemu naslovu, našemu osrednjemu meteorološkemu zavodu. Naposled bomo vsaj pri toči, če tega že nismo pri železnici in še čem, prišli do enotnega sistema.

A. ŽELEZNIK

PO ENA SMRT NA 100 KILOMETROV

tako, kakor živi, se nam ob zadnjih podatkih vsiljuje zaključki, na katere ne moremo biti ravno najbolj ponosni. Sicer pa pogledimo še izobrazbeni sestav povzročiteljev nezgod: največ je takih s končano osemletko (51,3 odst.), sledijo vozniki z nepopolno izobrazbo (23,5 odst.), s srednješolsko jih je 20,9, z visokošolsko 20,3 in višješolsko izobrazbo 1,9 odst. V vsem odgovarja tej tudi poklicna struktura. Največkrat so namreč v nesreče zapleteni delavci, obrtniki in kmeti. O kaznovanih politiki za storilce prometnih kaznivih dejanj je bilo že veliko izrečenega, predvsem pa se mnogi

ne strinjajo s tem, da so povzročitelji prometnih nezgod v sodnem postopku enaki ostalim delinkventom. V pravo se je pred časom pojavila zanimiva teorija o uporabi prostostne kazni za prometna kazniva dejanja, vendar so mnenja o njej zelo različna. Mnogi namreč menijo, da jo je bolje zamenjati s pogojno obsodbo ali denarno kaznijo, spet drugi pa kažejo na pozitivne izkušnje tovrstnih kazni v nekaterih državah. Vsekakor pa je povsem jasno, da rezultatov, ki jih je dala prostostna kazen v drugih državah in tudi pri nas, še zdaleč ne gre zanemarjati.

Poglejmo, kako so enote novomeškega temeljnega sodišča v letih 1978 - 1981 kaznovale povzročitelje prometnih nezgod. Najprej denarne kazni. Do 1.000 din kazni je moralo plačati 17 voznikov, 148 jih je bilo kaznovanih s plačilom do 3.000 din, 226 z denarno kaznijo do 6.000 din, 101 voznik je moral odšteti med 6.000 in 9.000 din, 43 jih je plačalo do 12.000 din, po 12 do 15 tisočakov je plačalo 21 šoferjev, 4 med 15.000 in 18.000 din, 10 jih je moralo odšteti 20 tisočakov, najgloblje pa sta morala v žep poseči tista voznika, ki sta plačala kazen preko 2 stara milijona.

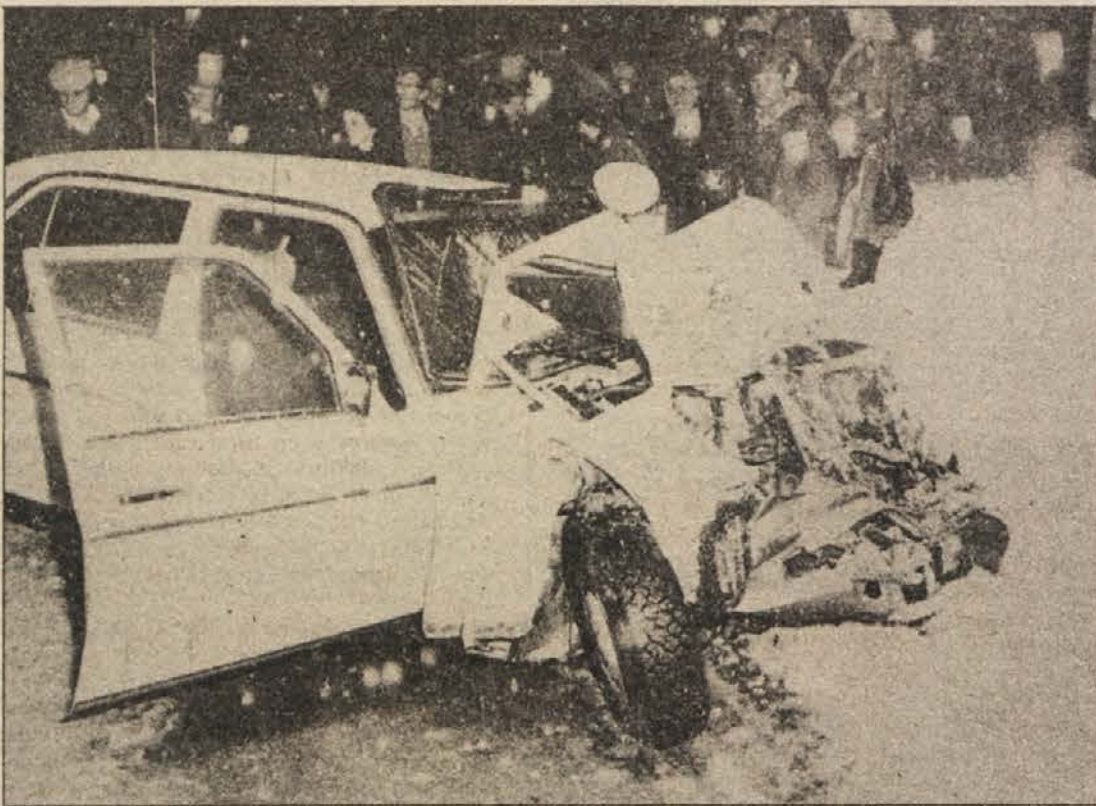
In kako je bilo z zapornimi kaznimi? Sodišče jih je izrekalo v trajanju od 3 mesecev do 2 let zaporov. Z zaporom do 3 mesecev je bilo kaznovanih 127 voznikov, kakšen mesec več je dobilo 67 povzročiteljev prometnih nezgod, do 10 mesecev zaporov si je prislužilo 32 voznikov, 8 jih je bilo kaznovanih z zaporom do 1 leta, 9 jih je dobilo še kakšen mesec kazni več, medtem ko je bila najdaljša kazen do dveh let izrečena štirim voznikom. Sodišče je poleg vseh teh kazni voznikom izrekalo tudi varnostne ukrepe prepovedi vožnje motornih vozil. Od tri in šest mesecev je bilo brez vozniškega dovoljenja 68 voznikov, 38-im so bili papirji odvzeti še za kak mesec več, 30 jih je dobilo prepoved vožnje za dobo 9 do 12 mesecev, do leta in pol je bilo brez vozniškega 21 šoferjev, 17 pa je bilo takih, ki niso smeli za volan dalj kot leto in pol.

Vsi ti podatki so se prejšnji mesec znašli tudi pred zboroma novomeške občinske skupščine, ki sta po daljši razpravi med sklepi zapisala tudi tole:

Vse organizacije in društva, dolžne spremljati promet, morajo s povečanim preventivnim delom in akcijami pripomoči k večji varnosti na cestah; v okviru sveta za preventivo naj se izobraževalne ustanove vključijo v akcijo za varnost in vzgojo otrok; organi sodstva naj nadaljujejo z dosedanjim kaznovanjem politiko; službe organov za notranje zadeve morajo poostreno ukrepati zoper vse kršitelje, predvsem tiste, ki sta jim pri srcu alkohol in hitra vožnja.

Če smo se doslej izgovarjali, da za kakšne temeljitejša akcije, ki bi naj pripeljale do večje varnosti na cestah, nismo imeli dovolj gradiva in podatkov, potem priznajmo vsaj, da takšni izgovori poslej nimajo več trdnih tal.

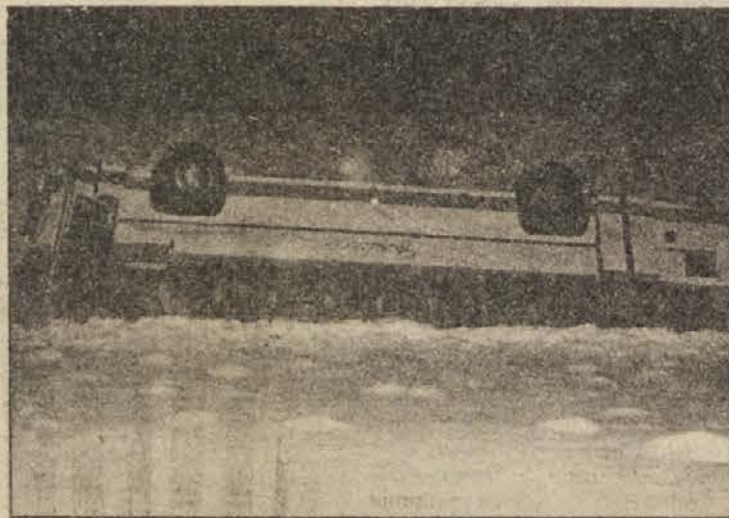
B. BUDJA

Če velja splošno priznано mnenje, da ceste zakrivijo praviloma le 6 odst. prometnih nezgod, je seveda dovolj jasno, da je najpogostejši krivec morije na naših cestah človek. Že v prejšnji številki smo omenili, da zahtevajo dolenske in posavske ceste letno na vsakih sto kilometrov eno življenje, kar je celo za evropske razmere visok odstotek.

V letih 1978-1981 je kar 362-krat počilo na naših cestah zaradi prevelike hitrosti. Ta številka predstavlja natanko eno tretjino vseh prometnih nezgod. Da Dolenci radi pijemo, je znano, le da se z maligani prevečkrat družimo tudi v avtu. Alkohol je namreč v zadnjih štirih letih zakrivil kar 212 nezgod, sledijo pa v 144 primerih nepravilno prehitovanje, neupoštevanje prednosti - 113-krat, medtem ko lahko ostalim vzrokom (kratka varnostna razdalja, utrujenost, vožnja po levi itd.) pripišemo 262 nesreč.

Še bolj kot vzroke je zanimivo pogledati povzročitelje nezgod. Bolj ali manj smo namreč vsi prepričani, da so največkrat krivci najtežjih prometnih nezgod tuji in zdomci. Podatki, ki jih je zbral Janaz Kramarič, govore povsem nasprotno. Naši državljani so na Dolenskem in Posavju zakrivil kar 87,5 odst. vseh nesreč, le 5,2 odst. pa tuji in 3,7 odst. zdomci. In če k temu prištetimo še najnovejšo ugotovitev strokovnjakov, da človek vozi pač

Pri starih Novomeščanib

DO ZADNJEGA KOMUNIST PO SRCU

Ko se je izučil, je bil nekaj mesecev pri novomeškem Windscherju za pomočnika, a po nekaj mesecih je službo pustil. Preživljal se je kot gozdni delavec, v sezoni pa je po domovih kral prašiče in delal koline. Dve sezoni je bil tudi kopalški strežnik v Toplicah, in ker je ponoči bil še za čuvaja, je takrat kar dobro zaslužil. Potem ga je čakala vojaščina, bil je v mornarici. Potem je šel k sestri v Beograd, upajoč, da bo dobil zaposlitev, a ni bilo nič. Tam je spoznal človeka, ki mu je priskrbel delo v tovarni salam v Veliki Kikindi. Ostal je v Banatu do leta 1929, potem pa si je zaželel domačih krajev in se je vrnil.

„Nisem mislil ostati v Toplicah. Ker pa sem bil že prej navdušen pevec in tudi tamburaš, so me fantje nagovorili, da sem ostal. Tudi službo sem dobil v stričevi mesariji, čeprav je že prišla v druge roke, vendar spet k žlahti. Spoznal sem tudi dekle, se poročil in tako ostal. Zame je bilo usodno bivanje v Beogradu, čeprav kratkotrajno.

S svakom keramičarjem sem bil večkrat v družbi delavcev, ki so bili sindikalno organizirani in simpatizerji komunizma. In tudi v Kikindi sem imel pajdaša Srba, ki je prišel iz ruskega ujetništva in je bil navdušen komunist. Kar požirali smo njegove pripovedi. Nekega večera nas je delavec zaneslo v mesto, na trgu pa so ravno proslavljali šestojanuarsko diktaturo. Vpili so „živio“, igrala je himna, mi pa se nismo hoteli odkriti. Žandarji so hitro navalili na nas, nam zbijali kape z glav in ob tistih prvih udarcih, ki sem jih prestregel, sem se zaklel, da buržoaziji ne bom ostal dolžan batin. Tako sem po prihodu v Toplice takoj navezal stike z delavci na žagi v Soteski, z gozdnimi delavci, vajenci in pomočniki, ki so bili vsi izkoriščani. Pri takem sestajanju z delavci me je opazil študent Jože Šegedin, mi povedal, da sodeluje v Novem mestu v marksističnem krožku, in mi prinašal literaturo. Pri meni doma sva študirala, pridobivala še druge. Leta 1933 pa je prišel v Novo mesto inž. Jože Germ iz

Češke, zelo poživil delo Svobode. S Šegedinom sta večkrat prihajala v Toplice in smo stikali glave. Medtem se je vrnil od vojakov tudi Novomeščan Srečo Preželj, navdušen svobodaš, in začeli smo s predavanji. Na prvem sestanku okrožnega komiteja KP sem bil leta 1934 nad cesto v grmovju pri vasi Srebrniče. Prišli so: Srečo Preželj, Tone Bele, takrat študent, Franci Lakner, tiskar, Bogo Jurišević, delavec, obrtnik Tone Pirnar z Broda in jaz. Takrat so priporočali povezavo s Šentjernežčani, kjer je bil tudi že razvit podoben revolucionarni krog.“

S takimi podrobnostmi lahko danes Rudolf Zupanc postreže, ne da bi okleval z besedo. Očitno je vse to v mislih že tisočkrat podživiljal. Čez 500 strani ima napisanih, zato je jasno, da v časopisni predstavitvi človeka ni mogoče zajeti vsega, kar ve in kar je povedal.

Zraven je bil, ko so se dogovorili za štrajk v Povhovi tovarni, navezal je stike s Šentjernežčani, predvsem Pirkoviči, organiziral v Mokrem polju in Straži partijsko celico, sodeloval z revolucionarji na Ajdovcu, takoj pritegnil v delo Jožeta Slaka iz Dobrniča, ko se je vrnil iz Sremske Mitrovice. In tako naprej. Zahajal je v Ljubljano k Ladu Kozaku, dopisoval v Ljudsko pravico, vsa leta pa kar požiral komunistično literaturo. Še dandanes se spominja piscev in člankov, ki jih je prebral pred petdesetimi leti. Naročen je bil na Književnost in Sodobnost, s pomočjo Lada Kozaka pa je dobil tudi vso literaturo Marxa in Engelsa. Z ženo, ki je v vsem podpirala moža in tudi sama vneto sodelovala predvsem pri organizaciji naprednega ženskega gibanja, sta ostala tovariša in močno navezana drug na drugega vse do njene smrti pred sedmimi leti. Otroci so odrasli, imajo poklice, zdaj ima Rudolf Zupanc sedem vnukov in dva pravnuka. Biva sicer v domu za starejše, ampak očitno ni osamljen. Med najinim sicer večurnim pogovorom so si obiski domačih in drugih kar podajali kljuge.

Ne glede na to, da danes Rudolf Zupanc uradno ne nosi rdeče knjižice, je ostal komunist. „Bil sem nekajkrat izključen iz partije, a sam ne vem zakaj, pa so me spet vabili na sestanke, in to se je ponavljalo od predvojnih let.

„Rekel pa je, da do zadnjega diha ne bo prenehal biti komunist po srcu. In kaj je po njegovem današnja naloga komunistov? „Bistvo je v tem, da delaš s prepričanjem, da si avantgarda, da iskreno in zavzeto deluješ pri utrjevanju samoupravnega družbenega reda. Rekel pa sem iskreno, ne zaradi plače ali položaja...“

RIA BAČER

Rudolf Zupanc sicer ni med najstarejšimi krajanji Novega mesta, saj mu teče šele 78. leto, je pa zagotovo eden najstarejših komunistov. Že takrat, ko se mnogi današnji članki ZK z več kot 15-letnim partijskim stažem še rodili niso, je bil on revolucionar. Še danes, ko bolehen večinoma leži v šmihelskem domu za starejše, hrani neverjeten spomin z vsemi podrobnostmi in datumi, imeni in dogodki iz časov, ko je več kot deset let pred zadnjo vojno partija začela dobivati somišljenike na Dolenskem.

Hrani več debelih map zapiskov in nič kolikokrat je po lastnih besedah že pripovedoval spomine raznim ljudem, pa je bil domala vselej razočaran, kar je potem prišlo v javnost. Očitno je danes Rudolf Zupanc zagrenjen, ne samo zaradi bolezni in bolehnosti, ki ga spremlja še iz časov, ko je bil v najboljših letih. Živiljenje ga je teplo od malega.

„Rodil sem se v Doč. Toplicah v družini krojača s petimi otroki, od katerih smo štirje odrasli in od teh sem danes samo jaz še živ. Reveži smo bili. Rad sem hodil v šolo, dobro sem se učil, toda čeprav so učitelji starše nagovarjali, naj me dajo naprej v šole, oče za take nasvete ni imel ne posluha in ne denarja. Ker je bil moj stric mesar in brez otrok, so me doma pravzaprav prisilili, da sem se šel učiti za mesarja, čeprav do tega poklica nikdar nisem čutil veselja. Če bi že moral v uk, bi bil rad postal vsaj mizar, da bi lahko oblikoval izdelke, da bi se videlo, kaj naredim. Tako pa, mesar...“

Kaj vse je doživel, preden je leta 1934 s tastovo pomočjo lahko odprl svojo mesarijo! Pot revnega proletarca, ki na svoji koži čuti zkoriščanje takratne buržoazije in vladajočega režima, je bila zanj okoliščina, ki ga je potisnila v napredno delavsko gibanje.

obzorja

iz izložbe

prebrali smo

mrtvaški ples

Prej ali slej se človek s čustvi in mislijo dotakne svojega neizogibnega konca — smrti in kolikor globlje doživlja življenje, globlje in dlje prodre tudi v temačno skrivnost konca. Literatura je polna izpovedi raznih pesnikov o naravi tega neizprosne pojave in o čustvih, ki jih povzročajo v občutljivih in razmišljajočih posameznikih. Slovenska literatura, ki je stara komaj poldrugo stoletje, če jo gledamo s strožjimi očmi, šteje veliko pesnikov, ki so se v svoji poeziji ukvarjali s premišljanjem o smrti. Morda jih je sorazmerno celo veliko več kot v drugih literaturah, zato je pravzaprav čudno, da se ni že prej nihče lotil obdelave te plati slovenskega pesništva. No, na policah knjigarn imamo zdaj knjigo „Mrtvaški ples“, ki je v svojem jedru nekakšna antologija slovenskih smrtnih verzov. Napisal jo je Josip Vidmar, izdala pa Državna založba Slovenije.

Vidmar je knjigo zasnoval kot osebno pripoved, v katero je zajel pregled razmišljanj o smrti 46 slovenskih pesnikov. Pripoved začena z osebno izkušnjo, ko se je prebudil po operaciji iz narkoze in doživel nekakšno vstajenje zavesti in nebitja. Dotaknila se ga je misel na smrt, vendar brez strahu ali duševne muke. Ves čas okrevanja so mu misli kar naprej uhajale k smrti; pred morečo monotonostjo teh premišljanj se je zatekel k literaturi oziroma k tistemu delu pesništva, ki govori o koncu življenja. In nato skozi pretežni del knjige avtor stopa po poti od Prešerna do sodobnih slovenskih pesnikov ter išče pri njih, kaj so dognali o smrti. Seveda ostaja Vidmar tudi v tem pregledu kritik; pesnike kleno in jedrnato ocenjuje, pri tem pa mu kot kriterij za ocenjevanje smrtnih izjav v poeziji služi „jasna zavest o smrti kot o koncu slehernega življenja“. Bolj ko je iskrena, zavedna in obsežna (ne omejena zgolj na konec osebne jaza), višje postavlja Vidmar njenega ustvarjalca. Medtem ko za naše klasike avtor še najde

besede pohvale, pa postaja vse ostrejši, čim bliže je sodobnemu pesništvu. Prelomi se že pri Balantiču, v katerega verzih o smrti ne najde „nič človeško pomembnega in še manj pesniško zrelega ali celo pretresljivega“ (vprašanje je torej, čemu ga sploh razmeroma obsežno omejnjal), neprijaznih besed pa je še do večine sodobnih pesnikov z nekaj poudarjenimi izjemami, kot sta E. Fritz in S. Makarovičeva, ki stojita na koncu Vidmarjevega mrtvaškega plesa.

Zaključni del knjige predstavlja premislek o smislu, ki naj bi presegal posameznikovo

smrt. Vidmar ugotavlja, da v današnjem času, ko človeštvu zaradi nakopičenega orožja grozi vesoljni samomor (tu je čudno naiven v oceni odgovornosti vodstva Sovjetske zveze), ni mogoče zanesljivo postaviti niti preseganja posameznika v človeštvu. Sprašuje: „Kaj lahko mislečemu človeku ostane namesto človeštva... če ta njegov smisel ni več neuničljiv, temveč postaja neka slučajna skupnost, ki jo lahko uniči njena lastna volja?“ Odgovor je znan, lahko bi zapisali vidmarjanski. Človek mora bolj in bolj „zaupati samo svojemu notrajnemu glasu, ki je drobec velikega, skupnega človeškega vzgona.“ Ta glas vodi človeštvo že od nekdaj, zato „moramo ne samo upati v njegovo zmago tudi posledaj in z vsjo zavestjo in z vsem življenjem skušati prispevati k njegovi zmagi v velikem spopadu, v usodni odločitvi človeštva med pametjo in smrtjo...“ Vidmar še vedno „boječe veruje“ v zmago človeške pameti, zato ji je moralno zavezan „pomagati z ljubeznijo in blago voljo“, kar naj bi veljalo za vsakega človeka.

Drobna, a bogata knjižica (nesramno draga!) je vredna ne samo enkratnega branja, četudi se prav z vsem, kar je v nji zapisal slovenski kritik in mislec, ni mogoče strinjati.

M. MARKELJ

knjige

romanika v sloveniji

„Zadnikarjeva knjiga pomeni za zdaj zadnjo besedo, ki jo lahko izrečemo o našem najstarejšem ohranjenem stavbarstvu.“ To priznanje E. Cevca je namenjeno obsežnemu delu „Romanika v Sloveniji“ (s podnaslovom Tipologija in morfologija sakralne arhitekture je izšlo pri Državni založbi Slovenije), v katerem je dr. Marijan Zadnikar razgrnil domala vse vedenje o najstarejšem poglavju iz slovenske umetnostne zgodovine. To vedenje temelji na večdesetletnih raziskavah, plod teh je sedem Zadnikarjevih, romaniki posvečenih knjig, pričujoča osma pa zaokrožuje (na osnovi spomeniško in arhivsko ohranjenih pričevanj) strokovnjakove poglede na romansko sakralno stavbarstvo na Slovenskem.

Bogato ilustrirana, z izčrpnimi opombami in potrebnimi kazali opremljena knjiga je razdeljena na več vsebinskih sklopov. Uvodoma je Zadnikar povzel dosedanje znanje in pisanje o slovenski romaniki, za izhodišče svojih nadaljnjih obravnav je romaniki določil časovni in prostorski okvir, nakazal razločke med arhitekturo in stavbarstvom, popisal lego in okolje obdelanih spomenikov, izluščil nekaj njihovih patrocinj, na kratko je označil tudi različne načine gradnje pa poglavite stavne člene, značilne za romaniko, in še kaj.

Zatem knjiga ob redkih ohranjenih spomenikih prikaže čas pred romanskim slogom, nato sledi obdelava redovne arhitekture (ločeno glede na meniške redde) in drugega, najštevilnejšega spomeniškega gradiva. Razčlemba slednjega (naj omenimo, da je med okoli dvesto obravnavanih blizu šestdeset dolenskih sakralnih spomenikov) se ravna po tipološkem načelu, tako Zadnikar po skupinah obdela triladijske in enoladijske cerkve (s polkrožno

Pri Cankarjevi založbi je izšla preko 600 strani obsegajoča knjiga „Rihard Jakopič“, ki jo je napisal lani umrlj pesnik in pisatelj Anton Podbevšek. Podbevšek je bil dolgoletni prijatelj našega svetovno znanega slikarja; z Jakopičem je drugoval od leta 1920 do njegove smrti 1943. Ves čas si je zapisoval, kar mu je veliki umetnik pripovedoval o sebi, o svojem življenju in delu, o prijateljih in drugih slikarjih, o pogledih na umetnost, slovenski narod in z njim povezano slovensko umetnost ter na življenje sploh. Tako se je nabrala lepa kopica zapiskov, ki jim je Podbevšek pridružil še številne skrbno zbrane dokumente. Iz vsega tega obsežnega gradiva je nastal svojevrsten dokument o velikem slovenskem impresionistu, ki je letos izšel v vsem dostopni knjižni obliki.

Čeprav ne moremo zapisati, da je knjiga zelo bralna, saj predstavljajo ponatisi številnih dokumentov precejšen del knjige in je po tej plati bolj suhoparna, bo kljub temu za prenekaterga bralca zelo zanimiva. Podbevšek je namreč v nji zbral tudi precej takega gradiva, ki Jakopičevo osebnost in delo osvetljuje na doslej manj poznan način, pa naj gre za obširno razjasnitev njegove stalne bolezni (epilepsije), ki je nedvomno odigrala svoj delež v Jakopičevi ustvarjalnosti, ali visoko osebno moralno opredeljenost ter tudi takšno praktično ravnanje, ki jasno govori, da moraš biti najprej velik kot človek, če hočeš postati velik tudi kot umetnik.

V knjigi Podbevšek odpira tudi vprašanja, ki so po svoje živa še dandanašnji: predvsem gre za odnos, ki ga ima javnost do umetnikovega dela in umetnikov samih. Pretresljivo je podoba mizerije, v kakršni so živeli Jakopič in njegovi slikarski sopotniki Jama in Grohar. Pretresljivo je prebrati, da so vsej zaplankanosti in podcenjevanju navkljub toliko dragoce-

nega naredili in ohranili globok in pristen odnos do mačehovske domovine. Nasploh je ena od vrednosti Podbevškove knjige v tem, da razgrinja Jakopičeve odnose do ostalih slovenskih impresionistov in preko tega orisuje dolo in osebnosti teh umetnikov.

O Jakopiču bi se seveda dalo napisati mikavnejšo knjigo, morda se bo kdaj kdo lotil te zahtevne, a lepe naloge; kdor koli bo s tem namenom prijel pero v roke, pa ne bo mogel mimo pomembnega Podbevškovega prispevka.

M. MARKELJ

zgodovina poljske

S strani časopisov po svetu že dolga leta ne zginajo popisi dogajanj, ki do temeljev pretresajo zdajšnjo Poljsko. Tamkajšnja velika družbena trenja, ki so zaostrila mednarodne odnose in so hkrati huda grožnja svetovnemu miru, so deležna pozornosti tudi na Slovenskem. Temu primerna bo morebiti odzivnost knjige, ki resda ne raziskuje ali pojasnjuje ozadja poljske družbene drame, zato ja omogoča tolikanj podrobnejše in celovito seznanjanje z zgodovino Poljske od začetka njene državnosti v 10. stoletju do zore 1. septembra 1939; vojna leta so nato prikazana le v grobih črtah, povojnih desetletjih pa knjiga „Zgodovina Poljske“ (spisali so jo A. Gieysztor, S. Kieniewicz, E. Rostworowski, J. Tazbir in H. Wereszycki, za izid pri Državni založbi Slovenije pa prevedla Rozka Štefanova in Niko Jež) ne obravnava.

Poznavalci posameznih razvojnih obdobj poljskega naroda in države so knjigo sestavili v

D. R.

glavem za tuje bralstvo, slovenska izdaja se v mnogočem navezuje na francosko izpred ducata let. Delo nazorno razčlenjuje dvige in padce Poljske skozi stoletja, podaja podobo vojaških, političnih, kulturnih in drugih dogodkov znotraj spreminjajočih se meja poljske države. Bralcu ni težko izluščiti dejstev, ki opredeljujejo poljski prispevek pri tvorbi evropske zgodovine, hkrati so dovolj razvidne tudi le Poljski lastne posebnosti. Vse to kajpak ni obdelano samo s političnega ali gospodarskega vidika, temveč prinaša knjiga obilo podatkov s področja arheologije, entologije, sociologije, umetnostne in literarne zgodovine, ne nazadnje je prikazan še poljski delež

pri razvoju evropske znanosti. Nasploh za Poljsko velja tale ugotovitev iz uvoda: „Bila je velesila v svetovnem merilu in bila je tudi izbrisana s političnega zemljevida sveta. V posameznih razdobjih je uživala v svetu velikansko popularnost, bila pa je tudi popolnoma pozabljena.“

Pri knjigah, kakršna je pričujoča, je za živ stik z bralstvom odločilnega pomena to, ali so pisci zapletene sklope zgodovinskih dejstev znali med seboj povezati dovolj pregledno in jil popisati poljudno. S te plati j „Zgodovina Poljske“ zgledu delo, besedilo dopolnjuje precej slikovnega gradiva in zemljepisnih risb, pred stvarnim ir imenskim kazalom pa je za bolj zvedave na voljo še seznam zgodovinskih knjig, ki celovito ali po posameznih obdobjih ir področjih obravnavajo poljsko zgodovino.

P. P.

D. R.

umetnine bodo na ogled

Dragoceni so pomniki iz preteklosti, ki zgovorno pričajo o stopnji splošne in kulturne razvitosti naroda. Tega so se v

Krškem docela zavedali pred leti, ko so se pripravljali na praznovanje 500-letnice mestnic pravic.

„Širok program obnove in reševanja tistega, kar je že bilo na poti propadanja, se je sprva kazal v tem, da smo več starejšim zgradbam dali novo preobleko. Žal pa čas niti denar nista dopuščala, da bi se lahko posvetili vsem pomembnejšim starejšim zgradbam. V letu 1980 smo se vendarle začeli pogovarjati o možnosti obnove kapucinskega samostana v Krškem in umetnin, ki jih hrani,“ pripoveduje predsednik odbora za obnovo dela kapucinskega samostana Slavko Šribar.

Že prve ocene so pokazale, da je v zbirki samostana večina slik neprecenljive umetniške vrednosti, a so potrebovale temeljito restavratorjevo roko, da bi slikam povrnila prvotno umetniško zgovornost. Pogovori s provincialatom slovenskih kapucinov v Ljubljani in krškim samostanom so obradili sadove. Slovenski kapucini so bili pripravljani, da predajo v upravljanje del samostanskega prostora, čudovito baročno kapucinsko knjižnico ter slike in kipe, ki

trenutno niso služili bogoslužnim namenom.

„Občinska skupščina Krško, kulturna in krajevna skupnost pa Valvasorjeva knjižnica so se dejavno vključile v dogovarjanje o usodi umetnin in načinu prenosa upravljanja na kulturno skupnost in Valvasorjevo knjižnico. Podpisali smo dogovor in se obvezali, da obnovimo prevzeti del poslopja, restavriramo umetnine in uredimo baročno kapucinsko knjižnico. Hkrati smo si ogledali, v kakšnem stanju so podobne umetnine v župniščih in cerkvah Krškega in Leskoveca. Tudi te smo sklenili zavarovati pred propadom in jih predstaviti javnosti,“ razlaga Šribar.

Kulturna skupnost je bila deležna strokovne pomoči priznanih slovenskih strokovnjakov Emilijana Cevca, Ivana Sedeja, Ivana Stoparja, veliko pa je bilo seveda odvisno od restavratorja, konservatorja — specialista Viktorja Povšeta, ki je ne le pregledal umetnine, marveč naj bi jim povrnil prvotni sijaj.

Tihe želje krajanov so bile delno uresničene lani, ko so pokazali javnosti prvih dvanajst slik. Nestor slovenskih

knjižničarjev Jaro Dolar je prevzel strokovno obdelavo baročne knjižnice, ki se ponaša z letnico 1640; je v izvorni postavitvi in prvotnem prostoru. Vnetemu delu prof. Dolarja je ves čas stala ob strani v okviru svojih možnosti Valvasorjeva knjižnica, ki je med drugim skrbno popisala okrog 2000 knjig, od katerih je nekaj pravih redkosti iz 16. stoletja.

„Zasnovali smo koncept razvoja bodočega kulturnega žarišča v osrčju starega mestnega jedra ob osrednjem parku, spominskem parku zaslužnih mož in mavzoleju zakoncev Kočevar, ki sta svoje bogastvo razdala mestu in meščanom,“ je dejal Šribar. Ob letošnjem krajevnem prazniku krške krajevne skupnosti sredi junija bodo predstavili v kapucinskem samostanu še preostala dela, ki jih oživlja spretna umetniška roka prof. Povšeta. V kapucinskem samostanu bo tako sklenjen opus umetnin samostana, precej dela bo še s tistimi iz okolice mesta pa tudi z dokončno ureditvijo baročne knjižnice kot bisera celotne kulturne dediščine Krškega.

REZKA JE ŠE TRLA LAN

Bili so časi, ko je tudi dolenska pokrajina tekmovala s Finsko, deželo tisočerih jezer. Ob kraju pomladi in v začetku poletja je med blagimi dolenskimi griči v vetru valovilo nešteto jezer, ki so se s svojo svetlo modrino spogledovala z jasnimi dolenskimi nebom. Kmečki gospodarji, ki so ob nedeljskih popoldnevih z bližnjih goric s pogledom ocenjevali ta čudovita jezerca, so v mislih zadovoljno preštevali vatre in litre platna in semena, ki jim jih bodo dala, manj zadovoljno pa so se po tej sinjini pasle oči njihovih žena, saj so v njih videli mnogo ur, dni in noči trdega dela, preden bodo ta, v poletni vročini valujoča modra jezerca na zimo varno spravljena v domačih skrinjah.

Posevki lanu so bili v svojem modrem cvetenju kaj prijetni za oko in res je škoda, da se je ta barva umaknila z bogate palete barv, ki nam jo ponuja cvetoča dolenska pokrajina. Napredek je prinesel nove tkanine, nove stroje, nove navade, in lan, ki se s svojim zahtevnim načinom pridelovanja in obdelovanja nikakor ni mogel prilagoditi modernemu načinu življenja, se je moral posloviti.

Rezka Turk ali po domače Miklavčičeva mama iz Gornjega Maharovca pri Šentjerneju dobro razume, zakaj mladih ni več volja, da bi se ubadali s pridelovanjem lana: „Včasih smo ga imeli pri nas veliko in vsega smo morali pospraviti in predelati na roke. Veliko dela je bilo s tem in mnogo rok je bilo potrebnih. Sedaj, ko rjuhe in drugo blago laže kupijo v trgovini, ni več potrebe, da bi se toliko mučili, kot smo se mi nekdaj.“

Rezka je bila doma iz Grobelj. Pred nekaj manj kot petdesetimi leti se je primožila v Maharovec k vdovcu Francu Turku, ki je že imel tri svoje otroke. Žena mu je umrla, ko je rodila Franca, ki je sedaj gospodar na kmetiji. Tudi Rezka je rodila tri otroke in vsi, tisti iz prvega zakona in tisti iz drugega so se lepo razumeli med seboj. Zato pa se je morala Rezka toliko bolj pomujati, da je vse nahranila in oblekla. Podnevi je bila kmetica, zvečer in ponoči, ko so drugi počivali, pa je sedla k šivalnemu stroju. Tako je oblekla domače in sosedje pa še kak meter blaga je zaslužila, da ni bilo treba vsega kupiti. Za rjuhe so blago pridelali kar doma.

Rezka se rada spominja tistih časov in tistih del. Težko je bilo, to vedno poudari, hkrati pa je bilo ob vsakem delu polno družbe, šal in pesmi. Tako je bilo tudi ob spravi in predelavi lanu. Tega, ko je na njivi dozorel, niso poželi, saj bi s tem uničili dragocena vlakna, ki so sestavljala stebelce, ampak so ga morali puliti. Zamudno in naporno delo je bilo to. Povezanega v snope so zdeli v kozolec, in ko so bili plodovi dovolj suhi, so jih osmukali. V kot grah debelih lanenih glavica se je skrivalo seme, ki so ga kmetje dobro prodali, prav pa je prišlo tudi doma za domača zdravila živini. Lanena stebila so jeseni, ko je bil zrak poln vlage, rosili. Razgrnili so jih po travniku, da so se stebila napila vlage in so nitke v njih dobivale potrebno prožnost. Včasih so lan rosili tudi po tri tedne, potem pa je prišlo na vrsto trenje.

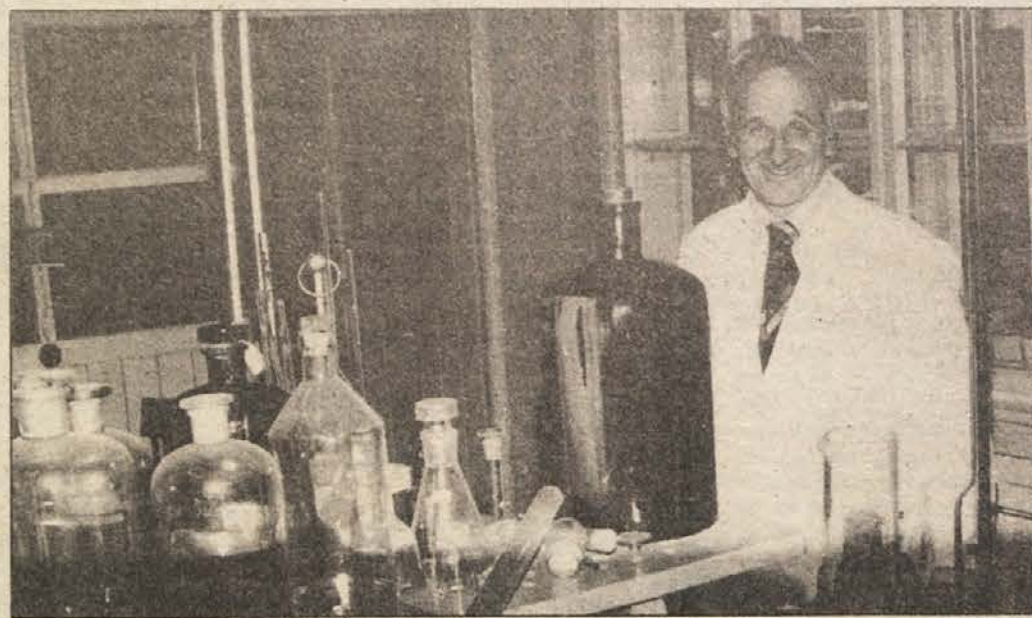
Trenje lanu je bilo posebne vrste opravilo, ki ga je bilo treba opraviti hitro in temeljito, saj se je že bližala zima. Ker so terice delale na prostem, bilo pa je že tam okoli Martina, tudi kaj preveč toplo ni bilo, zato so bile ženske – zbralo se jih je kakih pet, šest – deležne vse pozornosti. Takoj ob svitu, ko so se zbrale, so se pogrele s kavo in žganjem ter založile shajano potico ali kruh. Za „kosilo“ so dobile močan krompir ali fižol s kislim zeljem ali repo, včasih tudi mlince. Ob pol enajstih so dobile običajno malico, kmalu popoldne pa „južino“ z juho in svinjskim ali kurjim mesom in se posladkale s potico. Popoldne so se zalagale še z ostanki od južine. Ves čas so vse skupaj pridno zalivale, saj je Martin že krstil mošt z Vinjega vrha. Ker so bile tako dobro postrežene, teric ni bilo težko dobiti, saj so ostanke dobrot zlasti tiste revnejše rade odnesle zvečer lačnim otrokom. Pa so vse skupaj dobro zaslužile, saj so morale po več dni brez prestanka na posebni trlici tretji lanena stebila, ki jih je prej gospodar na za to prirejeni sušilnici posušil. Tako so ženske pridelale vlakna, ki so jih zvite v svitke shranile za dolge zimske večere, ko so jih spredle in navile v garnek. Tkale pa že niso več doma, ampak so dajale predivo v tkanje posebnim tkalcem, ki so imeli že bolj mehanizirane statve, kot so bile tiste, ki so se včasih uporabljale po kmečkih domovih.

Turkova Rezka iz Gornjega Maharovca sedaj v zimskih večerih že dolgo več ne šiva in ne prede več. Medtem ko čaka, da bo prišla njena enainosemdeseta pomlad, sedi ob peči in ruži koruzo, včasih pa prisede k njej tudi kakšen od desetih vnukov in petih pravnučkov, da mu pripoveduje, kako so včasih na Dolenskem cvetela modra jezerca. Če ji je dolgčas, pa še vedno rada poseže po knjigah: „Bolj so zaljubljene, rajši jih imam!“ hudomušno pristavi.

TONE JAKŠE

po sledih napredka

ODPADNO LUBJE BO DAJALO ŽIVLJENJE

Pri večini papirnih celuloz ter pri izdelavi celuloz za nadaljnjo kemijsko predelavo in pri časopisnih, finih papirjih je potrebno popolnoma odstraniti skorjo še pred kuhanjem celuloze, oziroma brušenjem lesovine. Les vsebuje 10 do 20 odst. skorje, kar je v celulozni in papirni industriji visok odstotek odpadnega materiala, ki pa ga pri nas še ne izkoriščamo gospodarno. Samo v krški tovarni Djuro Salaj se vsako leto nabere za več kot 40.000 ton odpadne skorje, predvsem bukove. Poslej je bilo najcenejše odvažanje skorje na bližnja odlagališča, kar pa bo že zavoljo varstva okolja postalo kmalu vprašljivo. Skandinavci tako skorjo že uporabljajo za pridobivanje toplotne energije, Čehi za proizvodnjo ivernih plošč, vzhodni Nemci za proizvodnjo aktivnega oglja, na Poljskem pa se ukvarjajo s kompostiranjem skorje.

Zato je tolikanj bolj spodbudna triletna raziskovalna naloga ljubljanskega Inštituta za celulozo in papir o predelavi drevesnih skorij v organska gnojila. Znano je, da je moč s kompostiranjem predelati skorjo v gnojilo s sorazmerno majhnimi investicijskimi in obratovalnimi stroški. Sežiganje lubja je druga pot izrabe tega odpadka. Ekonomično je šele, če je na voljo vsaj 20.000 ton skorje letno, strokovnjaki, ki to zagovarjajo, pa trdijo, da je na ta način skorja izkoriščena najbolj smotno. Skorja ima prednost pred drugimi gorivi, ker se v dimnih plinih ne tvori žveplov dioksid.

„Kar je narava dala, je škoda sežgati za nekaj kalorij. Med sprejemi me moti, če opazim, da grabijo listje po gozdovih, saj je tako ogrožen večni perpetuum mobile, z listjem se gozd sam hrani,“ pripoveduje prvi doktor znanosti v krški Celulozi Boris Lipič. Pri že omenjeni raziskavi je bil ves čas na poti med ljubljanskim inštitutom in oddelkom za vrenje zagrebške biološke fakultete, zlasti še, ko se je odločil raziskati, kako doseči pospešeno pretvarjanje lubja v kompost, ki učinkovito izboljša kakovost zemlje. To pa je bilo pravzaprav že nadaljevanje skupne raziskovalne naloge, ki je skromnega, dobrodušnega možakarja pri 59 letih lani privedla do doktorata tehnološko-kemijskih znanosti. Vedno nasmejan, voljan pogovoriti se o vsaki stvari, je Lipič zlahka ustvarjal dobre odnose in neposredne stike tudi z drugimi ljudmi.

„Delam tisto, kar me veseli, ne pa tisto, kar prinaša denar. Imam dobro kondicijo in živce. Vedno sem v gibanju; vstajam ob treh, štirih, spat pa hodim s kurami. Moji predniki so bili kmetje, zgodaj so vstajali in verjetno imam nekaj njihovih genov,“ z nasmehom pojasnjuje mož, čigar mati je Dolenjka, oče pa je bil rojen v Doberli vasi na avstrijskem Koroškem.

„Do leta 1941 smo živeli na Ptuj in Nemci so nagovarjali očeta, da bi prevzel nemško državljanstvo, ker je bil rojen onkraj meje. Ker ni hotel, so nas izgnali v Srbijo, kjer smo bili ves čas vojne. Gimnazijo sem končal v Zrenjaninu. Domačini so bili sila dobri. Vse knjige in zvezke so mi kupili. V gimnaziji sem bil eden najslabših in oče, borec za severno mejo in sodnik z doktoratom pravnih znanosti, me je hudo po vojaško karal. Za jezike sem bil trd kot beton, risati nisem znal, torej je odpadlo še gradbeništvo, ostala sta agronomija ali gozdarstvo. Tega ni bilo v Ljubljani, ker pa je že sestra šla študirat farmacijo v Zagreb, sem se odločil za kemijo. Navsezadnje sem le dobro izbral, saj sem študij v Ljubljani zaključil peti med vsemi vpisanimi. Res je, da so številni namerno zavlačevali z diplomom, saj dela ni bilo veliko,

če pa je že bilo, je odbijala uravnilovka. Še oče je po vojni komaj dobil službo,“ odkrito pripoveduje Boris Lipič.

Mladi inženir v Krškem ni dobil dela, zato pa so se prodornega strokovnjaka razveselili v Čakovcu, kjer sta tekstilni tovarni MTČ in Čateks kar tekmovali, katera ga bo zasnovala. Obema je pomagal „splavati“, naši ljudje so tedaj morali zapolniti vrzeli, ki so nastale, ko so po vojni zbežali iz tovarn številni folksdojčeri in petokolonaši. Lipič je pred približno dvajsetimi leti le dobil službo v krški Celulozi, kjer je pričel kot namestnik vodje laboratorija. Zdrav duh v zdravem telesu – ta rek še kako velja za Lipiča, kajti vsak dan prehodi najmanj 10, ob sobotah pa tudi 30 do 40 kilometrov.

„Sem sin narave. Kmečka logika se mi zdi še najbolj zdrava, zato se raje kot z marsikaterim izobražencem pogovorjam s kmetom. Vsak je na svojem mestu gospod. Ne maram tistih, ki so zagledani sami vase. Tudi pri nas so taki, ki pravijo: zakaj bi se pogovarjal s tehnikom, če si inženir! Zase lahko rečem, da še vedno malo vem,“ skromno pove dr. Lipič.

Čeprav bi bil lahko ponosen na svoje delo, na to, da je bil v 30 letih službe le tri dni v bolnišnici, marsikaj, kar bi utegnili zveneti kot hvalisanje, zvezo od drugih. Naposled tudi to, da je imel že pred 15 leti spisano doktorsko delo o mletju celuloze, a sta se z mentorjem razšla, ko bi moral braniti doktorat. Druga disertacija! „Spremembe nastale po biodegradaciji celuloznih-ligninskih snovi v procesu kompostiranja“, dokazuje, da je moč z dodajanjem cepiva, to je mešane kulture – kvasovk in bakterij, zelo pospešiti razkroj lubja. „Lignin je vezava celuloznih verig, vlaken, kot je na primer pri železobetonu beton. Je zelo težko razgradljiv in njegova formula še danes ni znana. Zanimalo me je predvsem, če se istočasno z razkrojem celuloze razkraja tudi lignin in kam gre. Lignin se skoraj ves spremeni v humus. Z dodajanjem tega zemlji se povečuje delovanje umetnih gnojil, saj se ne spirajo. S polj nemalokrat izropamo še koreninice, kompostirano lubje pa daje življenje,“ sklene dr. Lipič.

P. PERC

